

Bruxelles, den 14. april 2025
(OR. en)

6881/25

COARM 61
CFSP/PESC 408

RESULTAT AF DRØFTELSENE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	delegationerne
Vedr.:	Brugervejledning til Rådets fælles holdning 2008/944/FUSP om fælles regler for kontrol med eksport af militærteknologi og -udstyr

Hermed følger til delegationerne en ajourført brugervejledning til Rådets fælles holdning 2008/944/FUSP om fælles regler for kontrol med eksport af militærteknologi og -udstyr, som godkendt af Rådet den 14. april 2025.

BRUGERVEJLEDNING TIL RÅDETS FÆLLES HOLDNING 2008/944/FUSP

(SOM ÆNDRET VED RÅDETS AFGØRELSE (FUSP) 2025/779)

**OM FÆLLES REGLER FOR KONTROL MED EKSPORT AF
MILITÆRTEKNOLOGI OG -UDSTYR**

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDENDE NOTE	6
KAPITEL 1 – PRAKSIS MED HENSYN TIL TILLADELSER.....	7
Afsnit 1: Bedste praksis med hensyn til dokumentation om endelig brug/slutbrugerdokumentation	7
Afsnit 2: Vurdering af ansøgninger om indbygning og genudførsel	10
Afsnit 3: Efterfølgende kontrol: dokumentkontrol efter afsendelsen på nationalt område.....	11
Afsnit 4: Eksport til humanitære formål af udstyr, der er underlagt kontrol	12
Afsnit 5: Definitioner	13
KAPITEL 2 – VEJLEDNING VEDRØRENDE KRITERIER	15
Indledning	15
Afsnit 1: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 1	16
BILAG 1 (til kapitel 2, afsnit 1).....	33
Afsnit 2: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 2	34
BILAG I (til kapitel 2, afsnit 2)	48
BILAG II (til kapitel 2, afsnit 2)	49
BILAG III (til kapitel 2, afsnit 2).....	51
BILAG IV (til kapitel 2, afsnit 2)	52
BILAG V (til kapitel 2, afsnit 2).....	54
BILAG VI (til kapitel 2, afsnit 2)	57
BILAG VII (til kapitel 2, afsnit 2)	58

Afsnit 3: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 3	63
BILAG I (til kapitel 2, afsnit 3)	67
Afsnit 4: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 4	68
BILAG I (til kapitel 2, afsnit 4)	75
Afsnit 5: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 5	76
BILAG I (til kapitel 2, afsnit 5)	84
Afsnit 6: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 6	85
BILAG I (til kapitel 2, afsnit 6)	94
BILAG II (til kapitel 2, afsnit 6)	95
BILAG III (til kapitel 2, afsnit 6)	96
Afsnit 7: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 7	97
BILAG I (til kapitel 2, afsnit 7)	108
Afsnit 8: Bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterium 8	113
Bilag A (til kapitel 2, afsnit 8)	119
Bilag B (til kapitel 2, afsnit 8)	120
KAPITEL 3 – GENNEMSIGTIGHED	122
Afsnit 1: Krav til forelæggelsen af oplysninger med henblik på EU's årsberetning	122
Afsnit 2: Søgbar onlinedatabase	124
Afsnit 3: Nationale beretninger og offentlige oplysninger om eksport af militærteknologi og -udstyr	125

KAPITEL 4 – EU'S FÆLLES LISTE OVER MILITÆRT UDSTYR.....	126
KAPITEL 5 – UDVEKSLING AF OPLYSNINGER MELLEM MEDLEMSSTATERNE	127
Afsnit 1: Meddelelser om afslag og konsultationer	127
Afsnit 2: Yderligere udveksling af oplysninger	130
KAPITEL 6 – PRINCIPPER OG MEKANISMER TIL FREMME AF EKSPORT AF MILITÆRUDSTYR OG -TEKNOLOGI PRODUCERET I EU	132
Indledning	132
Afsnit 1: Vejledende princip	133
Afsnit 2: Værktøjskasse til fremme af eksportkontrol af fælles produkter.....	135

INDLEDENDE NOTE

Alle medlemsstaterne er indforstået med at rette sig efter Rådets fælles holdning 2008/944/FUSP om fælles regler for kontrol med eksport af militærteknologi og -udstyr, når de vurderer ansøgninger om eksport af udstyr, der er opført på EU's vedtagne fælles liste over militært udstyr. Den fælles holdning tager også sigte på at forbedre udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaterne og øge den gensidige indsigt i medlemsstaternes politik med hensyn til eksportkontrol.

Hensigten med denne brugervejledning er at bistå medlemsstaterne med at anvende den fælles holdning. Den træder ikke på nogen måde i stedet for den fælles holdning, men den sammenfatter de vedtagne retningslinjer for fortolkningen af dens kriterier og gennemførelsen af dens artikler. Den henvender sig først og fremmest til embedsmænd, der beskæftiger sig med udstedelse af eksporttilladelser.

Denne brugervejledning vil regelmæssigt blive ajourført. Den seneste udgave vil kunne findes på [EU-Udenrigstjenestens](#) websted.

KAPITEL 1 – PRAKSIS MED HENSYN TIL TILLADELSER

Afsnit 1: Bedste praksis med hensyn til dokumentation om endelig brug/slutbrugerdokumentation

- 1.1. Der er en række fælles elementer, der skal figurere i dokumentation om endelig brug/slutbrugerdokumentation, når en sådan dokumentation kræves af en medlemsstat i forbindelse med eksport af udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr. Der er desuden en række elementer, som en medlemsstat muligvis vil anse for nødvendige.
- 1.2. En dokumentation om endelig brug/slutbrugerdokumentation skal mindst indeholde følgende oplysninger:
- oplysninger om eksportøren (i det mindste navn, adresse og firmanavn)
 - oplysninger om slutbrugeren (i det mindste, navn, adresse og firmanavn). I tilfælde af eksport til et firma, der videresælger varerne på det lokale marked, vil firmaet blive betragtet som slutbruger
 - endeligt bestemmelsesland
 - en beskrivelse af de eksporterede varer (type, karakteristika) eller henvisning til det kontraktnummer eller det ordrenummer, der er henvist til i den kontrakt, der er indgået med myndighederne i det endelige bestemmelsesland
 - de eksporterede varers mængde og/eller værdi
 - slutbrugerens og, hvis det er relevant, attesteringsmyndighedens underskrift, navn og stilling
 - dato for udstedelse af slutbrugerattesten
 - eventuelt en klausul om endelig brug og/eller ikkegenudførsel
 - angivelse af varernes endelige brug
 - hvor det er relevant, et tilsagn om, at de eksporterede varer ikke vil blive anvendt til andre formål end det angivne
 - hvor det er relevant, et tilsagn om, at varerne ikke vil blive anvendt til udvikling, produktion eller brug af kemiske, biologiske eller nukleare våben eller til missiler til fremføring af sådanne våben.

1.3. De elementer, som medlemsstaterne kan kræve efter eget skøn, er bl.a.:

- et tilsagn om, at
 - varernes endelige brug er civil
 - varerne vil indgå i andre varer
 - varerne vil blive genudført til et angivet land
- en klausul med forbud mod genudførsel af de varer, der er omfattet af slutbrugerattesten.
En sådan klausul kunne bl.a.:
 - omfatte et udtrykkeligt forbud mod genudførsel
 - omfatte bestemmelse om, at genudførsel kræver skriftligt samtykke fra det oprindelige eksportlands myndigheder
 - tillade genudførsel uden forudgående samtykke fra eksportlandets myndigheder til bestemte lande, der er angivet i slutbrugerattesten
 - omfatte et tilsagn fra den endelige varemottager/slutbrugeren om, at de eksporterede varer ikke vil blive videreoverført til en uautoriseret intern slutbruger
- komplette oplysninger om en eventuel mellemmand
- hvis slutbrugerattesten kommer fra bestemmelseslandets regering, legalisering ved eksportlandets myndigheder af attesten for at få underskriftens ægthed og underskriverens beføjelse til at indgå forpligtelser på sin regerings vegne kontrolleret
- et tilsagn om, at varerne kun vil blive anvendt i overensstemmelse med de principper, der er fastsat i den humanitære folkeret og instrumenter i den internationale menneskerettighedslovgivning
- et tilsagn fra den endelige varemottager om på anmodning at sende eksportlandet en leveringskontrolattest
- den endelige varemottagers/slutbrugers samtykke til at tillade kontrol på stedet
- garantier fra slutbrugeren, der påviser dennes evne til sikker våben- og ammunitionsforvaltning, herunder dennes evne til sikker forvaltning af de lagre, hvor varerne vil blive oplagret
- hvis en statslig myndighed foretager udstedelse, et unikt identificerende attest-/erklæringsnummer.

Kontrol af endelig brug og slutbrugerkontrol, herunder kravet om en slutbrugerattest, er af afgørende betydning for vurderingen og opfølgningen af eksport af udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr. Når medlemsstaterne foretager en sådan kontrol, bør de i denne henseende tage hensyn til den foreliggende mængde af god praksis vedrørende kontrol af endelig brug og slutbrugerkontrol og vedrørende slutbrugerdokumentation, navnlig følgende dokumenter:

Den Europæiske Union

- Rådets afgørelse (FUSP) 2021/38 af 15. januar 2021 om fastlæggelse af en fælles tilgang til elementerne i slutbrugerattester i forbindelse med eksport af håndvåben og lette våben samt ammunition hertil

Wassenaararrangementet

- "End-Use Assurances Commonly Used – Consolidated Indicative List" (vedtaget på plenarmødet i 1999 og ændret på plenarmødet i 2005)
- "Introduction to End User/End Use Controls for Exports of Military-List Equipment" (vedtaget af plenarforsamlingen den 3. juli 2014)

OSCE

- Håndbog om bedste praksis vedrørende håndvåben og lette våben (SALW)
- Standardelementer i forbindelse med slutbrugerattester og verifikationsprocedurer for eksport af SALW
- "Template for End User Certificates for Small Arms and Light Weapons".

Afsnit 2: Vurdering af ansøgninger om indbygning og genudførsel

2.1. Som ved alle ansøgninger om tilladelse skal medlemsstaterne anvende den fælles holdning fuldt ud i forbindelse med ansøgninger om varer, hvor det er underforstået, at varerne skal indgå i produkter, der skal genudføres. Ved behandlingen af sådanne ansøgninger vil medlemsstaterne dog endvidere tage hensyn til bl.a.:

- i) politikkerne for eksportkontrol og effektiviteten af eksportkontrollsystemet i det land, hvor indbygningen af varerne skal foregå
- ii) deres forbindelser med det pågældende land på forsvars- og sikkerhedsområdet
- iii) den materielle beskaffenhed og betydningen af de pågældende varer i forhold til de varer, som de skal indgå i, og i forhold til de af slutproduktets endelige anvendelser, som kan give anledning til bekymring
- iv) hvor nemt varerne eller væsentlige dele heraf kan fjernes fra de varer, som de skal indgå i, og
- v) den faste enhed, som varerne skal eksporteres til.

- 3.1. Mens der i forbindelse med kriterierne i den fælles holdning fortsat lægges vægt på kontrolfasen forud for udstedelse af tilladelsen, kan dokumentkontrol eller kontroller efter afsendelsen være et supplerende redskab for den nationale politik for våbeneksportkontrol.

Foranstaltninger efter afsendelsen, f.eks. inspektioner på stedet, er nyttige redskaber, når det drejer sig om at bidrage til at forebygge omdirigering i modtagerlandet eller genudførsel på uønskede vilkår, som det ligeledes er tilfældet med dokumentkontrol og ægthedscertifikater.

Alle disse redskaber kan bidrage til at opnå, at det eksporterede materiale kan spores over tid fra fabrikanten til slutbrugeren med henblik på så vidt muligt at undgå eller opdage omdirigeringer, uønskede anvendelser, ulovlig handel eller manglende overholdelse af en eller flere af de garantier, der er fastsat i kontrol dokumenterne. Det er afgørende at tage et omfattende hensyn til bilaterale forbindelser og suverænitet, og eventuelle foreslåede foranstaltninger vil altid blive gennemført efter aftale og i samarbejde med myndighederne i importstaten.

I denne forbindelse og med henvisning til artikel 5 i den fælles holdning kan slutbrugerrattesten omfatte en eksportkontrolklausul, dvs. en klausul, hvor myndighederne i importlandet sammen med de nationale eksportkontrolmyndigheder påtager sig ansvaret for at fastlægge den kontrol- og overvågningsmekanisme, der muliggør en efterfølgende kontrol af de eksporterede varer.

I forbindelse med udformning og anvendelse af foranstaltninger efter afsendelsen bør medlemsstaterne tage hensyn til den foreliggende mængde af god praksis vedrørende sådanne foranstaltninger.

Med henblik på at udveksle de oplysninger, der foreligger, på et frivilligt grundlag opfordres medlemsstater, som gennemfører foranstaltninger efter forsendelsen, til at orientere partnerne om deres erfaring på dette område og om den viden af almen interesse, som er erhvervet i forbindelse med foranstaltningerne efter afsendelsen.

Afsnit 4: Eksport til humanitære formål af udstyr, der er underlagt kontrol

- 4.1. Medlemsstaterne overvejer i visse tilfælde at tillade eksport af udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, når denne eksport har et humanitært formål, også selv om der normalt på grundlag af kriterierne i artikel 2 i den fælles holdning ville blive meddelt afslag. I postkonfliktområder kan bestemt udstyr bidrage væsentligt til civilbefolkningens sikkerhed og til at lette den økonomiske genopbygning. Denne type eksport er ikke nødvendigvis uforenelig med kriterierne. Der vil blive taget stilling til denne type eksport fra sag til sag. Medlemsstaterne vil kræve passende garantier for at undgå misbrug af denne type eksport og vil eventuelt kunne træffe forholdsregler med henblik på tilbageførsel af udstyret.

Afsnit 5: Definitioner

Følgende definitioner anvendes med henblik på den fælles holdning:

- "transit": transport, hvor varerne (militærudstyret) blot passerer gennem en medlemsstats område
- "omladning": transit, der omfatter fysisk losning af varer fra det transportmiddel, hvormed de importeres, efterfulgt af genladning til (almindeligvis) et andet transportmiddel, hvormed de eksporteres.
- Som defineret i artikel 2 i fælles holdning 2003/468/FUSP er "våbenmæglervirksomhed" aktiviteter, der udøves af personer eller enheder, der
 - i. forhandler eller arrangerer transaktioner, som kan indebære overførsel af udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, fra et tredjeland til et andet, eller
 - ii. køber, sælger eller arrangerer overførsel af sådant udstyr, som de ejer, fra et tredjeland til et andet.
- "Eksporttilladelse" er en formel tilladelse udstedt af den nationale tilladelsesudstedende myndighed til midlertidig eller endelig eksport eller overførsel af militært udstyr. Eksporttilladelser omfatter:
 - i. tilladelse til fysisk eksport, herunder med henblik på autoriseret produktion af militært udstyr
 - ii. tilladelse til mæglervirksomhed
 - iii. tilladelse til transit eller omladning
 - iv. tilladelse til immaterielle overførsler af software og teknologi, der sker ved hjælp af elektroniske medier, fax eller telefon.

I betragtning af de store forskelle på procedurerne for behandling af ansøgninger fra de nationale tilladelsesudstedende myndigheder i medlemsstaterne skal forpligtelser til udveksling af oplysninger (dvs. meddelelser om afslag), når det er hensigtsmæssigt, opfyldes på stadiet før tilladelsen, dvs. for foreløbige tilladelser og tilladelser til at udføre markedsføringsaktiviteter eller kontraktforhandlinger. Medlemsstaternes lovgivning fastsætter, i hvilke tilfælde der i forbindelse med disse ansøgninger kræves eksporttilladelse

- "opfordring til revurdering": Hvis der fremkommer nye relevante oplysninger, opfordres hver medlemsstat til at revurdere eksporttilladelser vedrørende udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, efter at de er udstedt. Medlemsstaterne kan beslutte at revurdere sådanne tilladelser under hensyntagen til nye relevante oplysninger om et specifikt bestemmelsessted eller en specifik part, der er involveret i eksport af udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr. Dette berører ikke deres forpligtelser til og tilsagn om at håndhæve våbenembargoer eller restriktive foranstaltninger, som er vedtaget af De Forenede Nationer, Den Europæiske Union og Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa, eller at respektere andre internationale tilsagn eller traktatfæstede forpligtelser eller national ret, som gør en sådan revurdering obligatorisk
- "modtagerland", "endeligt bestemmelsesland", "køberland": Sådanne udtryk i brugervejledningen bør forstås i forbindelse med de specifikke kriterier, der er fastsat i artikel 2 i den fælles holdning, og i lyset af deres mål.

KAPITEL 2 – VEJLEDNING VEDRØRENDE KRITERIER

Indledning

Formålet med denne bedste praksis er at opnå øget konsekvens i medlemsstaternes anvendelse af kriterierne i artikel 2 i fælles holdning 2008/944/FUSP ved at pege på faktorer, der bør indgå i overvejelserne ved vurdering af ansøgninger om eksporttilladelser. Hensigten er at udveksle bedste praksis med hensyn til fortolkningen af kriterierne, og der er ikke tale om et sæt instrukser; en individuel vurdering er fortsat en væsentlig del af processen, og det står medlemsstaterne frit for at anvende deres egne fortolkninger. Den bedste praksis er til brug for embedsmænd, der beskæftiger sig med eksporttilladelser, og andre embedsmænd i statslige departementer og agenturer, hvis sagkundskab bl.a. inden for regionale, juridiske (f.eks. menneskerettighedsret, folkeret) og tekniske spørgsmål, udviklings- og sikkerhedsspørgsmål og militært relaterede spørgsmål danner grundlag for beslutningsprocessen.

Denne bedste praksis vil blive revideret regelmæssigt eller efter anmodning fra en eller flere medlemsstater eller som følge af eventuelle fremtidige ændringer af affattelsen af kriterierne i artikel 2 i fælles holdning 2008/944/FUSP.

Anvendelsen af kriterium 1

- 1.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport af militærteknologi og -udstyr fra medlemsstaterne og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning. Dette indebærer, at kriterium 1 i princippet finder anvendelse på eksport til alle modtagerlande uden forskel. Bedste praksis følger imidlertid det princip, at hvis der er en risiko for, at medlemsstaternes eller EU's internationale tilsagn eller forpligtelser overtrædes, bør der foretages en omhyggelig analyse af kriterium 1.

Formålet med kriterium 1 er navnlig at sikre, at de sanktioner eller restriktive foranstaltninger, der er pålagt af FN, EU og OSCE eller som følge af aftaler om ikkespredning og andre nedrustningsaftaler samt andre internationale forpligtelser og tilsagn, overholdes. Alle eksporttilladelser bør vurderes sag for sag, og kriterium 1 bør tages i betragtning, hvis der er betænkeligheder med hensyn til uoverensstemmelse med internationale tilsagn eller forpligtelser.

- 1.2. **Oplysningskilder:** Oplysninger om, hvorvidt der er risiko for at overtræde internationale tilsagn eller forpligtelser, skal først og fremmest indhentes fra områdeansvarlige i udenrigsministeriet, som beskæftiger sig med det bestemte land og med de respektive ikkesprednings-, nedrustnings- eller eksportkontrolaftaler. Det anbefales ligeledes at indhente udtalelse fra medlemsstaternes diplomatiske missioner og andre statslige institutioner, herunder efterretningskilder.

En fælles EU-base af oplysningskilder omfatter landerapporter fra EU's missionschefer (HOM), EU's database over afslag samt konklusioner/erklæringer fra EU-Rådet om forskellige lande eller sikkerhedsspørgsmål. Lister over restriktive foranstaltninger, herunder våbenembargoer, ajourføres regelmæssigt af EU-Udenrigstjenesten og er tilgængelig via de sædvanlige informationssystemer. De generelle retningslinjer for EU's ikkespredningspolitik fremgår af EU's strategi mod spredning af masseødelæggelsesvåben og af bestemmelser om ikkespredning i bilaterale aftaler.

Dokumentation fra De Forenede Nationer og andre relevante organisationer som IAEA og OPCW vil være nyttig for fastsættelsen af krav i bestemte internationale ordninger eller aftaler samt for fastlæggelsen af modtagerlandets politik i denne henseende.

Der findes en liste over relevante internetwebsteder i bilag 1 til dette afsnit.

Elementer, der bør indgå i vurderingen

1.3. Ifølge kriterium 1 skal der nægtes eksporttilladelse, hvis godkendelse heraf ikke ville være i overensstemmelse med medlemsstaternes internationale forpligtelser og tilsagn, herunder:

- a) medlemsstaternes forpligtelser og deres tilsagn om at håndhæve våbenembargoer pålagt af De Forenede Nationer, Den Europæiske Union og Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa.

Medlemsstaterne bør sammenholde den anførte eller sandsynlige destination for eksporten og det sted, hvor slutbrugeren befinder sig, med de embargoer, som FN, EU og OSCE har pålagt. Da listen over lande, ikkestatslige enheder og enkeltpersoner (f.eks. terrorgrupper og individuelle terrorister), som er genstand for embargo, ændres regelmæssigt, bør man være yderst omhyggelig med at tage hensyn til den seneste udvikling.

Lande, ikkestatslige enheder og enkeltpersoner, som er underlagt FN-, EU- og OSCE-sanktioner, overlapper i vid udstrækning hinanden. Listen over varer (såvel militært udstyr som produkter med dobbelt anvendelse), der er omfattet af flere embargoer rettet mod samme slutbruger, kan dog variere, og de pålagte restriktioner kan enten være obligatoriske eller ikkeobligatoriske. For at sikre en ensartet EU-fortolkning af anvendelsesområdet for de retligt bindende FN-sanktioner er Sikkerhedsrådets relevante resolutioner inkorporeret i EU-retten i form af en rådsafgørelse og om nødvendigt en rådsforordning. Derfor bør EU's lister over sanktioner konsulteres, hvis der hersker tvivl om fortolkningen af obligatoriske FN-sanktioner. For så vidt angår ikke retligt bindende FN- og OSCE-sanktioner overlades fortolkningen til medlemsstaterne.

De bestemmelser, der er gældende for konferencer af deltagerstater i våbenhandelstraktaten, indeholder frivillige retningslinjer og understøttende elementer med henblik på gennemførelsen af forpligtelserne i henhold til artikel 6, stk. 1, i ATT, som forbyder internationale overførsler af konventionelle våben samt ammunition, dele og komponenter hertil til enheder, som er omfattet af FN's våbenembargoer.

For at undgå konflikt med internationale forpligtelser bør medlemsstaterne, når de skal vurdere udstedelsen af en tilladelse, følge de strengeste restriktioner, der er bindende eller gældende for dem

- b) medlemsstaternes forpligtelser i henhold til traktaten om ikkespredning af kernevåben, konventionen om forbud mod biologiske våben og toksinvåben og konventionen om forbud mod kemiske våben.

TRAKTATEN OM IKKESPREDNING AF KERNEVÅBEN (NPT)

NPT er en retligt bindende traktat. Den anerkender, at de deltagende stater har ret til at deltage i den størst mulige udveksling af udstyr, materiale og hertil knyttede oplysninger med henblik på anvendelse af kerneenergi til fredelige formål. Artikel I i NPT forpligter dog kernevåbenstater (NWS) til ikke til nogen som helst modtager at overføre kernevåben eller andre nukleare sprænglegemer. I henhold til artikel III, stk. 2, i NPT har kernevåbenstater og ikkekernevåbenstater (NNWS) forpligtet sig til ikke at overføre udgangsmateriale eller særligt spalteligt materiale eller udstyr eller materiale, som er særligt beregnet eller behandlet til forarbejdning, anvendelse eller fremstilling af særligt spalteligt materiale, til nogen ikkekernevåbenstat til fredelige formål, medmindre dette materiale underkastes passende IAEA-kontrolforanstaltninger.

Produkter, materiale og udstyr, som henhører under traktaten (artikel I og III):

- kernevåben eller andre nukleare sprænglegemer
- udgangsmateriale eller særligt spalteligt materiale
- udstyr eller materiale, som er særligt beregnet eller behandlet til forarbejdning, anvendelse eller fremstilling af særligt spalteligt materiale.

NPT indeholder ikke nogen definition eller detaljerede lister over ovennævnte sprænglegemer og produkter. For så vidt angår kernevåben eller andre nukleare sprænglegemer giver en UNIDIR¹-publikation følgende definition: "Et kernevåben er et våben, der består af en nuklear sprængladning og et fremføringsmiddel; en nuklear sprængladning er en anordning, som frigør energi gennem kernefission eller fissions- og fusionsreaktion (fremføringsmidlet til nukleare sprænglegemer kan være flyvemaskinebomber, ballistiske missiler og krydsermissiler, artillerigranater, søminer og torpedoer samt landminer)". Med hensyn til definitionen af udgangsmateriale og særligt spalteligt materiale henvises der til IAEA's statut (artikel XX). Relevant information om nukleare produkter og nukleare teknologier med dobbelt anvendelse findes i kontrollisterne fra Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale og Zanggerkomitéen samt i EU's fælles liste over militært udstyr (kategori ML 7a) og i bilag I til forordning (EU) 2021/821 om en EU-ordning for kontrol med eksport, mæglervirksomhed, teknisk bistand, transit og overførsel i forbindelse med produkter med dobbelt anvendelse (omarbejdning) samt i Rådets relevante forordninger om indførelse af sanktioner over for bestemte lande.

Når der skal tages stilling til udstedelsen af en tilladelse for varer og teknologier, som er omfattet af NPT, bør medlemsstaterne tage hensyn til, om bestemmelseslandet er part i NPT, og om de nødvendige IAEA-kontrolforanstaltninger er i kraft.

¹ Coming to terms with security, A Lexicon for Arms Control, Disarmament and Confidence Building (2004), UNIDIR Publication.

KONVENTIONEN OM FORBUD MOD BIOLOGISKE VÅBEN OG TOKSINVÅBEN (BTWC)

BTWC er en retligt bindende traktat, som forbyder udvikling, fremstilling, oplagring, erhvervelse og bibeholdelse af biologiske våben og toksinvåben og fremføringsmidler hertil. Det bemærkes dog, at de deltagende stater i henhold til artikel X i konventionen har ret til at deltage i den størst mulige udveksling af udstyr, materialer og hertil knyttede oplysninger, hvis det sker til fredelige formål.

BTWC omfatter følgende produkter (artikel I):

- mikrobiologiske eller andre biologiske stoffer eller toksiner af en hvilken som helst oprindelse eller frembragt ved en hvilken som helst metode, af arter og i mængder, som ikke har nogen berettigelse til forebyggende, beskyttende eller andre fredelige formål
- våben, udstyr eller fremføringsmidler indrettet til anvendelse af sådanne stoffer eller toksiner til fjendtlige formål eller under væbnet konflikt.

BTWC indeholder ikke selv en detaljeret liste over ovennævnte produkter. Relevant information findes i EU's fælles liste over militært udstyr (ML 7), i Australiengruppens kontrollister og i bilag I til forordning (EU) 2021/821 om en EU-ordning for kontrol med eksport, mæglervirksomhed, teknisk bistand, transit og overførsel i forbindelse med produkter med dobbelt anvendelse (omarbejdning).

Når der skal tages stilling til udstedelsen af en tilladelse for varer og teknologier, som er omfattet af BTWC, bør der tages hensyn til, at BTWC bestemmer, at:

- ansøgninger om tilladelse til eksport af biologiske stoffer af arter og i mængder, som ikke har nogen berettigelse til forebyggende, beskyttende eller andre fredelige formål, skal afslås. (Mulige fredelige formål kunne være sygdomsbekæmpelse eller foranstaltninger vedrørende folkesundheden.)
- overførsel af konventionelle våben, militært udstyr eller fremføringsmidler af enhver art indrettet til anvendelse af sådanne stoffer til fjendtlige formål eller under væbnet konflikt, er forbudt.

KONVENTIONEN OM KEMISKE VÅBEN (CWC)

CWC er en retligt bindende traktat, som forbyder udvikling, fremstilling, oplagring, overførsel og anvendelse af kemiske våben, og som også bestemmer, at de skal tilintetgøres på et givet tidspunkt. Den understreger samtidig de deltagende staters ret til at deltage i den internationale udveksling af videnskabelig information, kemikalier og udstyr til formål, der ikke er forbudt i henhold til konventionen.

Ved kemiske våben forstås følgende elementer, sammen eller adskilt, jf. artikel II i CWC:

- giftige kemikalier (kemikalier, som kan forårsage død, midlertidig arbejdsudygtighed) og deres udgangsstoffer, undtagen når de er bestemt til formål, som ikke er forbudt i henhold til CWC
- ammunition og indretninger, som er specielt beregnet til at forårsage død eller anden skade gennem den giftvirkning, som ovennævnte giftige kemikalier har, og som ville blive frigivet som følge af brug af sådan ammunition og sådanne indretninger
- enhver type udstyr, der er specielt beregnet til anvendelse direkte i forbindelse med brug af ammunition og indretninger som omhandlet ovenfor.

Til CWC er knyttet et omfattende bilag om kemikalier. Bilaget udgør en integrerende del af konventionen. Relevant information findes også i EU's fælles liste over militært udstyr (ML 7), i Australiengruppens kontrollister og i bilag I til forordning (EU) 2021/821 om en EU-ordning for kontrol med eksport, mæglervirksomhed, teknisk bistand, transit og overførsel i forbindelse med produkter med dobbelt anvendelse (omarbejdning).

Når der skal tages stilling til udstedelsen af en tilladelse for varer, som er omfattet af CWC, bør medlemsstaterne tage hensyn til følgende ikkeudtømmende liste over elementer:

- De deltagende stater har en generel forpligtelse til at nægte overførsel af kemiske våben, jf. artikel II i CWC.

- Bilaget til CWC om kemikalier omfatter tre såkaldte "schedules" (lister over kemikalier). Der er redegjort i detaljer for overførselsordningen for liste 1, liste 2 og liste 3 i henholdsvis del VI, del VII og del VIII i verifikationsbilaget til CWC. Da ML7 i EU's fælles liste over militært udstyr og CWC-listerne overlapper hinanden, bør det i første omgang fastslås, om det pågældende kemiske stof eller udgangsstof i ML7 står på CWC-listerne eller ej. Dernæst bør overførselsreglerne i den tilsvarende del af CWC-verifikationsbilaget følges i tilfælde af en ansøgning om tilladelse til udførsel af kemikalier, som står på en CWC-liste.
- Forskningsformål samt medicinske og farmaceutiske formål eller beskyttelsesformål er ikke forbudt i henhold til CWC

- ba) forpligtelser for de medlemsstater, der har ratificeret konventionen om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse konventionelle våben, som må anses for at være unødigt skadevoldende eller for at ramme i flæng, og relevante protokoller, der er knyttet hertil.

Konventionen om visse konventionelle våben (CCW) indeholder forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse konventionelle våben. Der er knyttet fem protokoller til konventionen:

- protokol I, II og III (protokol I vedrørende ikkepåviselige sprængstykker, ændret protokol II om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af miner, lureminer og andre mekanismer og protokol III vedrørende forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af brandvåben)
- protokol IV om blindende laservåben
- protokol V vedrørende eksplosive krigsefterladenskaber

- bb) medlemsstaternes forpligtelser i henhold til våbenhandelstraktaten

Artikel 1 – Formål

Formålet med denne traktat er at fastsætte de højst mulige fælles internationale standarder for regulering eller forbedring af reguleringen af den internationale handel med konventionelle våben og at forebygge og udrydde ulovlig handel med konventionelle våben og forebygge omdirigering heraf med henblik på at bidrage til international og regional fred, sikkerhed og stabilitet, at mindske menneskelige lidelser og at fremme samarbejde, gennemsigtighed og ansvarlig adfærd blandt deltagerstaterne i den internationale handel med konventionelle våben og derved opbygge tillid blandt deltagerstaterne

c) medlemsstaternes forpligtelser i henhold til konventionen om forbud mod brug, oplagring, produktion og overførsel af personelminer samt om deres destruktion (Ottawakonventionen).

Det mest omfattende internationale instrument, som omhandler personelminer, er konventionen fra 1997 om forbud mod brug, oplagring, produktion og overførsel af personelminer samt om deres destruktion (også kaldet Ottawakonventionen). De stater, der deltager i konventionen, forpligtede sig bl.a. til ikke at bruge, udvikle, fremstille, på anden måde erhverve, oplagre, beholde eller overføre personelminer, undtagen i destruktionsøjemed. Endvidere var de enige om ikke på nogen måde at bistå, opmuntre eller tilskynde nogen til handlinger, der er forbudt for de deltagende stater.

Nogle lande bebudede et moratorium for eksport af personelminer, selv om de ikke er kontraherende part i Ottawakonventionen.

Når medlemsstaterne i overensstemmelse med deres internationale forpligtelser skal tage stilling til udstedelsen af en tilladelse, skal de medlemsstater, som er kontraherende part i Ottawakonventionen, nægte tilladelse til sådan eksport, medmindre det anses for at være i destruktionsøjemed

ca) medlemsstaternes tilsagn i henhold til handlingsprogrammet om forebyggelse, bekæmpelse og afskaffelse af alle aspekter ved ulovlig handel med håndvåben og lette våben.

Et af målene med handlingsprogrammet er at forebygge, bekæmpe og afskaffe alle aspekter ved ulovlig handel med håndvåben og lette våben. Det er aftalt, at dette til dels vil blive opnået gennem samarbejde på nationalt, regionalt og globalt plan. Medlemsstaterne er blevet enige om at forbedre den nationale håndvåbenlovgivning, import-/eksportkontrol og lagerforvaltning – og at engagere sig i samarbejde og bistand. Resultaterne af handlingsprogram møderne er blandt andre: det internationale sporingsinstrument, anbefalinger fra en gruppe regeringsekspertter vedrørende kontrol med mæglervirksomhed og gennemførelsesstøttesystemet for De Forenede Nationers handlingsprogram

cb) medlemsstaternes tilsagn i henhold til den globale ramme for livscyklusforvaltning af konventionel ammunition.

Med den globale ramme er staterne fast besluttet på at mindske de omdirigerings- og sikkerhedsrisici, der er forbundet med konventionel ammunition, ved at fastsætte mål, som dækker alle aspekter af forvaltning af ammunition gennem livet. Staterne forpligtede sig til at gennemføre 15 mål for sikker og bæredygtig livscyklusforvaltning af konventionel ammunition. De omfatter bl.a. fremme af gennemsigtighed i forsyningskæden for at minimere og afbøde risikoen for omdirigering, anvendelse af slutbrugerattester og forbedret mærkning og sporing af konventionel ammunition. Den globale ramme fremmer også sikkerhedsforanstaltninger, f.eks. anvendelse af passende risikoreduktionsprocesser til forvaltningen af nationale lagre af konventionel ammunition, anvendelse af systematiske og bæredygtige overvågningssystemer og passende lagerforvaltning og registrering. Den globale ramme er politisk bindende, men dens mål fastsætter klare og nyttige foranstaltninger, som skal tages i betragtning i forbindelse med risikovurderinger forud for udstedelse af tilladelsen og for at fremme sikker og bæredygtig livscyklusforvaltning af konventionel ammunition på nationalt, subregionalt, regionalt og globalt plan, herunder gennem internationalt samarbejde og international bistand

d) medlemsstaternes tilsagn inden for rammerne af Australiengruppen, missilteknologikontrolregimet, Zanggerkomitéen, Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale, Wassenaararrangementet og Haagadfærdskodeksen mod spredning af ballistiske missiler.

I Rådets forordning (EU) 2021/821 af 20. maj 2021 fastsættes en EU-ordning for kontrol med eksport, mæglervirksomhed, teknisk bistand, transit og overførsel i forbindelse med produkter med dobbelt anvendelse. Forordningen indeholder i bilaget en samlet liste over alle produkter, som er omfattet af udførselskontrol, og en liste over de mest kritiske produkter med dobbelt anvendelse, som er underlagt endnu strengere regler. Disse lister kan anvendes som reference for de fleste af de produkter, der er omfattet af Australiengruppen, missilteknologikontrolregimet, Zanggerkomitéen, Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale, Wassenaararrangementet og Haagadfærdskodeksen mod spredning af ballistiske missiler.

AUSTRALIENGRUPPEN

Australiengruppen er et uformelt arrangement. Deltagerne påtager sig ingen retligt bindende forpligtelser: Effektiviteten af samarbejdet mellem deltagerne afhænger ene og alene af deres støtte til målene om ikkespredning af kemiske og biologiske våben (CBW) og de nationale foranstaltninger, som sigter mod at forebygge spredning af CBW.

Australiengruppens "no undercut"-politik er kerneelementet i medlemmernes tilsagn om at sikre en fælles tilgang til kontrol med CBW-relaterede udførsler. Hvis et medlem af ikkespredningshensyn meddeler afslag for udførsel af et produkt, som er opført på Australiengruppens liste, er de øvrige medlemmer enige om ikke at godkende i det væsentlige identiske ansøgninger om eksporttilladelse uden først at høre det medlem, der meddelte det første afslag.

Overførsel af kemikalier og biologiske stoffer, der er underlagt Australiengruppens kontrol, bør kun tillades, når det eksporterende medlemsland har forsikret sig om, at der ikke er nogen CBW-relateret slutbrug af stofferne.

Når der skal tages stilling til udstedelsen af en overførseltilladelse, bør medlemsstaterne overveje følgende ikkeudtømmende liste over elementer:

- hvor vigtig overførslen er i henseende til den potentielle udvikling, fremstilling eller oplagring af kemiske eller biologiske våben
- om det udstyr, det materiale eller den hertil knyttede teknologi, der skal overføres, er hensigtsmæssig for den angivne slutbrug
- om der synes at være en betydelig risiko for anvendelse imod hensigten til kemiske eller biologiske våbenprogrammer
- om en overførsel tidligere er blev nægtet slutbrugeren, eller om slutbrugeren imod hensigten har anvendt overførsler, som tidligere er blevet tilladt, til formål, som er uforenelige med ikkespredningsmålene
- om der er gode grunde til at formode, at modtagerne har været involveret i hemmelige eller ulovlige indkøbsaktiviteter
- om der er gode grunde til at formode, eller om det vides, at modtagerstaten har gennemført eller er i færd med at gennemføre programmer for kemisk eller biologisk krigsførelse

- om slutbrugeren er i stand til at håndtere og oplagre det overførte produkt på sikker vis
- om de udførte varer skal genudføres. Hvis varerne genudføres, skal de kontrolleres grundigt af modtagerlandets regering, og der skal opnås tilfredsstillende garantier for, at regeringen vil give sit samtykke, inden produkterne eventuelt på ny overføres til et tredjeland
- om modtagerstaten samt eventuelle mellemliggende stater har effektive eksportkontrolsystemer
- om modtagerstaten er part i konventionen om kemiske våben eller konventionen om forbud mod biologiske våben og toksinvåben og overholder sine forpligtelser i henhold til disse konventioner
- om modtagerstaten via offentlige handlinger, erklæringer og politikker støtter ikkespredning af kemiske og biologiske våben, og om modtagerstaten overholder sine internationale forpligtelser på ikkespredningsområdet.

MISSILTEKNOLOGIKONTROLREGIMET (MTCR)

MTCR er et uformelt arrangement mellem lande, der deler målene for ikkespredning af ubemandede fremføringsmidler til fremføring af masseødelæggelsesvåben, og som søger at koordinere de nationale bestræbelser for så vidt angår eksporttilladelser med henblik på at forhindre deres spredning. MTCR hviler på tiltrædelsen af fælles retningslinjer for eksportpolitik (MTCR-retningslinjerne), som finder anvendelse på en komplet fælles liste over produkter, der er underlagt kontrol (bilaget vedrørende MTCR-udstyr, -software og -teknologi). Hvert medlemsland har gennemført retningslinjerne i overensstemmelse med sin nationale lovgivning, og afgørelser om overførselsansøgninger træffes på nationalt plan.

Ved vurderingen af ansøgninger om overførsel af produkter, som er anført i bilaget, tager medlemsstaterne hensyn til følgende faktorer:

- betænkeligheder med hensyn til spredning af masseødelæggelsesvåben
- kapaciteten af og målene med modtagerstatens missil- og rumfartsprogrammer
- betydningen af overførslen for så vidt angår den potentielle udvikling af fremføringsmidler (bortset fra bemandede fly) til masseødelæggelsesvåben
- vurderingen af overførslernes endelige brug. Såfremt overførslen kan bidrage til et fremføringsmiddel for masseødelæggelsesvåben, bør overførsler kun tillades, når modtagerstatens regering har givet passende garantier for, at:
 - produkterne kun vil blive brugt til det angivne formål, og at denne brug ikke vil blive ændret, og produkterne ikke vil blive ændret eller kopieret, uden forudgående samtykke fra den regering, der har givet tilladelsen
 - hverken produkterne eller kopier eller afledninger heraf vil blive overført på ny uden samtykke fra den regering, der har givet tilladelsen
- anvendeligheden af de relevante multilaterale aftaler
- risikoen for, at produkter, der er underlagt kontrol, falder i hænderne på terrorgrupper og enkeltpersoner.

Hvis et andet medlemsland meddeler afslag for en i det væsentlige identisk overførsel, er alle andre medlemmer enige om ikke at godkende i det væsentlige identiske ansøgninger om eksporttilladelse uden først at høre det medlem, der meddelte det første afslag.

GRUPPEN AF LEVERANDØRER AF NUKLEART MATERIALE (NSG)

NSG er et uformelt arrangement, hvis medlemmer søger at bidrage til ikkespredning af kernevåben ved gennemførelse af retningslinjer for eksport af nukleare og hermed beslægtede materialer. NSG-retningslinjerne gennemføres af hver enkelt deltagende regering i overensstemmelse med dens nationale lovgivning og praksis. Afgørelser om ansøgninger om eksporttilladelse træffes på nationalt plan i overensstemmelse med de nationale krav til eksporttilladelser.

Det grundlæggende princip er, at leverandørerne ikke må give tilladelse til overførsler af udstyr, materialer, software eller hermed beslægtet teknologi som fastsat i bilaget:

- til brug i en ikkekernevåbenstat inden for nukleare sprængningsaktiviteter eller inden for en nuklear brændselskredsløbsaktivitet, der ikke er omfattet af kontrolforanstaltninger, eller
- generelt når der er en uacceptabel risiko for, at overførslerne imod hensigten vil blive anvendt til en sådan aktivitet, eller når overførslerne er i modstrid med målet om at forhindre spredning af kernevåben, eller
- når der er en uacceptabel risiko for, at overførslerne imod hensigten vil blive anvendt til nukleare terrorhandling.

Når medlemsstaterne overvejer, om de skal tillade nukleare eller nuklearrelaterede overførsler i overensstemmelse med NSG, bør de udvise forsigtighed med henblik på at gennemføre grundprincippet og tage de relevante faktorer i betragtning, herunder:

- om modtagerstaten er part i NPT eller traktaten om forbud mod kernevåben i Latinamerika eller en tilsvarende international retligt bindende aftale om nuklear ikkespredning og har en gældende IAEA-kontrolaftale vedrørende alle dens fredelige nukleare aktiviteter
- om en modtagerstat, der ikke er part i NPT, traktaten om forbud mod kernevåben i Latinamerika eller en tilsvarende international retligt bindende aftale om nuklear ikkespredning, har nogen ukontrollerede nukleare brændselscyklusaktiviteter, som ikke er omfattet af IAEA-kontrol
- om den nuklearrelaterede teknologi, der skal overføres, er hensigtsmæssig for den angivne endelige brug, og om denne angivne endelige brug er hensigtsmæssig for slutbrugeren

- om den nuklearrelaterede teknologi, der skal overføres, skal bruges til forskning i eller udvikling, konstruktion, fremstilling, udførelse, drift eller vedligeholdelse af oparbejdnings- eller berigningsanlæg
- om modtagerstaten via offentlige handlinger, erklæringer og politikker støtter nuklear ikkespredning, og om modtagerstaten overholder sine internationale forpligtelser på ikkespredningsområdet
- om modtagerne har været involveret i hemmelige eller ulovlige aktiviteter
- om slutbrugeren ikke har fået tilladelse til en overførsel, eller om slutbrugeren imod hensigten har anvendt overførsler, som tidligere er blevet tilladt, til formål, som er uforenelige med retningslinjerne
- om der er grund til at tro, at der er risiko for anvendelse imod hensigten til nukleare terrorhandlinger
- om der er risiko for videreoverførsel af udstyr, materialer, software eller hermed beslægtet teknologi, jf. bilaget, eller for overførsel af eventuelle kopier heraf i modstrid med grundprincippet, som følge af at modtagerstaten ikke har udviklet og opretholdt en hensigtsmæssig, effektiv national eksport- og omladningskontrol, jf. FN's Sikkerhedsråds resolution 1540.

WASSENAARARRANGEMENTET (WA)

WA om kontrol med eksporten af konventionelle våben og varer og teknologier med dobbelt anvendelse er en uformel eksportkontrolordning. Medlemskab af WA skaber ingen retlige forpligtelser for de deltagende stater. Afgørelsen om at overføre eller nægte at overføre et produkt er udelukkende den enkelte deltagende stats ansvar. Alle foranstaltninger vedrørende arrangementet træffes i overensstemmelse med national lovgivning og nationale politikker og gennemføres ud fra en national vurdering.

Nationale politikker, herunder afgørelser om at meddele eller afslå en tilladelse, følger bedste praksis, retningslinjer eller elementer, som er aftalt inden for arrangementet. Den fulde tekst til disse dokumenter findes på WA's websted: <http://www.wassenaar.org>.

Når medlemsstaterne overvejer, om de skal tillade overførsler af varer, som er opført på WA's liste, bør de tage hensyn til, at de vigtige tilsagn under WA omfatter følgende:

- opretholdelse af national eksportkontrol med produkter, som er opført på kontrollisterne
- udveksling på frivilligt grundlag af oplysninger, som forbedrer gennemsigtigheden for så vidt angår våbenoverførsler samt følsomme produkter og teknologier med dobbelt anvendelse
- for så vidt angår produkter, som er anført på listen over ammunition: udveksling af oplysninger hver sjette måned om leverancer af konventionelle våben til ikkedeltagende stater
- for så vidt angår produkter på listen over produkter med dobbelt anvendelse: samlet underretning to gange om året om alle tilladelser, der er blevet nægtet ikkedeltagende stater
- for så vidt angår listen over følsomme produkter og listen over meget følsomme produkter: underretning på individuelt grundlag om alle tilladelser, som er blevet nægtet ikkedeltagende stater, og samlet underretning to gange om året om alle tilladelser, der er udstedt til ikkedeltagende stater
- underretning af de deltagende stater om godkendelse af en tilladelse, som er blevet nægtet af en anden deltagende stat, for en i det væsentlige identisk transaktion i løbet af de sidste tre år ("undercut"-underretning). Afgørelsen om at overføre eller nægte at overføre et produkt er udelukkende den enkelte deltagende stats ansvar.

ZANGGERKOMITÉEN

Zanggerkomitéen er et uformelt arrangement, som bidrager betydeligt til fortolkningen af artikel III, stk. 2, i traktaten om ikkespredning af kernevåben (NPT), og yder dermed vejledning til alle parter i traktaten.

Ved vurderingen af ansøgninger om overførsel af produkter, som er omfattet af Zanggerkomitéen, tager medlemsstaterne hensyn til følgende faktorer:

- Levering af udgangsmateriale eller særligt spalteligt materiale til en ikkekernevåbenstat til fredelige formål er ikke tilladt, medmindre udgangsmaterialet eller det særligt spaltelige materiale er omfattet af kontrolforanstaltninger i henhold til en aftale med Den Internationale Atomenergiorganisation (IAEA).
- Hvis regeringen ønsker at levere udgangsmateriale eller særligt spalteligt materiale til fredelige formål til en sådan stat, skal den
 - over for modtagerstaten stille som betingelse, at udgangsmaterialet eller det særligt spaltelige materiale eller særligt spalteligt materiale, der er fremstillet under eller gennem anvendelse heraf, ikke imod hensigten anvendes til kernevåben eller andre nukleare sprænglegemer, og
 - forvisse sig om, at det pågældende udgangsmateriale eller særligt spaltelige materiale underkastes kontrol med henblik herpå i henhold til en aftale med organisationen og i overensstemmelse med dens kontrolsystem.
- I tilfælde af direkte udførsel af udgangsmateriale eller særligt spalteligt materiale til ikkekernevåbenstater, som ikke deltager i NPT, skal regeringen, inden den giver tilladelse til eksport af det pågældende materiale, forvisse sig om, at dette materiale er underkastet en kontrolaftale med IAEA, så snart modtagerstaten overtager ansvaret for materialet, dog senest på det tidspunkt, hvor materialet når frem til bestemmelsesstedet.
- Ved eksport af udgangsmateriale eller særligt spalteligt materiale til en kernevåbenstat, der ikke deltager i NPT, skal regeringen kræve tilfredsstillende garantier for, at materialet ikke genudføres til en ikkekernevåbenstat, som ikke deltager i NPT, medmindre der er truffet aftale om, at den stat, der er modtager af sådant genudført materiale, accepterer IAEA's kontrol.
- Der skal indsendes en årlig angivelse om eksport af udgangsmateriale og spalteligt materiale til ikkekernevåbenstater, som ikke deltager i NPT.

HAAGADFÆRDSKODEKSEN MOD SPREDNING AF BALLISTISKE MISSILER (HCOC)

HCOC er et politisk forpligtende ikkespredningsinstrument, som beskæftiger sig med problemet med ballistiske missiler, der kan fremføre masseødelæggelsesvåben. Et centralt mål med kodeksen er at øge gennemsigtigheden og tilliden mellem de deltagende stater ved at gennemføre særlige tillidsskabende foranstaltninger, nemlig meddelelser inden affyringen om affyring af ballistiske missiler og af løftefartøjer til rumfartøjer og årlige indberetninger om politikkerne med hensyn til ballistiske missiler og løftefartøjer til rumfartøjer.

Når medlemsstaterne skal tage stilling til udstedelsen af en tilladelse, bør de tage hensyn til, om en stat har tilsluttet sig HCOC og dens kerneprincipper:

- nødvendigheden af hurtigt at forhindre og bremse spredningen af ballistiske missiler, der kan fremføre masseødelæggelsesvåben
- vigtigheden af at styrke multilaterale nedrustnings- og ikkespredningsinstrumenter
- anerkendelsen af, at stater ikke bør udelukkes fra at udnytte fordelene ved rumfart til fredelige formål, men at de i forbindelse hermed ikke må bidrage til spredningen af ballistiske missiler, som kan fremføre masseødelæggelsesvåben
- behovet for passende gennemsigtighedsforanstaltninger vedrørende programmer for ballistiske missiler og løftefartøjer til rumfartøjer.

Andre internationale forpligtelser og tilsagn kan navnlig omfatte:

- internationale forpligtelser for medlemsstater, der har ratificeret konventionen om klyngeammunition
- internationale forpligtelser for stater, der er part i konventionen om forebyggelse af og straf for folkedrab.

1.4. **Den endelige vurdering.** Medlemsstaterne vil på grundlag af ovennævnte vurdering nå frem til en stillingtagen til, om eksporten udgør et brud på medlemsstatens eller EU's internationale tilsagn og forpligtelser, og om den bør afslås.

RELEVANTE OPLYSNINGSKILDER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

- Liste over EU-sanktioner (EU-Udenrigstjenesten) (<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>)
- Liste over gældende embargoer (SIPRI) (<http://www.sipri.org/databases/embargoes>)
- Den Internationale Atomenergiorganisation (NPT) (www.iaea.org)
- De Forenede Nationers kontor i Genève (nedrustning, BTWC) (www.unog.ch)
- De Forenede Nationers Kontor for Nedrustningsanliggender (UNODA) (<https://disarmament.unoda.org/>)
- Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben (CWC) (www.opcw.org)
- Traktaten om våbenhandel (<https://thearmstradetreaty.org/>)
- Konventionen om forbud mod personelminer (<https://www.apminebanconvention.org/>)
- Konventionen om klyngeammunition (<http://www.clusterconvention.org/>)
- Konventionen om visse konventionelle våben (<https://disarmament.unoda.org/the-convention-on-certain-conventional-weapons/>)
- Den Internationale Kampagne for Forbud mod Landminer (www.icbl.org)
- Det Internationale Center for Humanitær Minerydning (www.gichd.ch)
- Australiengruppen (www.australiagroup.net)
- Missilteknologikontrolregimet (www.mtcr.info)
- Zanggerkomitéen (www.zanggercommittee.org)
- Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale (www.nuclearsuppliersgroup.org)
- Wassenaararrangementet (www.wassenaar.org)
- Haagadfærdskodeksen mod spredning af ballistiske missiler (HCOC) (www.hcoc.at)

Anvendelsen af kriterium 2

- 2.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport af militærteknologi og -udstyr fra medlemsstaterne og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning. Dette indebærer, at kriterium 2 i princippet finder anvendelse på eksport til alle modtagerlande uden forskel. Da kriterium 2 etablerer en forbindelse til respekten for menneskerettighederne, herunder menneskerettighedssituationen, og respekten for den humanitære folkeret i det endelige bestemmelsesland, bør opmærksomheden dog skærpes i forbindelse med eksport af militærteknologi og -udstyr til lande, hvor der er tegn på krænkelse af menneskerettighederne eller krænkelse af den humanitære folkeret.
- 2.2. **Oplysningskilder:** En fælles EU-base af oplysningskilder, der står til rådighed for alle medlemsstater, består af rapporter fra EU HOM, EU's landestrategier for menneskerettigheder og i visse tilfælde Rådets erklæringer/konklusioner vedrørende de respektive modtagerlande. Disse dokumenter tager normalt allerede hensyn til oplysninger, der foreligger fra andre internationale organer og oplysningskilder. På grund af den meget vigtige analyse, der foretages i hver enkelt sag, og den særlige karakter af hver enkelt ansøgning om tilladelse kan der, hvis det er relevant, skaffes yderligere oplysninger fra:
- medlemsstaternes diplomatiske missioner og andre statslige institutioner
 - Tjenesten for EU's Optræden Udadtil, herunder EU-delegationerne
 - dokumentation fra De Forenede Nationer, ICRC og andre internationale og regionale organer
 - rapporter fra internationale NGO'er
 - rapporter fra lokale menneskerettigheds-NGO'er og andre pålidelige lokale kilder
 - oplysninger fra civilsamfundet.

Endvidere har EU udarbejdet og vedtaget specifikke retningslinjer, der skal udgøre en ramme for beskyttelse og fremme af menneskerettighederne i tredjelande, som f.eks. retningslinjerne med hensyn til dødsstraf, tortur, børn og væbnede konflikter og menneskerettighedsforkæmpere samt handlingsplanen vedrørende menneskerettigheder og demokrati 2020-2024 (forlænget indtil 2027).

Der findes en ikkeudtømmende liste over relevante internetwebsteder i bilag I.

Elementer, der bør indgå i vurderingen

2.3. **Nøglebegreber:** En gennemgang af kriterium 2 afslører flere nøglebegreber, som der bør tages hensyn til ved enhver vurdering, og som er fremhævet i følgende tekst:

"Når medlemsstaterne har vurderet modtagerlandets holdning til de relevante principper i internationale menneskerettighedsinstrumenter, herunder menneskerettighedssituationen i dette land, skal de:

- a) nægte eksporttilladelse, hvis der består en klar risiko for, at den militærteknologi eller det militærudstyr, der skal eksporteres, kan blive anvendt til at begå eller lette intern undertrykkelse, alvorlige kønsbaserede voldshandlinger eller alvorlige voldshandlinger mod kvinder og børn eller andre alvorlige krænkelse af menneskerettighederne
- b) i hver enkelt sag udvise særlig omhyggelighed og tage hensyn til militærteknologiens eller -udstyrets art i forbindelse med udstedelse af tilladelser til lande, hvor De Forenede Nationers kompetente organer, Den Europæiske Union eller Europarådet har konstateret alvorlige krænkelse af menneskerettighederne."

"Når medlemsstaterne har vurderet modtagerlandets holdning til de relevante principper i instrumenter inden for den humanitære folkeret og respekten for den humanitære folkeret, skal de:

- c) nægte en eksporttilladelse, hvis der består en klar risiko for, at den militærteknologi eller det militærudstyr, der skal eksporteres, kan blive anvendt til at begå eller lette alvorlige krænkelse af den humanitære folkeret, herunder mod beskyttede grupper i henhold til den humanitære folkeret såsom kvinder og børn."

"I den forbindelse omfatter militærteknologi eller -udstyr, som kunne blive anvendt til intern undertrykkelse, bl.a. militærteknologi eller -udstyr, hvor der er beviser for, at den påtænkte slutbruger har anvendt denne eller tilsvarende teknologi eller dette eller tilsvarende udstyr til intern undertrykkelse, eller hvor der er grund til at formode, at udstyret vil blive anvendt til andre formål end det angivne eller vil blive sendt til en anden slutbruger end den angivne med henblik på intern undertrykkelse. I tråd med artikel 1 i denne fælles holdning vil udstyrets art blive overvejet omhyggeligt, især hvis det påtænkes anvendt med henblik på den interne sikkerhed. Intern undertrykkelse omfatter bl.a. tortur og anden grusom, umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf, summariske eller vilkårlige henrettelser, forsvindinger, vilkårlige arrestationer og andre alvorlige krænkelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder som fastsat i relevante internationale menneskerettighedsinstrumenter, herunder verdenserklæringen om menneskerettigheder og den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder."

Ved vurderingen af, om der er en klar risiko for, at en påtænkt eksport kunne blive anvendt til at begå eller lette intern undertrykkelse, bør medlemsstaten inddrage, hvad der vides og tidligere er blevet konstateret om den påtænkte slutbruger og generelt modtagerlandet med hensyn til menneskerettighederne. For så vidt angår modtagerlandet drejer det sig om spørgsmål som regeringens politiske linje, den seneste vigtige udvikling, herunder bl.a. virkningen af "terrorismebekæmpelse", effektiv beskyttelse af menneskerettighederne i forfatningen, kurser i menneskerettigheder for hovedaktørerne (f.eks. retshåndhævende myndigheder), straffrihed for krænkelse af menneskerettighederne, uafhængige kontrolorganer og nationale institutioner til fremme og beskyttelse af menneskerettighederne.

- 2.4. ***Internationale menneskerettighedsinstrumenter:*** Der findes en ikkeudtømmende liste over de vigtigste internationale og regionale instrumenter i bilag II.

Disse instrumenter og tillægsprotokollerne hertil udgør de vigtigste internationale normer og standarder med hensyn til menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder. De garanterer borgerlige og politiske rettigheder (bl.a.: retten til liv, forbud mod slaveri og tvangsarbejde, personers frihed og sikkerhed, lighed for loven, en retfærdig rettergang og effektive retsmidler, ytrings- og informationsfrihed, forsamlingsfrihed, ret til at færdes frit, tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed samt ret til at søge om og få asyl), kvinders rettigheder, børns rettigheder, rettigheder for personer med handicap, forbud mod forskelsbehandling, mindretals og indfødte folks rettigheder samt økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

2.5. **Modtagerlandets holdning, herunder menneskerettighedssituationen i dette land:** Følgende indikatorer bør, hvis det er relevant, tages i betragtning, når et lands respekt for og overholdelse af alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder vurderes, herunder risikoen for, at produkter, der er omfattet af artikel 2, stk. 1, artikel 3 eller 4 i ATT, anvendes til at begå eller lette alvorlige kønsbaserede voldshandlinger eller alvorlige voldshandlinger mod kvinder og børn og personer med handicap:

- tilsagn fra modtagerlandets regering om at overholde og forbedre menneskerettighederne og om at retsforfølge dem, der krænker menneskerettighederne
- gennemførelse af relevante internationale og regionale menneskerettighedsinstrumenter gennem national politik og praksis
- det pågældende lands ratificering af relevante internationale og regionale menneskerettighedsinstrumenter
- graden af samarbejde med internationale og regionale menneskerettighedsmekanismer (f.eks. FN's traktatorganer og særlige procedurer)
- efterlevelse af demokratiske principper i det endelige bestemmelsesland. Demokrati er uløseligt forbundet med fuld respekt for alle menneskerettigheder
- politisk vilje til at drøfte nationale menneskerettighedsspørgsmål på en gennemsigtig måde, f.eks. i form af bilaterale eller multilaterale dialoger med EU eller med andre partnere, herunder civilsamfundet.

2.6. **Alvorlige krænkelser af menneskerettighederne:** I Wienererklæringen og -handlingsprogrammet, der blev vedtaget på verdenskonferencen om menneskerettigheder i Wien i juni 1993, blev alle staters højtidelige tilsagn om at opfylde deres forpligtelser til at fremme universel respekt for og overholdelse og beskyttelse af alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder for alle og demokrati i overensstemmelse med De Forenede Nationers pakt, andre instrumenter vedrørende menneskerettighederne og folkeretten bekræftet. Også principperne om, at alle menneskerettigheder er universelle, udelelige, indbyrdes afhængige og indbyrdes forbundne, blev bekræftet.

Med hensyn til betegnelsen "alvorlig" om en krænkelse af menneskerettighederne skal situationen vurderes ud fra de specifikke forhold, der gør sig gældende, og i hver enkelt sag under hensyntagen til alle relevante aspekter. En relevant faktor i forbindelse med vurderingen er karakteren/arten og følgerne af den pågældende krænkelse. Systematiske og/eller udbredte krænkelse af menneskerettighederne understreger alvoren i menneskerettighedssituationen. Krænkelser behøver dog ikke at være systematiske eller udbredte for at blive betragtet som "alvorlige" i forbindelse med kriterium 2-analysen. Ifølge kriterium 2 er det en vigtig faktor i analysen, om FN's, EU's eller Europarådets kompetente organer (som opført i bilag III) har fastslået, at der har fundet alvorlige menneskerettighedskrænkelser sted i modtagerlandet. I den forbindelse er det ikke nogen forudsætning, at disse kompetente organer eksplicit selv anvender udtrykket "alvorlig"; det er tilstrækkeligt, at de fastslår, at der har fundet krænkelse sted. Den endelige vurdering af, om disse krænkelse anses for at være alvorlige i den pågældende kontekst, skal foretages af medlemsstaterne. Og hvis disse organer ikke har truffet nogen afgørelse, bør medlemsstaterne ikke udelukkes fra muligheden for at foretage en uafhængig vurdering af, om der har fundet sådanne alvorlige krænkelse sted.

- 2.7. ***Intern undertrykkelse, klar risiko, "kan", hver enkelt sag:*** Teksten til kriterium 2 giver en lang række eksempler på, hvad intern undertrykkelse er, men en vurdering af, om der er en klar risiko for, at den påtænkte eksport kan blive anvendt til at begå eller lade sådanne handlinger, kræver en detaljeret analyse. Kombinationen af "klar risiko" og "kan" i teksten bør bemærkes. Dette kræver en mindre bevisbyrde end en klar risiko for, at militærteknologien eller -udstyret vil blive anvendt til intern undertrykkelse.

En analyse af, om der er tale om en klar risiko, skal i hver enkelt sag bygge på en gennemgang af den disponible viden om fortiden og de nuværende omstændigheder i modtagerstaten/for så vidt angår den påtænkte slutbruger samt enhver identificerbar tendens og/eller fremtidige begivenheder, der rimeligvis vil kunne tænkes at fremskynde forhold, som kunne føre til undertrykkende foranstaltninger (f.eks. kommende valg). Der kunne stilles nogle indledende spørgsmål:

- Er modtagerstatens/den påtænkte slutbrugers adfærd blevet fremhævet negativt i Rådets erklæringer/konklusioner?
- Er der givet udtryk for bekymring i de seneste rapporter fra EU's missionschefer i modtagerstaten/vedrørende den påtænkte slutbruger?

- Har andre internationale eller regionale organer (f.eks. FN, Europarådet eller OSCE) givet udtryk for bekymring?
- Er der overensstemmende meldinger, hvor lokale eller internationale NGO'er og medier giver udtryk for bekymring?

Det vil være vigtigt at lægge særlig vægt på den aktuelle situation i modtagerstaten, inden en analyse bekræftes. Det kan være, at der tidligere har forekommet krænkelser, men at modtagerstaten har taget skridt til at ændre praksis for at imødekomme nationalt eller internationalt pres, eller at der er foretaget en intern ændring i regeringen. Følgende spørgsmål kunne stilles:

- Har modtagerstaten givet sit samtykke til ekstern eller anden uafhængig kontrol og/eller undersøgelser af påståede undertrykkende handlinger? I bekræftende fald, hvordan har den reageret på resultaterne/fulgt op på dem?
- Har regeringen i modtagerstaten ændret adfærd på en måde, der giver tillid til, at der er sket en ændring i politik/praksis?
- Er der nogen EU-programmer eller andre multilaterale eller bilaterale programmer, der tager sigte på ændringer/reformer?

Formildende omstændigheder som f.eks. større åbenhed og en igangværende dialogproces om menneskerettighedsspørgsmål i modtagerstaten kan føre til muligheden af en mere positiv vurdering. Det er dog vigtigt at erkende, at selv om det er længe siden, der har været stor medieomtale af tilfælde af undertrykkelse i en modtagerstat, er det ikke i sig selv et pålideligt mål for, at der ikke foreligger en klar risiko. Der er ingen erstatning for ajourførte oplysninger fra pålidelige oplysningskilder, hvis der skal foretages en korrekt vurdering i hver enkelt sag.

2.8. **Militærteknologiens eller -udstyrets art** er en vigtig faktor i enhver ansøgning. Det er meget vigtigt, at en vurdering af udstyr under kriterium 2 er realistisk (dvs. kan det pågældende udstyr virkelig bruges til undertrykkelse?). Det er også vigtigt at erkende, at mange slags udstyr påviseligt kan bruges til at begå eller lette undertrykkende handlinger. Udstyr som f.eks. pansrede mandskabsvogne (APC), skudsikre veste og kommunikations-/overvågningsudstyr kan i høj grad bidrage til at gøre det lettere at foretage undertrykkende handlinger.

I henhold til mere restriktive nationale politikker kan nogle medlemsstater allerede nægte en eksporttilladelse i tilfælde af vedvarende og systematiske krænkelser af menneskerettighederne i modtagerlandet med forbehold af militærteknologiens eller -udstyrets art.

2.9. **Slutbrugeren** er også en meget vigtig faktor i den forbindelse. Hvis udstyret er bestemt til politi- eller sikkerhedsstyrkerne, er det vigtigt præcist at få fastslået, hvilken del af disse styrker i en modtagerstat udstyret skal leveres til. Det bør også bemærkes, at der ikke ligger noget fast om, hvilke dele af sikkerhedsapparatet der kan spille en rolle i undertrykkelsen. F.eks. kan hæren spille en rolle i mange lande, mens den i andre ikke spiller nogen rolle. Nogle indledende spørgsmål kunne være følgende:

- Har dette udstyr været anvendt til undertrykkelse i modtagerstaten eller andre steder? I benægtende fald, hvad er muligheden for, at det vil blive anvendt hertil i fremtiden?
- Hvem er slutbrugeren?
- Hvilken rolle spiller slutbrugeren i modtagerstaten?
- Har slutbrugeren været involveret i undertrykkelse?
- Er der nogle relevante rapporter om en sådan involvering?

2.10. **De relevante principper i instrumenter inden for den humanitære folkeret og respekten for den humanitære folkeret.** Den humanitære folkeret (også kendt som "loven om væbnet konflikt" eller "loven om krig") omfatter regler, der i forbindelse med væbnede konflikter har til formål at beskytte mennesker, som ikke eller ikke længere deltager i fjendtlighederne (f.eks. civile og sårede, syge og tilfangetagne kombattanter), og at regulere fjendtligheder (dvs. midler og metoder i forbindelse med krigsførelse). Den finder anvendelse på situationer med væbnet konflikt og regulerer ikke, hvornår en stat lovligt kan bruge magt. Den humanitære folkeret pålægger alle parter i en væbnet konflikt, herunder organiserede væbnede grupper, forpligtelser.

De vigtigste humanitære folkeretlige principper, der finder anvendelse på brug af våben i væbnede konflikter, er distinktionsreglerne, reglen vedrørende vilkårlige angreb, reglen vedrørende proportionalitet, reglen vedrørende sikkerhedsforanstaltninger, reglerne vedrørende overflødig skade eller unødige lidelser og reglen vedrørende miljøbeskyttelse.

De vigtigste humanitære folkeretlige instrumenter er de fire Genèvekonventioner fra 1949 og tillægsprotokollerne hertil fra 1977. Hertil kommer en række traktater om specifikke emner, herunder forbud mod bestemte våben og beskyttelse af bestemte kategorier af personer og genstande, f.eks. børn og kulturgenstande (jf. bilag IV, der indeholder en liste over de vigtigste traktater).

Nogle relevante spørgsmål vedrørende ratifikation og national gennemførelse af humanitære folkeretlige traktater kunne være følgende:

- ratifikation af de fire Genèvekonventioner fra 1949 og tillægsprotokollerne hertil fra 1977
- ratifikation af andre humanitære folkeretlige nøgletraktater
- ratifikation af traktater, der indeholder udtrykkelige forbud mod eller restriktioner for overførsel af specifikke våben
- har modtagerlandet vedtaget national lovgivning eller nationale regler, som kræves af de humanitære folkeretlige instrumenter, som det er part i?

2.11. **Alvorlige krænkelse af den humanitære folkeret** omfatter alvorlige overtrædelser af de fire Genèvekonventioner fra 1949. Hver enkelt konvention indeholder definitioner af, hvad der skal forstås ved alvorlige overtrædelser (henholdsvis artikel 50, 51, 130 og 147). Artikel 11 og 85 i tillægsprotokol I fra 1977 omfatter desuden en bredere vifte af handlinger, som skal betragtes som alvorlige overtrædelser af denne protokol. Der henvises til bilag V for en liste over disse definitioner. Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol omfatter andre alvorlige krænkelse af love og sædvaner, som finder anvendelse i forbindelse med internationale og ikkeinternationale væbnede konflikter, og som den definerer som krigsforbrydelser (artikel 8, litra b), c) og e); den fuldstændige tekst til Romstatutten findes på <http://legal.un.org/icc/statute/rome fra.htm>).

- Er der begået krænkelse af en aktør, som staten har ansvaret for (f.eks. statslige organer, herunder væbnede styrker; personer eller enheder, der er bemyndiget til at udøve myndighed på statens vegne; personer eller grupper, der handler efter dens instrukser eller under dens ledelse eller kontrol; krænkelse begået af private personer eller grupper, som den anerkender og gør til sin adfærd)?

- Har modtagerlandet undladt at gribe ind for at forhindre og standse krænkelser, der begås af dets statsborgere eller på dets område?
- Har modtagerlandet undladt at undersøge krænkelser, der påstås begået af dets statsborgere eller på dets område?
- Har modtagerlandet undladt at eftersøge og retsforfølge (eller udlevere) statsborgere eller personer på dets område, der er ansvarlige for krænkelser af den humanitære folkeret?
- Har modtagerlandet undladt at samarbejde med andre stater, ad hoc-domstole eller Den Internationale Straffedomstol i forbindelse med straffesager vedrørende krænkelser af den humanitære folkeret?

2.12. **Beskyttede grupper i henhold til den humanitære folkeret:** Der findes en ikkeudtømmende oversigt i bilag VII over traktatbestemmelser og sædvaneregler vedrørende beskyttelse af grupper af personer i henhold til den humanitære folkeret.

2.13. **Traktaten om våbenhandel**, artikel 7, stk. 1, litra b), nr. i) (alvorlig krænkelse af den humanitære folkeret) og nr. ii) (alvorlig krænkelse af internationale menneskerettigheder) og artikel 7, stk. 4 (kønsbaserede voldshandlinger og voldshandlinger mod kvinder og børn)

Traktaten om våbenhandel indeholder en bestemmelse svarende til kriterium 2 i den fælles holdning. Artikel 7 er affattet således:

"Eksport og eksportvurdering

1. *Hvis eksport ikke er forbudt efter artikel 6, skal den eksporterende deltagerstat forud for en tilladelse til eksport af konventionelle våben omfattet af artikel 2, stk. 1, eller genstande omfattet af artikel 3 eller artikel 4, under sin jurisdiktion og i henhold til sit nationale kontrolsystem på en objektiv og ikke diskriminerende måde og under hensyntagen til relevante forhold, herunder oplysninger afgivet af den importerende stat i henhold til artikel 8, stk. 1, vurdere risikoen for, at de konventionelle våben eller genstande:*

[...]

b) vil kunne anvendes til:

i) at begå eller fremme en alvorlig krænkelse af den humanitære folkeret

ii) at begå eller fremme en alvorlig krænkelse af internationale menneskerettigheder

[...]"

Ovennævnte betragtninger vedrørende kriterium 2 gælder også fuldt ud for gennemførelsen af artikel 7, stk. 1, litra b), nr. i) og ii).

Traktaten om våbenhandel indeholder også en bestemmelse, der omhandler en bestemt form for krænkelse af menneskerettighederne og den humanitære folkeret, som ikke udtrykkeligt er nævnt i den fælles holdning, men som også er omfattet af kriterium 2, dvs. kønsbaserede voldshandlinger eller voldshandlinger mod kvinder og børn.

Artikel 7, stk. 4, er affattet således:

"4. Den eksporterende deltagerstat skal ved denne vurdering overveje risikoen for, at de konventionelle våben, der er nævnt i artikel 2, stk. 1, eller de genstande, der er nævnt i artikel 3 og artikel 4, kan blive anvendt til at begå eller fremme alvorlige kønsbaserede voldshandlinger eller alvorlige voldshandlinger mod kvinder og børn."

I overensstemmelse med disse bestemmelser i traktaten om våbenhandel bør kønsbaserede voldshandlinger og voldshandlinger mod kvinder og børn overvejes ved behandlingen af kriterium 2. Kønsbaserede voldshandlinger overtræder en række menneskerettighedsprincipper, der er knæsat i internationale instrumenter, og kan udgøre krænkelse af den humanitære folkeret, hvis de begås under væbnede konflikter. Typiske eksempler på kønsbaseret vold omfatter seksuel vold (herunder voldtægt), tvungen prostitution og menneskehandel. Det bør også tages i betragtning, at risikoen for kønsbaseret vold altid er højere i nød-/konfliktsituationer.

EU's opfattelse af overholdelse af den internationale menneskerettighedslovgivning og den humanitære folkeret dækker fuldt ud de handlinger, der er omhandlet i artikel 7, stk. 4, i traktaten om våbenhandel. Kriterium 2 omfatter derfor fuldt ud forpligtelserne i traktatens artikel 7, stk. 4.

2.14. **Klar risiko.** En grundig vurdering af risikoen for, at den militærteknologi eller det militærudstyr, der foreslås eksporteret, vil blive anvendt til at begå eller lette alvorlige krænkelser af den humanitære folkeret, bør omfatte en undersøgelse af modtagerens tidligere og nuværende forhold til respekten for den humanitære folkeret, modtagerens hensigter, sådan som de er kommet til udtryk i formelle tilsagn, og modtagerens mulighed for at sikre, at det udstyr eller den teknologi, der overføres, anvendes på en måde, der er i overensstemmelse med den humanitære folkeret, og ikke omdirigeres eller overføres til andre bestemmelsessteder, hvor det kan blive anvendt til alvorlige krænkelser af denne folkeret.

Isolerede tilfælde af krænkelser af den humanitære folkeret siger ikke nødvendigvis noget om modtagerlandets holdning til den humanitære folkeret og kan ikke i sig selv betragtes som grundlag for at nægte overførsel af våben. Hvis der kan ses et vist mønster i forbindelse med krænkelser, eller modtagerlandet ikke har taget passende skridt til at straffe krænkelser, bør det give anledning til alvorlig bekymring.

Den fælles artikel 1 i Genèvekonventionerne er generelt blevet fortolket som en bestemmelse, der pålægger tredjepartsstater, som ikke er involveret i en væbnet konflikt, ikke at tilskynde en part i en væbnet konflikt til at begå krænkelser af den humanitære folkeret eller ikke at foretage sig noget, der vil bidrage til sådanne krænkelser, og at tage passende skridt til at få sådanne krænkelser bragt til ophør. De har et særligt ansvar for at gribe ind over for stater eller væbnede grupper, som de måtte have en vis indflydelse over for. Våbenproducerende og -eksporterende stater kan betragtes som stater, der især kan gøre deres indflydelse gældende med hensyn til at "sikre respekt" for den humanitære folkeret, fordi de har mulighed for at levere eller tilbageholde de midler, som anvendes til at begå alvorlige krænkelser. De bør derfor være særlig omhyggelig med at sikre, at det, de eksporterer, ikke anvendes til at begå alvorlige krænkelser af den humanitære folkeret.

Forpligtelserne i fælles holdning 2008/944/FUSP er i overensstemmelse med dem, der er fastsat i våbenhandelstraktatens artikel 7, stk. 1, 3 og 4. Medlemsstaterne skal ved denne vurdering tage hensyn til risikoen for, at de konventionelle våben, der er omfattet af artikel 2, stk. 1, eller de produkter, der er omfattet af artikel 3 eller 4 i ATT, anvendes til at begå eller lette alvorlige kønsbaserede voldshandlinger eller alvorlige voldshandlinger mod kvinder og børn.

Nogle relevante spørgsmål til overvejelse kunne være følgende:

- Findes der national lovgivning, der forbyder og straffer krænkelse af den humanitære folkeret?
- Har modtagerlandet fastsat krav til sine militære øverbefalende om at forhindre eller standse krænkelse af den humanitære folkeret og træffe foranstaltninger over for dem under deres kontrol, der har begået sådanne krænkelse?
- Har modtagerlandet ratificeret Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol?
- Er den interne situation i modtagerstaten/på det endelige bestemmelsessted en situation, som kan øge sandsynligheden for, at våbnene vil blive anvendt til at begå eller lette de relevante kønsbaserede voldshandlinger, der er identificeret i en vurdering af det endelige bestemmelsessted?
- Har internationale eller regionale organer (f.eks. FN, Europarådet eller OSCE) givet udtryk for bekymring over forekomsten/udbredelsen af kønsbaseret vold på det endelige bestemmelsessted?
- Samarbejder modtagerstaten med andre stater, ad hoc-domstole eller Den Internationale Straffedomstol i forbindelse med straffesager vedrørende krænkelse?
- Er der fastsat en minimumsalder for rekruttering (tvungen eller frivillig) af personer til de væbnede styrker?
- Er der vedtaget lovforanstaltninger med henblik på at forbyde og straffe rekruttering eller brug af børn i fjendtligheder?
- Uddanner og træner modtagerlandet sine militære officerer og de menige i anvendelsen af reglerne i den humanitære folkeret (f.eks. under militære øvelser)?
- Er den humanitære folkeret integreret i den militære doktrin og militære håndbøger, regler for operationer, instrukser og ordrer?
- Er der juridiske rådgivere med uddannelse i humanitær folkeret, som rådgiver de væbnede styrker?
- Har andre våbenbærere, der opererer i situationer, som er omfattet af den humanitære folkeret, truffet de samme foranstaltninger for at sikre respekt for den humanitære folkeret?

- Er der vedtaget mekanismer, som sikrer, at de væbnede styrker og andre våbenbærere gøres ansvarlige for krænkelser af den humanitære folkeret, som de har begået, og som omfatter disciplinære og strafferetlige sanktioner?
- Er der en uafhængig og velfungerende dommerstand, som kan retsforfølge alvorlige krænkelser af den humanitære folkeret?
- Er der risiko for en pludselig og uventet ændring af regerings- eller myndighedsstrukturer, der kan indvirke negativt på modtagerens vilje til eller mulighed for at respektere den humanitære folkeret (f.eks. opløsning af statslige strukturer)?
- Har slutbrugeren mulighed for at bruge udstyret i overensstemmelse med den humanitære folkeret (f.eks. hvis militære våben overføres til andre våbenbærere end de væbnede styrker, som opererer i situationer, der er omfattet af den humanitære folkeret, er de så blevet uddannet i den humanitære folkeret?)?
- Har slutbrugeren mulighed for at vedligeholde og opstille denne teknologi eller dette udstyr (hvis ikke, kan der være grund til rimelig bekymring for, hvordan den vil blive anvendt, og om det vil blive omdirigeret til andre aktører)?
- Har den angivne slutbruger passende procedurer for lagerstyring og -sikkerhed, herunder for overskud af våben og ammunition?
- Er tyveri og svind fra lagre og korruption kendt som et problem i modtagerlandet? Hvis dette er tilfældet, er der tegn på, at de aktører, der beskæftiger sig med våbeneksport, anvender en sådan praksis?
- Er ulovlig våbenhandel et problem i modtagerlandet? Er der grupper i landet, som er involveret i ulovlig våbenhandel?
- Er grænsekontrollen tilstrækkelig i modtagerlandet, eller er grænserne kendt som porøse?
- Har modtagerlandet et effektivt system til kontrol af våbenoverførsel (import, eksport, transit og omladning)?
- Er modtageren den faktiske slutbruger af militærteknologien eller -udstyret, vil modtageren acceptere, at dette kontrolleres, og vil modtageren forpligte sig til ikke at overføre teknologien eller udstyret til tredjeparter uden tilladelse fra den leverende stat?

2.15. **Omdirigering.** Spørgsmålet om, hvorvidt teknologien eller udstyret vil blive anvendt til andre formål end det angivne i modtagerlandet, er også en faktor, der må tages i betragtning. Det kan man få en formodning om ud fra militærteknologiens eller -udstyrets art og slutbrugeren. Følgende spørgsmål kunne stilles:

- Har den angivne slutbruger et legitimt behov for denne militærteknologi eller dette militærudstyr? Eller vil det pågældende udstyr være mere relevant for en anden del af sikkerhedsapparatet?
- Ville der blive udstedt en tilladelse, hvis slutbrugeren var en anden del af sikkerhedsapparatet i modtagerstaten?
- Har de forskellige dele af sikkerhedsstyrkerne separate indkøbskanaler? Er der mulighed for, at udstyret vil blive omdirigeret til en anden del af styrkerne?

2.16. **Den endelige vurdering.** På grundlag af oplysninger og en vurdering af de elementer, der er omhandlet i punkt 2.3-2.15, vil medlemsstaterne kunne nå frem til en vurdering af, om der bør gives afslag på den påtænkte eksport på grundlag af kriterium 2.

RELEVANTE OPLYSNINGSKILDER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

- De Forenede Nationers Højkommissariat for Menneskerettigheder (www.ohchr.org)
- De Forenede Nationer (www.un.org; <https://treaties.un.org/>)
- Den Internationale Røde Kors Komité (www.icrc.org)
- Europarådet (www.coe.int)
- Den Europæiske Union (https://european-union.europa.eu/index_da)
- Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (www.osce.org)
- Organisationen af Amerikanske Stater (www.oas.org)
- Den Afrikanske Union (www.au.int)
- Amnesty International (www.amnesty.org)
- Human Rights Watch (www.hrw.org)
- Det Internationale Menneskerettighedsforbund (www.fidh.org)
- Verdensorganisationen mod Tortur (www.omct.org)
- Association for the Prevention of Torture (www.ap.t.ch)
- Den Internationale Juristkommission (<https://www.icj.org/>)
- Geneva Call (<https://www.genevacall.org>)
- Arms Trade Litigation Monitor (<https://armstradelitigationmonitor.org/>)
- Small Arms Survey (<https://www.smallarmssurvey.org/>)
- SIPRI (<https://www.sipri.org/>) og andre forskningsinstitutter
- Den Internationale Straffedomstol og ad hoc-tribunaler
- Internationale agenturer, der arbejder i modtagerstaten
- Den Internationale Krisegruppe
- Koalition til Stop for Brugere af Børnesoldater
- Oplysninger om slutbrugerens praksis fra systemet til validering af våben- og ammunitionsforvaltning
- Militære håndbøger (instrukser til de væbnede styrker)

**DE VIGTIGSTE INTERNATIONALE OG REGIONALE
MENNESKERETTIGHEDSINSTRUMENTER**

DE FORENEDE NATIONER:

- Den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (ICESCR)
- Den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR)
- Valgfri protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR-OP1)
- Anden valgfri protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, der sigter mod afskaffelse af dødsstraf (ICCPR-OP2-DP)
- Den internationale konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination (CERD)
- Konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW)
- Valgfri protokol til konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW-OP)
- Konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (CAT)
- Valgfri protokol til konventionen mod tortur (CAT-OP)
- Konventionen om barnets rettigheder (CRC)
- Valgfri protokol til konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter (CRC-OP-AC)
- Valgfri protokol til konventionen om barnets rettigheder vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi (CRC-OP-SC)
- Konventionen om rettigheder for personer med handicap (CRPD)
- Konventionen om flygtninges retsstilling fra 1951
- Protokollen om flygtninges retsstilling fra 1967
- Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol

REGIONALE INSTRUMENTER

FOR SÅ VIDT ANGÅR EUROPARÅDETS MEDLEMSSTATER:

- Den europæiske menneskerettighedskonvention, herunder protokol 6 og 13 vedrørende afskaffelse af dødsstraf
- Den europæiske konvention til forebyggelse af tortur

FOR SÅ VIDT ANGÅR MEDLEMSSTATERNE I ORGANISATIONEN AF AMERIKANSKE STATER:

- Den interamerikanske konvention om menneskerettigheder
- Tillægsprotokol til den amerikanske menneskerettighedskonvention vedrørende økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (San Salvador-protokollen)
- Protokol til den amerikanske menneskerettighedskonvention om afskaffelsen af dødsstraffen
- Den interamerikanske konvention om tvungen forsvinding
- Den interamerikanske konvention om forbud mod og forebyggelse af tortur

FOR SÅ VIDT ANGÅR DEN AFRIKANSKE UNIONS MEDLEMSSTATER:

- Det afrikanske charter om menneskers og folks rettigheder
- Protokol til det afrikanske charter om menneskers og folks rettigheder om etablering af en afrikansk menneskerettighedsdomstol
- Protokol til det afrikanske charter om menneskers og folks rettigheder om kvinders rettigheder i Afrika
- Det afrikanske charter om børns rettigheder og velfærd

FOR SÅ VIDT ANGÅR DEN ARABISKE LIGAS MEDLEMSSTATER:

- Det arabiske menneskerettighedscharter

**DE KOMPETENTE ORGANER I FN, EUROPARÅDET ELLER EU, DER SKAL FASTSLÅ
ALVORLIGE KRÆNKELSER AF MENNESKERETTIGHEDERNE**

DE FORENEDE NATIONER:

- Generalforsamlingen (herunder landespecifikke resolutioner)
- Sikkerhedsrådet
- Menneskerettighedsrådet og Det Økonomiske og Sociale Råd
- De Forenede Nationers Højkommissariat for Menneskerettigheder
- Særlige procedurer og andre mandatindehavere
- Traktatorganerne

EUROPARÅDET:

- Europarådets Ministerudvalg
- Den Parlamentariske Forsamling
- Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
- Europarådets menneskerettighedskommissær
- Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI)
- Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur (CPT)

DEN EUROPÆISKE UNION:

- Det Europæiske Råd
- Erklæringer fra FUSP-organerne
- EU's landespecifikke fælles holdninger og erklæringer
- EU's årsberetning om menneskerettigheder
- Menneskerettighedsrapporter fra EU HOM og EU's landestrategier for menneskerettigheder
- Europa-Parlamentets beslutninger og erklæringer

DE VIGTIGSTE TRAKTATER OM HUMANITÆR FOLKERET

- Konvention (I) til forbedring af såredes og syges vilkår i de væbnede styrker i felten – Genève, 12. august 1949
- Konvention (II) til forbedring af såredes, syges og skibbrudnes vilkår i de væbnede styrker på søen – Genève, 12. august 1949
- Konvention (III) om behandling af krigsfanger – Genève, 12. august 1949
- Konvention (IV) om beskyttelse af civile personer i krigstid – Genève, 12. august 1949
- Tillægsprotokol til Genèvekonventionerne af 12. august 1949 vedrørende beskyttelsen af ofre i internationale væbnede konflikter – Genève, 8. juni 1977
- Erklæring i henhold til artikel 90 i tillægsprotokol I: Accept af Den Internationale Undersøgelseskommisions kompetence
- Tillægsprotokol til Genèvekonventionerne af 12. august 1949 vedrørende beskyttelsen af ofre i ikkeinternationale væbnede konflikter – Genève, 8. juni 1977
- Konventionen om barnets rettigheder – New York, 20. november 1989
- Valgfri protokol til konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter – New York, 25. maj 2000
- Romstatutten for Den Internationale Straffedomstol – 17. juli 1998
- Konventionen om beskyttelse af kulturværdier i tilfælde af væbnet konflikt – Haag, 14. maj 1954
- Første protokol til Haagkonventionen af 1954 om beskyttelse af kulturværdier i tilfælde af væbnet konflikt – Haag, 14. maj 1954
- Anden protokol til Haagkonventionen af 1954 om beskyttelse af kulturværdier i tilfælde af væbnet konflikt – Haag, 26. marts 1999
- Konventionen om forbud mod militær eller enhver anden fjendtlig anvendelse af miljøpåvirkningsteknik – New York, 10. december 1976

- Protokol mod anvendelsen til krigsbrug af kvælende, giftige eller lignende gasarter samt af bakteriologiske krigsmidler – Genève, 17. juni 1925
- Konventionen om forbud mod udvikling, fremstilling og oplagring af bakteriologiske (biologiske) våben og toksinvåben samt om disse våbens tilintetgørelse – åbnet for undertegnelse i London, Moskva og Washington, 10. april 1972
- Konventionen om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse konventionelle våben, som må anses for at være unødigt skadevoldende eller for at ramme i flæng – Genève, 10. oktober 1980
 - Protokol vedrørende ikkepåviselige sprængstykker (protokol I til konventionen af 1980)
 - Protokol om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af miner, lureminer og andre mekanismer – 10. oktober 1980 (protokol II til konventionen af 1980)
 - Protokol vedrørende forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af brandvåben – 10. oktober 1980 (protokol III til konventionen af 1980)
 - Protokol om blindende laservåben – 13. oktober 1995 (protokol IV til konventionen af 1980)
 - Protokol om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af miner, lureminer og andre mekanismer som ændret den 3. maj 1996 (protokol II som ændret til konventionen af 1980)
 - Ændring til konventionen om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse konventionelle våben, som må anses for at være unødigt skadevoldende eller for at ramme i flæng – 21. december 2001
 - Protokol vedrørende eksplosive krigsefterladenskaber – 28. november 2003 (protokol V til konventionen af 1980)
- Konventionen om forbud mod udvikling, fremstilling, oplagring og anvendelse af kemiske våben og sådanne våbens tilintetgørelse – Paris, 13. januar 1993
- Konventionen om forbud mod brug, oplagring, produktion og overførsel af personelminer samt om deres destruktion – Oslo, 18. september 1997
- Konvention om klyngeammunition – Dublin, 30. maj 2008.

ALVORLIGE OVERTRÆDELSER IFØLGE GENÈVEKONVENTIONERNE AF 1949 OG
TILLÆGSPROTOKOL I AF 1977

Alvorlige overtrædelser ifølge de fire Genèvekonventioner af 1949 (henholdsvis artikel 50, 51, 130 og 147)	Alvorlige overtrædelser ifølge den tredje Genèvekonvention af 1949 (artikel 130)	Alvorlige overtrædelser ifølge den fjerde Genèvekonvention af 1949 (artikel 147)
– forsætligt drab – tortur eller umenneskelig behandling, herunder biologiske forsøg – forsætlig påførelse af betydelig lidelse eller alvorlig skade på legeme eller helbred – omfattende ødelæggelse og tilegnelse af ejendom, der ikke retfærdiggøres af den militære nødvendighed, og som udføres på en ulovlig og vilkårlig måde (denne bestemmelse findes ikke i artikel 130 i tredje Genèvekonvention af 1949)	– tvangsindrullering af en beskyttet person i en fjendtlig magts styrker – det forhold forsætligt at berøve en beskyttet person den ved konventionen foreskrevne ret til betryggende og behørig domstolsbehandling	– tvangsindrullering af en beskyttet person i en fjendtlig magts styrker – det forhold forsætligt at berøve en beskyttet person den ved konventionen foreskrevne ret til betryggende og behørig domstolsbehandling – ulovlig deportation eller overførelse eller ulovlig indespærring af en beskyttet person – gidseltagning

Alvorlige overtrædelser ifølge tillægsprotokol I af 1977 (artikel 11 og 85)

Artikel 11:

Enhver forsætlig handling eller undladelse, som bringer den fysiske eller psykiske sundhedstilstand eller integritet i alvorlig fare hos en hvilken som helst person, der er i varetægt hos en part, hvortil han ikke er knyttet, og som enten krænker forbuddene i stk. 1 og 2, eller som ikke er i overensstemmelse med kravene i stk. 3, skal betragtes som en grov overtrædelse af denne protokol.

Artikel 85, stk. 2:

Handlinger, der betegnes som grove overtrædelser i konventionerne, er grove overtrædelser af denne protokol, hvis de begås mod de i en modparts magt værende personer, der er beskyttet af artikel 44, 45 og 73 i denne protokol, eller mod modpartens sårede, syge og skibbrudne, som er beskyttet af denne protokol, eller mod det sanitets- eller religiøse personel, sanitetsenheder eller -transporter, som kontrolleres af modparten, og som beskyttes af denne protokol.

Artikel 85, stk. 3:

Ud over de grove overtrædelser, som er beskrevet i artikel 11, skal følgende handlinger betragtes som grove overtrædelser af denne protokol, når de begås forsætligt i strid med vedkommende bestemmelser i denne protokol og forårsager død eller alvorlige skader på legeme eller helbred:

Artikel 85, stk. 4:

Ud over de grove overtrædelser, der er beskrevet i de forudgående stykker og i konventionerne, skal følgende betragtes som grove overtrædelser af denne protokol, når de begås forsætligt og i strid med konventionerne eller protokollen:

– angreb på civilbefolkningen eller civile enkeltpersoner – iværksættelse af vilkårlige angreb, som har indvirkning på civilbefolkningen eller civile genstande, med viden om, at sådanne angreb vil forårsage usædvanlig store tab af menneskeliv, skade på civilpersoner eller beskadigelse af civile genstande – iværksættelse af et angreb mod værker eller anlæg, der rummer farlige kræfter, med viden om, at et sådant angreb vil forårsage usædvanlig store tab af menneskeliv, skade på civilpersoner eller beskadigelse af civile genstande – angreb på ikkeforsvarede områder og demilitariserede zoner – angreb på en person med viden om, at han er <i>hors de combat</i> – svigagtig brug af Røde Kors og Røde Halvmåne eller andre beskyttelsestegn.	– besættelsesmagts overførsel af dele af sin egen civilbefolkning til det territorium, den besætter, eller deportation eller overførsel inden for eller bort fra dette territorium af hele eller dele af befolkningen i det besatte område – uberettiget udsættelse af repatriering af krigsfanger eller civile – udøvelse af apartheid og andre umenneskelige og nedværdigende foranstaltninger, som medfører krænkelser af den personlige værdighed på grundlag af racediskrimination – angreb på sådanne klart erkendelige historiske monumenter, kunstværker eller steder, hvor gudsdyrkelse finder sted, som udgør folkenes kulturelle og åndelige arv, og for hvilke særlig beskyttelse er givet ved særlig aftale, for eksempel inden for rammerne af en kompetent international organisation, når sådanne angreb resulterer i omfattende ødelæggelse af disse genstande, og når sådanne historiske monumenter, kunstværker eller steder, hvor gudsdyrkelse finder sted, ikke er beliggende i umiddelbar nærhed af militære mål eller anvendes af modparten til støtte for dens militære indsats – fratage en person, der er beskyttet af konventionerne eller af protokol 1, retten til en rimelig og almindelig rettergang.
--	--

BEDSTE PRAKSIS OG VEJLEDNING

Traktaten om våbenhandel: artikel 7 – liste over mulige referencedokumenter, som de deltagende stater skal tage i betragtning ved gennemførelsen af en risikovurdering i henhold til artikel 7 (hilst velkommen af CSP4, ajourført af CSP5).

BESKYTTEDE GRUPPER I HENHOLD TIL DEN HUMANITÆRE FOLKERET
(IKKEUDTØMMENDE OVERSIGT)

1. Sårede og syge

- Traktatret:
 - første Genèvekonvention (GC I): artikel 12-18
 - anden Genèvekonvention (GC II): artikel 12-21
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 8-34
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 7-12.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 109 (eftersøgning og pleje af sårede og syge)
 - artikel 110 (behandling af sårede og syge)
 - artikel 111 (beskyttelse af sårede, syge og skibbrudne mod plyndring og dårlig behandling).

2. Skibbrudne

- Traktatret:
 - anden Genèvekonvention (GC II): artikel 12-18
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 8-35.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 109 (eftersøgning og pleje af skibbrudne)
 - artikel 110 (human behandling af skibbrudne).

3. Krigsfanger

- Traktatret:
 - tredje Genèvekonvention (GC III): artikel 4-121
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 43-47.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 118-128 (beskyttelse af frihedsberøvede personer, herunder krigsfanger).

4. Civile personer

- Traktatret:
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 4-34 (generel beskyttelse), 27-34 (human behandling), 35-46 (fjendtlige civile på territoriet tilhørende en part i konflikten), 47-78 (civile under besættelse), 79- (bestemmelser om behandling af civile internerede)
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 48-79
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 4-6.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 1 (sondring mellem civile personer og kombattanter)
 - artikel 5 (definition af civile personer)
 - artikel 6 (beskyttelse af civile personer mod angreb)
 - artikel 118-128 (beskyttelse af frihedsberøvede personer, herunder civile internerede).

5. Internt fordrevne

- Traktatret:
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 44, 45, 49, 70
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 73 og 85
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 17.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 129-133 (beskyttelse af fordrevne personer).

6. Kvinder

- Traktatret:
 - første Genèvekonvention (GC I): artikel 12
 - anden Genèvekonvention (GC II): artikel 12
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 14, 15, 27, 85, 132
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 76
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 4.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 93 (forbud mod seksuel vold)
 - artikel 119 (indkvartering af frihedsberøvede kvinder)
 - artikel 134 (særligt hensyn til kvinder).

7. Børn

- Traktatret:
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 14, 24, 38, 50, 82, 132
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 77-78
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 4.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 120 (indkvartering af frihedsberøvede børn)
 - artikel 135 (særlig beskyttelse af børn)
 - artikel 136 (forbud mod rekruttering af børn)
 - artikel 137 (børnesoldaters deltagelse i fjendtligheder).

8. Personer med handicap

- Traktatret:
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 8-11 (definition og beskyttelse af sårede og syge, som omfatter personer med handicap)
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 7-8.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 138 (beskyttelse og pleje af personer med handicap, hvilket kræver, at de modtager den specifikke pleje, som de har brug for).

9. Savnede personer

- Traktatret:
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 26 (lette underretning om savnede personers skæbne)
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 32-34
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 117 (registrering af savnede personer).

10. Døde personer

- Traktatret:
 - første Genèvekonvention (GC I): artikel 15-17 (respekt for og identificering af døde personer)
 - anden Genèvekonvention (GC II): artikel 18-20 (respekt for og identificering af døde personer)
 - tredje Genèvekonvention (GC III): artikel 120-121 (forskrifter vedrørende krigsfangers død)
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 129-131 (forskrifter vedrørende civile interneredes død)
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 34.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 112 (eftersøgning og opsamling af døde personer)
 - artikel 113 (behandling af døde personer)
 - artikel 114 (respekt for og opsamling af døde personer)
 - artikel 115 (fjernelse af døde personer)
 - artikel 116 (registrering af døde personer).

11. Sanitært personel

- Traktatret:
 - første Genèvekonvention (GC I): artikel 24-26 (beskyttelse af sanitært personel)
 - anden Genèvekonvention (GC II): artikel 36-37
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 20
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 15-16 (beskyttelse af civilt sanitært personel)
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 9
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 25 (beskyttelse af sanitært personel).

12. Gejstligt personel

- Traktatret:
 - første Genèvekonvention (GC I): artikel 24 (beskyttelse af gejstligt personel)
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 15
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 9
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 27 (beskyttelse af gejstligt personel).

13. Humanitært hjælpepersonel

- Traktatret:
 - tredje Genèvekonvention (GC III): artikel 125
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 71 (beskyttelse af personel, som deltager i humanitær hjælp)
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 18 (humanitær hjælp).
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 31 (respekt for og beskyttelse af humanitært hjælpepersonel)
 - artikel 32 (adgang til humanitær hjælp).

14. Journalister

- Traktatret:
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 79 (beskyttelse af journalister i konfliktområder)
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 34 (beskyttelse af journalister).

15. Flygtninge

- Traktatret:
 - fjerde Genèvekonvention (GC IV): artikel 44 (beskyttelse af flygtninge)
 - tillægsprotokol I (AP I): artikel 73-74.
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 132 (beskyttelse af flygtninge).

16. Tilbageholdte i ikkeinternationale væbnede konflikter

- Traktatret:
 - fælles artikel 3 i Genèvekonventionerne
 - tillægsprotokol II (AP II): artikel 5 (tilbageholdte i ikkeinternationale konflikter)
- International humanitær sædvaneret:
 - artikel 120 (human behandling af tilbageholdte).

Anvendelsen af kriterium 3

- 3.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport fra medlemsstaterne af militærteknologi og -udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning. Kriterium 3 finder anvendelse på alle modtagerlande uden forskel. Denne bedste praksis følger imidlertid princippet om, at hvis der er en væbnet konflikt, eller hvis der er interne spændinger i det endelige bestemmelsesland, bør der foretages en omhyggelig analyse af risikoen for, at denne påtænkte eksport fremkalder eller forlænger konflikten eller forværrer de eksisterende spændinger og optrapper dem til en bredere konflikt. Hvis analysen viser, at der er risiko for dette, bør der anlægges en restriktiv tilgang til den overvejede eksporttilladelse. Man bør være særlig opmærksom på slutbrugerens rolle i denne konflikt. Alle eksporttilladelser bør vurderes sag for sag, og kriterium 3 bør tages i betragtning, hvis der er betænkeligheder med hensyn til spændinger eller væbnede konflikter.
- 3.2. **Oplysningskilder:** Der bør søges oplysninger om, hvorvidt der er risiko for, at udstyret vil fremkalde eller forlænge væbnede konflikter eller forværre eksisterende spændinger eller væbnede konflikter i det endelige bestemmelsesland, fra en medlemsstats mission i det pågældende land, fra Udenrigsministeriets landeansvarlige, fra EU-delegationerne i det pågældende lande samt fra EU-Udenrigstjenesten.

En fælles EU-database over oplysningskilder, der er til rådighed for alle medlemsstaterne, består af EU's missionschefers rapporter, EU-rapporter og i nogle tilfælde EU-Rådets erklæringer/konklusioner om det pågældende modtagerland. Når medlemsstaterne konsulterer andre medlemsstater om deres afslag om eksport til et problemområde, opfordres de til at dele deres analyse og fortolkning af den interne situation i det endelige bestemmelsesland med de øvrige medlemsstater.

Bredere internet- og efterretningsrapporter - fra nationale efterretnings tjenester - er også nyttige, især ved vurdering af den mulige forøgelse af kapaciteten.

Yderligere oplysninger kan opnås fra:

- lokale FN-/EU-/OSCE-missioner
- dokumentation fra FN (FN's Generalforsamling, FN's Sikkerhedsråd), Den Internationale Straffedomstol og/eller andre internationale og regionale organer
- forskningsinstitutter (f.eks. SIPRI)
- rapporter fra internationale NGO'er
- oplysninger fra lokale og regionale NGO'er/civilsamfundet.

Der findes en ikkeudtømmende liste over relevante internetwebsteder i bilag I.

Elementer, der bør indgå i vurderingen

- 3.3. **Nøglebegreber:** Kriterium 3 henviser til en række brede overordnede spørgsmål, der bør indgå i enhver vurdering, og som er fremhævet i det følgende.

Den interne situation

"Den interne situation" henviser til den økonomiske, sociale og politiske udvikling og stabilitet inden for det endelige bestemmelseslands grænser.

Spændinger og væbnede konflikter

"Spændinger" henviser til uvenlige eller hadefulde forbindelser mellem forskellige grupper eller grupper af enkeltpersoner i samfundet på grund af enten race, hudfarve, køn, sprog, religion, politiske eller andre anskuelser, national eller social oprindelse, fortolkning af historiske begivenheder, forskelle i økonomisk velfærd eller ejendomsret til formuegoder, seksuel orientering og andre faktorer. Spændinger kan være kilde til tumulter eller voldshandlinger eller årsag til oprettelse af private militser, der ikke kontrolleres af staten.

"Væbnede konflikter" henviser til optrapning af spændinger mellem ovennævnte grupper til et niveau, hvor en af grupperne anvender våben mod andre.

Den kompetente myndighed skal under behandlingen af en ansøgning om eksporttilladelse vurdere den interne situation i det endelige bestemmelsesland, slutbrugerens eventuelle deltagelse og rolle i den interne konflikt eller spændingerne og den påtænkte eksports eventuelle anvendelse i konflikten. Ved vurderingen af de potentielle risici i det endelige bestemmelsesland kan den kompetente myndighed stille følgende spørgsmål:

- Hvad er den endelige brug for den påtænkte eksport (militær teknologi eller militært udstyr)? Vil eksporten blive brugt til at styrke den interne sikkerhed eller til at fortsætte fjendtlighederne?
- Er militærudstyret eller -teknologien bestemt til at støtte internationalt sanktionerede fredsbevarende/fredshåndhævende operationer eller humanitære interventioner?
- Deltager slutbrugeren i eller er den nært tilknyttet en part, der er involveret i den væbnede konflikt inden for landets grænser? Hvilken rolle spiller slutbrugeren i konflikten?
- Hvis der anmodes om komponenter eller reservedele, vides modtagerlandet så at anvende det relevante system i en væbnet konflikt i landet?
- Har der været nylige rapporter om, at de eksisterende spændinger måske er ved at blive forværret? Er der risiko for, at de eksisterende spændinger bliver til en væbnet konflikt, når en eller flere af deltagerne får adgang til den militærteknologi eller det militærudstyr, der skal eksporteres?
- Er det endelige bestemmelsesland omfattet af regionale embargoer eller FN-embargoer på grund af landets interne situation (se også kriterium 1)?

Udstyrets art

Udstyrets art påvirker vurderingen af, om tilladelsen skal gives eller afslås. Det bør overvejes, om den teknologi eller det udstyr, der skal eksporteres, direkte eller indirekte er forbundet med spændingerne eller konflikterne i det endelige bestemmelsesland. Dette er især vigtigt, når der allerede er en væbnet konflikt.

Følgende spørgsmål kan overvejes:

- Er eksporten af en sådan art, at den anvendes eller vil kunne anvendes i en væbnet konflikt inden for det endelige bestemmelsesland?
- Er der risiko for, at de eksisterende interne spændinger bliver til en væbnet konflikt, når den påtænkte slutbruger får adgang til denne militærteknologi eller dette militærudstyr?

Slutbrugeren

Slutbrugeren spiller også en vigtig rolle i analysen. Hvis der er betænkeligheder med hensyn til kriterium 3, er det vigtigt at fastslå, præcis hvilken del af de væbnede styrker, politiet eller sikkerhedsstyrkerne eksporten er bestemt til. For eksempel kan hæren og politiet i et modtagerland være involveret i en væbnet konflikt, hvor søværnet ikke spiller nogen rolle. I denne forbindelse bør også risikoen for omdirigering overvejes.

Det bliver mere kompliceret, når udstyret måske er bestemt til et forskningsinstitut eller en privat virksomhed. Her bør sandsynligheden af, at det anvendes til andre formål end det angivne vurderes, og synspunkterne vedrørende kriterium 3 bør baseres på de øvrige kriterier, især forhold i relation til kriterium 7 (risikoen for omdirigering).

Følgende kan overvejes:

- Hvilken rolle spiller slutbrugeren i det endelige bestemmelsesland? Er slutbrugeren en del af problemet, eller forsøger denne snarere at deltage i løsningen?
- Er slutbrugeren involveret i den interne væbnede konflikt eller spændingerne?
- Findes der nogen relevante rapporter om en sådan involvering?

3.4. *Den endelige vurdering*

På grundlag af oplysninger og den samlede risikovurdering som foreslået ovenfor vil medlemsstaterne kunne nå frem til en vurdering af, om der bør gives afslag på den påtænkte eksport på grundlag af kriterium 3. Vurderingen bør foretages, uden at det berører det pågældende lands legitime og lovlige sikkerheds- og forsvarsmæssige behov.

RELEVANTE OPLYSNINGSKILDER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

- De Forenede Nationer (www.un.org)
- 1540-Komitéen (<http://www.un.org/en/sc/1540/>)
- OSCE/våbenkontrol (www.osce.org/)
- Den Europæiske Union (https://european-union.europa.eu/index_da)

Anvendelsen af kriterium 4

- 4.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport fra medlemsstaterne af militærudstyr og -teknologi, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning. Kriterium 4 finder anvendelse på alle modtagerlande uden forskel. Denne bedste praksis følger imidlertid princippet om, at hvis der er stor risiko for regional konflikt, skal der foretages en grundigere undersøgelse af kriterium 4 end i tilfælde, hvor der er mindre risiko. Alle eksporttilladelser bør vurderes sag for sag, og kriterium 4 bør tages i betragtning, hvis der er betænkeligheder med hensyn til opretholdelsen af regional fred, sikkerhed og stabilitet.

Formålet med kriterium 4 er at sikre, at en eksport ikke fremmer, forværrer, fremkalder eller forlænger konflikter eller spændinger i den region, hvor det pågældende modtagerland er beliggende. I henhold til kriteriet sondres der mellem, hvorvidt det er hensigten at anvende den påtænkte eksport til angrebsformål, eller hvorvidt den skal anvendes til forsvarsformål, navnlig for at gøre brug af en naturlig ret til selvforsvar i overensstemmelse med folkeretten som nedfældet i artikel 51 i De Forenede Nationers pagt. Kriteriet sigter ikke mod at udelukke eksport til lande, som er (potentielle) ofre for angreb eller udsat for en trussel om angreb. Der skal foretages en nøje vurdering af, om der er klare tegn på, at modtageren agter at anvende den påtænkte eksport til at angribe, potentielt at angribe eller at true med at angribe et andet land.

4.2. *Oplysningskilder*

Der bør søges oplysninger om, hvorvidt udstyret er en risiko for opretholdelsen af regional fred, sikkerhed og stabilitet, fra en medlemsstats mission i det pågældende land samt fra Udenrigsministeriets landeansvarlige, både de ansvarlige for modtagerlandet og de ansvarlige for det truede land/aggressorlandet.

En fælles EU-base af informationskilder, der er til rådighed for alle medlemsstaterne, er EU's missionscheferes rapporter, EU-rapporter og i nogle tilfælde EU-Rådets erklæringer/konklusioner om det pågældende modtagerland og regionen. Der kan gøres omfattende brug af EU INTCEN (landerisikovurdering) og EU's konfliktforebyggelsesanalyser, herunder EU's system for tidlig varslings. Når medlemsstaterne konsulterer andre medlemsstater om deres afslag om eksport til et problemområde, opfordres de til at dele deres analyse og fortolkning af den regionale situation med de øvrige medlemsstater.

Bredere internet- og efterretningsrapporter – fra nationale efterretningstjenester – er også nyttige, især ved vurdering af den mulige forøgelse af kapaciteten.

Yderligere oplysninger kan opnås fra:

- lokale FN-/EU-/OSCE-missioner
- dokumentation fra FN (FN's Generalforsamling, FN's Sikkerhedsråd, FN's våbenregister), Den Internationale Straffedomstol og/eller andre internationale og regionale organer
- forskningsinstitutter (f.eks. SIPRI)
- rapporter fra internationale NGO'er
- oplysninger fra lokale og regionale NGO'er/civilsamfundet.

Der findes en ikkeudtømmende liste over relevante internetwebsteder i bilag I.

Elementer, der bør indgå i vurderingen

4.3. *Nøglebegreber*

Opretholdelse af regional fred, sikkerhed og stabilitet

Medlemsstaterne skal nægte eksporttilladelse, hvis der er en klar risiko for, at den pågældende modtager vil anvende den påtænkte eksport aggressivt mod et andet land eller til at forsvare et territorialt krav med magt.

Alle lande har ret til at forsvare sig i overensstemmelse med folkeretten som nedfældet i artikel 51 i De Forenede Nationers pagt. Dette kriterium vedrører spørgsmålet om, hvorvidt modtagerstaten har til hensigt at anvende eller true med at anvende den påtænkte eksport aggressivt mod et andet land. Der bør derfor foretages en vurdering af modtagerens hensigter samt af, om importen er en passende og forholdsmæssig reaktion på modtagerlandets behov for at forsvare sig, sikre den interne sikkerhed og bidrage til international fredsbevarelse og humanitære operationer.

Ansøgninger om eksporttilladelser til følsomme og potentielt følsomme bestemmelseslande vurderes nøje sag for sag, især når eksporten er bestemt til et land, der er eller har været involveret i væbnet konflikt. Når man analyserer, om der er en klar risiko, bør tidligere væbnede konflikter og den nuværende situation i modtagerstaten og i regionen tages i betragtning samt alle påviselige tendenser og/eller fremtidige begivenheder, som med rimelighed kan forventes at øge spændingerne eller føre til aggressive handlinger.

Ordlyden "skal nægte" i dette kriterium betyder, at hvis det under vurderingen af en ansøgning om eksporttilladelse er konstateret, at der er klar risiko for, at den påtænkte eksport vil blive anvendt aggressivt mod et andet land eller til at forsvare et territorialt krav med magt, skal eksporttilladelsen nægtes uanset resultatet af analysen af de øvrige kriterier i artikel 2 i den fælles holdning eller eventuelle andre overvejelser.

Når medlemsstaterne overvejer disse risici, tager de bl.a. hensyn til:

- a) *om der består eller er sandsynlighed for, at der vil opstå en væbnet konflikt mellem modtageren og et andet land*

Det vil med henblik på dette element skulle vurderes, om der er klar risiko for, at dette udstyr vil blive anvendt i en eksisterende væbnet konflikt mellem modtagerlandet og dets naboer eller en anden konflikt i regionen. Hvis der ikke er nogen væbnet konflikt, bør den regionale situation overvejes. Stigende spændinger i regionen, forstærkede trusler om konflikt eller dårligt overholdte fredsarrangementer er tegn på, at der er sandsynlighed for en konflikt, der bringer opretholdelsen af regional fred, sikkerhed og stabilitet i fare.

I sådanne tilfælde vil det skulle vurderes, om der er klar risiko for, at leveringen af dette udstyr vil fremme en konflikts opståen, f.eks. ved at give modtagerlandet en fordel over for dets naboer eller andre i regionen. Hvis det udstyr, der skal eksporteres, vil øge modtagerlandets militære kapacitet, vil det skulle vurderes, om der er en klar risiko for, at dette udstyr vil forlænge en eksisterende konflikt eller få ulmende spændinger til at blive til væbnet konflikt.

Følgende spørgsmål er indikatorer, som eventuelt kan tages i betragtning:

- Er der en konflikt i regionen?
- Er det sandsynligt, at den nuværende situation i regionen fører til en væbnet konflikt?
- Er truslen om konflikt teoretisk/usandsynlig, eller er det en klar og nuværende risiko?

b) om der består et territorielt krav, som modtageren tidligere har forsøgt eller truet med at gennemtvinge med magt

Det bør vurderes, om der er en klar risiko for, at modtagerlandet ved væbnet konflikt eller trussel om magtanvendelse vil forsvare et territorielt krav på territoriet uden for modtagerens internationalt anerkendte grænser. Et sådant territorielt krav kan være fremsat som officiel holdning eller af officielle repræsentanter eller relevante politiske kræfter i modtagerlandet og kan vedrøre et landområde, territorialfarvand eller luftrum. Territoriet behøver ikke at grænse direkte op til modtagerlandet.

Der skal under vurderingen tages hensyn til, om modtagerlandet for nylig har gjort krav på et sådant territorium. Hvis modtagerlandet tidligere har forsøgt at gennemtvinge et territorielt krav med magt eller truer med at gennemtvinge et territorielt krav, skal det vurderes, om det er sandsynligt, at udstyret vil blive anvendt i et sådant tilfælde, og om det vil give modtagerlandet yderligere kapacitet til at forsøge at gennemtvinge dette krav med magt og således destabilisere regionen.

Følgende spørgsmål er indikatorer, som eventuelt kan tages i betragtning:

- Forsøger modtagerlandet at gennemtvinge et territorielt krav?
 - Har et territorielt krav ført til konflikt i regionen eller underliggende spændinger mellem modtagerlandet og andre lande?
 - Har modtagerlandet forsøgt at løse problemet på fredelig vis, har det tidligere forsøgt at forsvare sit territoriale krav med magt, eller har det truet med at gennemtvinge sit territoriale krav med magt?
- c) *om der er sandsynlighed for, at militærteknologien eller -udstyret vil blive anvendt til andre formål end til legitime og lovlige nationale sikkerheds- og forsvarsmæssige opgaver i modtagerlandet eller udøvelse af modtagerlandets naturlige ret til selvforsvar i overensstemmelse med folkeretten som nedfældet i artikel 51 i De Forenede Nationers pagt*

Eksportstaten bør ved vurderingen af dette element i kriterium 4 skønne, om modtagerstaten har givet udtryk for en aggressiv militær doktrin, og om det er sandsynligt, at det ønskede udstyr vil blive anvendt i overensstemmelse med denne doktrin. Eksportstaten bør også vurdere, om det ønskede udstyr er foreneligt med eller udgør et nødvendigt supplement til eller udskiftning af eksisterende våbensystemer i modtagerstatens forsvarsstyrker. Det kan også være relevant at tage hensyn til kvantiteten og kvaliteten af det udstyr, der skal eksporteres.

- d) *nødvendigheden af at undgå at påvirke den regionale stabilitet væsentligt i negativ retning*

Det skal i forbindelse med dette kriterium vurderes, om leveringen af udstyret til modtagerlandet vil forbedre dets militære kapacitet væsentligt, og hvis det er tilfældet, om et naboland således kommer til at være truet med konflikt. Hvis der er spændinger i regionen, vil leveringen af dette udstyr da forbedre modtagerlandets kapacitet ved at indføre nyt udstyr i regionen, som kan true et naboland.

Følgende spørgsmål er indikatorer, som eventuelt kan tages i betragtning:

- Hvorfor ønsker modtageren at erhverve militærudstyret eller -teknologien?
- Er dette udstyr blot til udskiftning eller vedligeholdelse af eksisterende udstyr, som måske er gammelt eller i dårlig stand, eller er modtageren ved at udvikle ny kapacitet, som f.eks. at forbedre sin luftangrebskapacitet i betydelig grad?

Udstyrets art

Arten af det udstyr, der skal eksporteres, vil påvirke vurderingen af, hvorvidt tilladelsen skal gives eller afslås. Det bør overvejes, om der er en klar risiko for, at udstyret anvendes i en konflikt mellem modtagerlandet og dets naboer. Dette overvejes nøjere, hvis der er regionale spændinger eller væbnede konflikter. Hvis der er spændinger, er udstyrets type meget vigtig, da udstyret i betydelig grad vil kunne øge modtagerlandets kapacitet til at gå over til væbnet konflikt eller true med væbnet konflikt. Vil et naboland kunne føle sig foranlediget til at øge sin våbenimport på grund af eksporten af dette udstyr? Hvis der er spændinger i visse regioner, vil eksport af udstyr kunne ses som en forøgelse af truslen mod et naboland, og det bliver således helt afgørende at overveje dette spørgsmål.

Følgende spørgsmål kan overvejes:

- Vil modtagerens kapacitet blive forøget ved eksporten, og hvis det er tilfældet, vil den da blive forøget så meget, at den nuværende magtbalance forskubbes? Vil øget kapacitet på grund af situationen i modtagerlandet og dets hensigter udgøre en klar risiko for, at der hurtigere opstår en konflikt?
- Vil et naboland føle sig truet af den militære teknologi eller det militære udstyr, der skal eksporteres?
- Er der risiko for, at de eksisterende regionale spændinger bliver til en væbnet konflikt, når en eller flere af deltagerne får adgang til denne militærteknologi eller dette militærudstyr?
- Er eksporten af en sådan art, at den anvendes eller vil kunne anvendes i en væbnet konflikt i regionen? Hvor stor sandsynlighed er der for, at dette udstyr anvendes i en konflikt?

Slutbrugeren

Det skal vurderes, om slutbrugeren vil tillade, at dette udstyr anvendes på en måde, der ikke er i overensstemmelse med kriterium 4. Hvis udstyret går direkte til militæret/regeringen, skal der tages stilling til, om udstyret vil blive anvendt i en militær aktion mod et andet land.

Det bliver mere kompliceret, når militærteknologien eller -udstyret måske er bestemt til et forskningsinstitut eller en privat virksomhed. Her bør sandsynligheden for, at det vil blive anvendt til andre formål end det angivne vurderes, og synspunkterne vedrørende kriterium 4 bør baseres på de øvrige kriterier, især spørgsmål vedrørende kriterium 7 (risikoen for omdirigering).

Følgende kan overvejes:

- Er det sandsynligt, at eksporten vil blive anvendt i en konflikt med en nabostat? Eller er det mest sandsynligt, at den vil gå til politiet eller et FN-bidrag eller en anden afdeling af sikkerhedsstyrkerne, der ikke er direkte forbundet med overvejelsen vedrørende kriterium 4.

4.4. ***Den endelige vurdering:*** På grundlag af de oplysninger og vurderingselementer, som er foreslået i vejledningen ovenfor, vil medlemsstaterne kunne nå frem til en vurdering af, om der bør gives afslag på den påtænkte eksport på grundlag af kriterium 4.

RELEVANTE OPLYSNINGSKILDER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

- De Forenede Nationer (www.un.org)
- 1540-Komitéen (<http://www.un.org/en/sc/1540/>)
- OSCE/våbenkontrol (www.osce.org)
- Den Europæiske Union (https://european-union.europa.eu/index_da)

Anvendelsen af kriterium 5

5.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport fra medlemsstaterne af militærteknologi og -udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning uden nogen restriktioner med hensyn til bestemmelsesstedet. Dens anvendelsesområde gælder også for kriterium 5. Til forskel fra de syv andre kriterier, der henleder medlemsstaternes opmærksomhed på et særligt aspekt af bestemmelseslandet, der skønnes at udgøre en risiko, kræver kriterium 5, at medlemsstaterne foretager en analyse med fokus på et parameter, der er specielt for dem: deres nationale sikkerhed og deres venners, allieredes og andre medlemsstatsers sikkerhed. Formålet med kriterium 5 er at hindre eksport af militærteknologi og -udstyr i at berøre den nationale sikkerhed i medlemsstaterne, deres allierede eller venligtsindede lande. Eksporten skal vurderes på baggrund af kriterium 5, uden at dette berører opfyldelsen af de øvrige kriterier i den fælles holdning.

Inden der udstedes en tilladelse, skal der foretages en analyse af følgende to spørgsmål:

- a) operationens potentielle indvirkning på venners, allieredes og andre medlemsstatsers sikkerhed og forsvarsinteresser, uden at dette berører iagttagelsen af de øvrige kriterier, navnlig kriterium 2 og 4
- b) eksportens konsekvenser for den operative sikkerhed for medlemsstaternes og venligtsindede eller allierede landes væbnede styrker.

5.2. **Oplysningskilder:** Oplysningerne vedrørende den nationale sikkerhed i medlemsstaterne og i de territorier, hvis eksterne forbindelser henhører under en medlemsstats ansvar, samt vedrørende forsvarsinteresser stammer hovedsagelig fra følgende kilder:

- De Forenede Nationers pagt
- den nordatlantiske traktat¹
- OSCE: Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa (Helsingforsslutakten 1975); principper for overførsler af konventionelle våben (25. november 1993)

¹ Henvisningen vedrører kun nogle af EU's medlemsstater. Jf. afsnit 5.6.

- Europarådet
- traktaten om Den Europæiske Union; de grundlæggende FUSP-tekster ("Et sikkert Europa i en bedre verden – den europæiske sikkerhedsstrategi", "et strategisk kompas for sikkerhed og forsvar")
- nationale eller regionale tekster: forsvarsaftaler, bistandsaftaler, aftaler om militært samarbejde, alliancer osv.

Da sikkerheds- og forsvarsaftaler som regel er fortrolige, kan medlemsstaterne i forbindelse med en specifik ansøgning, der skønnes at ville høre ind under kriterium 5, høre deres venner og allierede direkte for at uddybe analysen af, hvilken indvirkning eksporten eventuelt vil få på sikkerheds- og forsvarsinteresser.

Elementer, der bør indgå i vurderingen

- 5.3 ***Nøglebegreber.*** Teksten til kriterium 5 lyder således: "***National sikkerhed i medlemsstaterne og i de territorier, hvis eksterne forbindelser henhører under en medlemsstats ansvar, samt den nationale sikkerhed i venligtsindede og allierede lande***"¹.
- 5.4. ***National sikkerhed.*** National sikkerhed handler om medlemsstaternes kapacitet til at sikre territorial integritet, beskytte befolkningen og varetage nationale sikkerhedsinteresser samt bevare de kilder og forsyninger, der skønnes at være afgørende for deres eksistens og uafhængighed af enhver form for trussel og angreb.

National sikkerhed er nært forbundet med Europas sikkerhed. Den europæiske sikkerhedsstrategi, som Det Europæiske Råd vedtog i december 2003, definerede de forskellige former for trusler mod Den Europæiske Unions sikkerhed. De omfatter: terrorisme (religiøs ekstremisme, elektroniske net), spredning af masseødelæggelsesvåben, regionale konflikter (voldelige eller fastfrosne konflikter langs vore grænser, truede minoriteter), stater i opløsning (korruption, magtmisbrug, svage institutioner, manglende ansvarlighed, interne konflikter), organiseret kriminalitet (grænseoverskridende handel med narkotika, kvinder og våben, smugling af illegale indvandrere, sørøveri).

¹ Denne tekst er overtaget fra og justeret på grundlag af et af principperne for overførsler af konventionelle våben, som er vedtaget af OSCE: "*Hver deltagerstat skal undgå overførsler, der vil kunne true den nationale sikkerhed i andre stater og territorier, hvis eksterne forbindelser henhører under en anden stats internationalt anerkendte ansvar.*" (princip 4, litra b), nr. ii)).

I vurderingen af national sikkerhed skal også indgå international (eller kollektiv) sikkerhed, der er blandt de mål, som De Forenede Nationers pagt forfølger. Det hedder heri, at kollektive sikkerhedsordninger på regional basis er lovlige, forudsat at sådanne ordninger er i overensstemmelse med den universelle ordnings formål og grundsætninger (artikel 52). Den anerkender den naturlige ret til individuelt eller kollektivt selvforsvar (artikel 51).

5.5. *Territorier, hvis eksterne forbindelser henhører under en medlemsstats ansvar.*

De pågældende territorier kan inddeles i følgende typer:

- de territorier, der er omfattet af artikel 5 i den nordatlantiske traktat, som fastlægger det geografiske område, hvor et væbnet angreb vil kunne udløse militær bistand mellem parterne
- **regionerne i den yderste periferi:** de fire franske oversøiske departementer (Guadeloupe, Fransk Guyana, Martinique og Réunion), de portugisiske selvstyrende regioner Azorerne og Madeira i Atlanterhavet samt den spanske selvstyrende region De Kanariske Øer i Atlanterhavet
- **de oversøiske lande og territorier,** der er omfattet af artikel 198-204 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) og anført i bilag II til TEUF: Grønland, Ny Kaledonien med tilhørende områder, Fransk Polynesien, De Franske Besiddelser i Det Sydlige Indiske Ocean og Antarktis, Wallis og Futuna, Mayotte, Saint-Pierre og Miquelon, Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint-Maarten
- de europæiske områder, der under visse betingelser er omfattet af bestemmelserne i TEUF (artikel 349 i TEUF).

5.6. *Allierede lande.* Allierede lande kan defineres som de stater, der er associeret ved en traktat eller international aftale, som omfatter en solidaritetsklausul eller en gensidig forsvarsklausul. En solidaritetsklausul handler om at mobilisere alle de instrumenter, der er til rådighed for de stater, som er parter, inkl. militære midler, hvis en af dem er offer for et terrorangreb, en naturkatastrofe eller en menneskeskabt katastrofe. En kollektiv forsvarsklausul fastslår, at i tilfælde af et væbnet angreb på en af de stater, der er parter, er de andre forpligtede til at yde al den hjælp og bistand, der ligger inden for deres formåen, under overholdelse af deres sikkerheds- og forsvarspolitikks særlige karakter.

Eksempler på gensidige forsvarsklausuler er artikel 5 i den nordatlantiske traktat om oprettelse af Den Atlantiske Alliance og artikel 42, stk. 7, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU). Den gensidige forsvarsklausul, der er fastsat i TEU, suppleres af solidaritetsbestemmelsen (artikel 222 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF)), hvori det hedder, at medlemsstaterne handler i fællesskab, hvis en medlemsstat er offer for et terrorangreb, en naturkatastrofe eller en menneskeskabt katastrofe. Sådanne klausuler kan også medtages i bilaterale forsvarsaftaler; men de bliver som regel ikke offentliggjort.

De fleste af EU's medlemsstater er medlem af NATO, bortset fra Irland, Cypern, Malta og Østrig.

- 5.7. **Venligtsindede lande.** Betegnelsen "venligtsindede lande" er ikke så præcis som "allierede lande". Generelt set anvendes den navnlig om lande, som medlemsstaten har et nært og/eller langvarigt bilateralt forhold til, navnlig på områderne forsvar og sikkerhed, eller som deler værdier, interesser og målsætninger med medlemsstaten.

For at en bestemt medlemsstat kan afgøre, om et land kan beskrives som venligtsindet, kan medlemsstaten undersøge, om der findes en række konkrete beviser herpå, bl.a.: antal personer med dobbelt statsborgerskab, tilstedeværelse af europæiske statsborgere, om der eksisterer et sprogfællesskab, antal handels- og samarbejdsaftaler osv.

Teksten til kriterium 5 lyder således:

"Medlemsstaterne tager hensyn til:

- a) den potentielle virkning af den militærteknologi og det militærudstyr, der skal eksporteres, på deres egne og andre medlemsstaters og venligtsindede og allierede landes forsvars- og sikkerhedsinteresser med forbehold af hensynet til kriterierne om respekt for menneskerettighederne og den humanitære folkeret samt regional fred, sikkerhed og stabilitet*
- b) risikoen for anvendelse af militærteknologien eller -udstyret mod deres egne eller andre medlemsstaters og venligtsindede og allierede landes styrker."*

5.8. *Kriterium 5a*

5.8.1. *Betydningen af eksportens potentielle virkning*

a) Positiv virkning

Hvis den påtænkte eksport bidrager til at styrke den nationale sikkerhed, navnlig venligtsindede landes, allieredes og andre medlemsstaters forsvars- og sikkerhedsinteresser, vil vurderingen i princippet være positiv, uden at dette dog berører den analyse, der skal foretages i forbindelse med kriterium 2 og 4.

b) Negativ virkning

Hvis eksporten derimod direkte eller indirekte truer venligtsindede landes, allieredes og andre medlemsstaters forsvars- og sikkerhedsinteresser, vil vurderingen i princippet være negativ.

Vurderingen tager navnlig hensyn til:

- opretholdelse af den strategiske ligevægt
- det eksporterede udstyrs offensive egenskaber
- materialets følsomhed
- i hvor høj grad det eksporterede materiale vil øge den operationelle kapacitet
- det eksporterede udstyrs deployeringsevne og/eller den deployeringsevne, som det pågældende udstyr tilfører
- materialets endelige brug
- risikoen for, at materialet anvendes til andre formål end det angivne.

5.8.2. *Forsvars- og sikkerhedsinteresser*

Når medlemsstaterne analyserer den risiko, eksporten indebærer for deres egne samt for allieredes, venligtsindede landes og andre medlemsstaters forsvars- og sikkerhedsinteresser, må de ikke undlade at tage hensyn til en eventuel indflydelse på deres styrkers sikkerhed, når disse indsættes i eksterne operationsområder.

Denne vurdering berører desuden ikke kravet om, at de øvrige kriterier skal opfyldes.

5.9. Kriterium 5b

Den operationelle risiko analyseres på følgende måde:

- a) Eksisterer der en direkte trussel imod sikkerheden for en medlemsstats styrker eller for styrker tilhørende et venligtsindet eller allieret land?

Truslen kan være permanent eller midlertidig. Medlemsstaten overvejer meget nøje de ansøgninger, hvor slutmodtageren befinder sig i en region, der kendt for at være ustabil, navnlig når eksporten går til væbnede styrker, der måske ikke altid er under fuldstændig eller permanent kontrol. Det er sandsynligt, at sådan ustabilitet med tiden vil resultere i en trussel mod vore eller et allieret eller venligtsindet lands styrker, navnlig når disse styrker befinder sig i regionen for at deltage i militært samarbejde eller gennemføre fredsbevarende operationer.

Hvis det således er sandsynligt, at en eksport medfører en direkte trussel mod en medlemsstats eller et venligtsindet eller allieret lands styrker, der befinder sig i enten det endelige bestemmelsesland eller et naboland, vil vurderingen i princippet være negativ. Samme tilgang anvendes for at garantere sikkerheden for internationale fredsbevarende styrker.

- b) Er der risiko for, at militærteknologien eller -udstyret omdirigeres til en styrke eller et organ, der er fjendtligt indstillet over for en medlemsstats eller et venligtsindet eller allieret lands interesser eller styrker?

Denne risiko analyseres på samme måde som de risici, der er nævnt i forbindelse med kriterium 7. Det eksporterende land tager hensyn til eksistensen af terroristgrupper, organisationer, der tager del i væbnede kampe mod de siddende magthavere, eller organiserede kriminelle netværk, der eventuelt vil anvende udstyret i forbindelse med aktiviteter, der kan true sikkerheden for medlemsstaternes eller venligtsindede eller allierede landes styrker og for internationale fredsbevarende styrker, eller som eventuelt vil anvende udstyret på en måde, der ikke er i overensstemmelse med et andet af den fælles holdnings kriterier.

- c) Har modtagerlandet teknisk formåen til at anvende udstyret?

Teknisk formåen henviser til modtagerlandets evne til at anvende det pågældende udstyr effektivt, både i materiel og menneskelig forstand. Det henviser også til modtagerlandets teknologiske niveau og dets operationelle kapacitet og generelt til udstyrets performansstandard.

Undersøgelsen af, om en eksport af militærteknologi eller -udstyr er kompatibel med hensyn til denne tekniske kapacitet bør derfor omfatte overvejelser om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at levere modtageren udstyr, der er følsommere eller mere sofistikeret end modtagerlandets teknologiske midler og operationelle behov.

Med henblik på at fastslå denne kompatibilitet kunne medlemsstaterne overveje følgende spørgsmål:

- Har modtagerlandet en militær infrastruktur, der gør det muligt at anvende udstyret effektivt?
- Står det teknologiske niveau af det udstyr, der anmodes om, i et rimeligt forhold til de behov, modtagerlandet har givet udtryk for, og til dets operationelle kapacitet?
- Vedligeholdes det udstyr, der allerede er i drift, forskriftsmæssigt?
- Er der tilstrækkeligt med kvalificeret personel til rådighed, der kan anvende og vedligeholde udstyret?¹

- d) Med henblik på at foretage mere tilbundsgående analyser af den operationelle risiko, navnlig i særligt følsomme tilfælde, kan medlemsstaterne gennemføre konsekvensundersøgelser fra sag til sag på grundlag af relevante oplysninger, der kan udveksles mellem medlemsstater og venligtsindede eller allierede lande. Sådanne undersøgelser tager sigte på at fastslå, hvor i de forskellige regioner i verden der befinder sig nationale, europæiske og internationale styrker eller styrker tilhørende venligtsindede eller allierede lande, og vurdere, hvorvidt der er en reel risiko for, at det udstyr eller den teknologi, der skal eksporteres, vil blive anvendt mod de pågældende styrker.

¹ Arbejder en stor del af landets ingeniører og teknikere f.eks. allerede inden for militærsektoren? Er der mangel på ingeniører og teknikere i den civile sektor, og kunne denne situation blive forværret ved yderligere ansættelser inden for militærsektoren? Medlemsstaterne kan ved hjælp af systemet til validering af våben- og ammunitionsforvaltning udlede oplysninger om slutbrugernes evne til at forvalte våben og ammunition, herunder om lovgivning og forskrifter, sikkerhed, organisation, personel, uddannelse, infrastruktur, finansiering og erhvervelse af materiel.

Konsekvensundersøgelserne kan omfatte følgende spørgsmål:

- I forbindelse med analysen af, hvorvidt risikoen er reel, tager medlemsstaten navnlig hensyn til følgende:
 - udstyrets art: hvorvidt det er af direkte offensiv karakter, den teknologiske overlegenhed, som det vil medføre for de styrker, der råder over det, dets autonomi under brug, den forøgede operationelle kapacitet, som udstyret vil medføre
 - eventuelle forskelle i principperne for udstyrets anvendelse, afhængig af brugeren
 - operationernes art: krig mellem konventionelle styrker, asymmetrisk krig, borgerkrig osv.
- Når medlemsstaten analyserer risikoen for, at udstyret anvendes til andre formål end det angivne, tager den navnlig hensyn til følgende:
 - hvorvidt udstyret nemt kan anvendes til andre formål end det angivne, og derefter nemt kan anvendes af selv ikkemilitære aktører og/eller indarbejdes i andre systemer
 - hvorvidt udstyret kan tilpasses til militær brug eller anvendes til at ændre andet udstyr til militær brug (navnlig til at ændre ikkedødbringende udstyr til dødbringende våben)
 - under denne overskrift kan der rettes særlig opmærksomhed mod visse typer udstyr, navnlig håndvåben og lette våben (herunder MANPADS) og udstyr til natobservation og til at øge lysmængden
 - i denne henseende vil operationer med øgede kontrolforanstaltninger (markering og sporbarhed, inspektion på stedet) eller til bekæmpelse af spredning (tilintetgørelse af gamle lagre, mekanisme til overvågning af beholdninger) i princippet blive vurderet mindre restriktivt.

5.10. *Den endelige vurdering*

På grundlag af de oplysninger og vurderingen af de faktorer, som er foreslået i punkt 5.8 og 5.9, vil medlemsstaterne kunne nå frem til en vurdering af, om der bør gives afslag på den påtænkte eksport på grundlag af kriterium 5.

RELEVANTE OPLYSNINGSKILDER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

- Den Europæiske Union (https://european-union.europa.eu/index_da)
- De Forenede Nationer (<http://www.un.org/>)
- Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (<http://www.osce.org/>)
- Den Nordatlantiske Traktats Organisation (<http://www.nato.int/>)

Anvendelsen af kriterium 6

- 6.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport fra medlemsstaterne af militærudstyr og -teknologi, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning. Det er således generelt kriterium 6, som finder anvendelse på eksport til alle køber- eller modtagerlande uden for EU.

Da kriterium 6 skaber en forbindelse til køber- eller modtagerlandets adfærd i forhold til det internationale samfund, bør opmærksomheden dog især rettes mod de lande, som giver anledning til bekymring på grund af deres holdning til terrorisme, karakteren af deres alliancer og respekten for folkeretten.

I overensstemmelse med de principper, der kommer til udtryk i præamblen og i de relevante bestemmelser i traktaten om våbenhandel, og som understreget i artikel 2 i den fælles holdning er et andet aspekt, der skal overvejes, når der foretages evalueringer baseret på kriterium 6, støtten eller tilskyndelsen fra køber- eller modtagerlandet til international eller grænseoverskridende organiseret kriminalitet¹. Med henvisning til den ulovlige handel med våben og til ATT's anvendelsesområde og relevante bestemmelser er det vigtigt at minde om den relevante internationale normative ramme "protokol om bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben samt dele, komponenter og ammunition hertil", der supplerer De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet.

¹ Med henvisning til definitionerne i artikel 2 i De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet er grænseoverskridende organiseret kriminalitet ulovlig og kriminel virksomhed, der udføres af "organiserede kriminelle grupper" eller af "strukturerede grupper", hvis mål er at begå kriminelle handlinger og alvorlige forbrydelser af grænseoverskridende karakter med henblik på direkte eller indirekte at opnå en økonomisk eller anden materiel fordel, der kan straffes med en maksimumstraf på fire års frihedsberøvelse eller strengere straf. På grundlag af konventionens artikel 3, stk. 2, er organiseret kriminalitet grænseoverskridende, når den begås i mere end én stat, når den begås i mere end én stat, når den begås i én stat, men en væsentlig del af dens forberedelse, planlægning, anstiftelse eller styring finder sted i en anden stat, når den begås i én stat, men under medvirken af en organiseret kriminel gruppe, der udøver kriminel virksomhed i mere end én stat, eller når den begås i én stat, men har betydelige virkninger i en anden stat.

- 6.2. **Oplysningskilder.** En fælles EU-base af oplysningskilder, der er til rådighed for alle medlemsstater, er rapporter fra EU's missionschefer (HOM), EU-Rådets erklæringer/konklusioner samt FN's Sikkerhedsråds resolutioner.

Yderligere oplysninger kan eventuelt opnås fra:

- medlemsstaternes diplomatiske missioner og andre nationale statslige institutioner
- De Forenede Nationer og andre internationale og regionale organer og agenturer såsom Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE), Det Regionale Center for Håndskydevåben i Nairobi, Organisationen af Amerikanske Stater og Den Internationale Atomenergiorganisation
- Den Internationale Røde Kors Komité (ICRC), Det Internationale Forbund af Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskaber og andre humanitære organer
- Europol, Interpol og efterretningstjenester
- ikkestatslige organisationer og andre pålidelige kilder.

Der findes en ikkeudtømmende liste over relevante informationskilder i bilag I.

- 6.3. **Nøglebegreber.** Kriterium 6 henviser til en bred vifte af overordnede spørgsmål, der bør indgå i enhver vurdering, og som er fremhævet i teksten.

"Køber- eller modtagerlandets adfærd i forhold til det internationale samfund, navnlig for så vidt angår dets holdning til terrorisme, karakteren af dets alliancer og respekten for folkeretten.

Medlemsstaterne skal bl.a. tage hensyn til køber- eller modtagerlandets hidtidige adfærd med hensyn til:

- a) dets støtte eller tilskyndelse til terrorisme og international organiseret kriminalitet*
- b) dets overholdelse af internationale tilsagn, navnlig med hensyn til ikkeanvendelse af magt, og af den humanitære folkeret*
- c) tilsagn vedrørende ikkespredning og andre områder inden for våbenkontrol og nedrustning, navnlig undertegnelse, ratifikation og gennemførelse af de relevante konventioner om våbenkontrol og nedrustning, jf. litra b) i kriterium 1."*

Derfor bør medlemsstaterne ved vurderingen af, om en eksporttilladelse skal meddeles eller ej, overveje køber- eller modtagerlandets nuværende og tidligere adfærd med hensyn til dets holdning til terrorisme og international organiseret kriminalitet, karakteren af dets alliancer, dets respekt for internationale tilsagn og folkeretten, især for så vidt angår ikkeanvendelse af magt, den humanitære folkeret og ikkespredning af masseødelæggelsesvåben, våbenkontrol og nedrustning.

Kriterium 6 skal tages i betragtning for køber- eller modtagerlande, hvis regeringer udviser en negativ adfærd over for ovennævnte bestemmelser; ved vurderingen skal hovedfokus således ikke lægges på slutbrugerens specifikke identitet eller karakteren af det udstyr, der skal eksporteres. Analysen skal derimod fokusere på **det pågældende lands adfærd** og ikke så meget på overvejelser om risikoen for, at en bestemt overførsel kan få bestemte negative konsekvenser.

Med hensyn til de nøglebegreber, der er fremhævet i kriterium 6, bør medlemsstaterne derfor overveje forslagene i punkt 6.4-6.7.

- 6.4. ***Køber- eller modtagerlandets støtte eller tilskyndelse til terrorisme og international organiseret kriminalitet.*** Der kræves en mere indgående undersøgelse ved vurderingen af individuelle ansøgninger om eksporttilladelser til køber- eller modtagerlande, som mistænkes for at støtte terrorisme og international organiseret kriminalitet på den ene eller anden måde.

I den forbindelse skal ordet "terrorisme" forstås som "terrorhandling", der er forbudt i henhold til folkeretten, såsom direkte angreb på civile, angreb i flæng, gidseltagning, tortur eller direkte eller vilkårlige drab, når formålet med en sådan handling ifølge dens karakter eller kontekst er at skræmme en befolkning eller tvinge en regering eller en international organisation til at begå eller afholde sig fra at begå en handling.

Ved "international organiseret kriminalitet" forstås aktiviteter såsom narkotikahandel, menneskehandel, smugling af ulovlige indvandrere, ulovlig handel med nukleare og radioaktive stoffer, hvidvaskning af penge og lignende, der udføres af en struktureret gruppe af personer, som har eksisteret i en periode, og som handler i forening med det mål at begå alvorlige forbrydelser eller lovovertrædelser som omhandlet i FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet. Under henvisning til protokollen om bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben og dele, komponenter og ammunition hertil, der supplerer De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet samt traktaten om våbenhandel, bør ulovlig fremstilling og handel med våben anses for at være blandt de ulovlige aktiviteter, der udføres af organiserede kriminelle grupper.

Et køber- eller modtagerland kan tilskynde til eller støtte terrorisme og international kriminalitet på mange måder, og inden den kompetente myndighed meddeler en tilladelse, kan den stille bl.a. følgende spørgsmål:

- Har køber- eller modtagerlandet tidligere været eller er det kendt for terroraktivitet/kriminel aktivitet?
- Er der nogen kendte forbindelser eller mistanke om forbindelser mellem det pågældende land og terrororganisationer/kriminelle organisationer (eller sågar individuelle terrorister/kriminelle) eller nogen grund til at formode, at enheder i, og som tolereres af, dette land har sådanne forbindelser?
- Er der nogen anden grund til mistanke om, at det pågældende land tolererer genudførsel eller omdirigering af militærteknologi eller -udstyr til terrororganisationer/kriminelle organisationer, eller at det selv organiserer genudførslen eller omdirigeringen?
- Har det pågældende land en intern lovgivning, som tolererer terroraktiviteter/kriminelle aktiviteter, eller fører manglende håndhævelse af lovgivningen til, at sådanne aktiviteter tolereres?

Mange af disse spørgsmål kan også stilles i forbindelse med en vurdering under kriterium 7, men under kriterium 6 involverer de snarere køber- eller modtagerlandets regering end slutbrugeren.

Mere detaljerede spørgsmål bør være:

- Kriminaliserer køber- eller modtagerlandet tilvejebringelse af midler til terrorister, indefryser det finansielle aktiver tilhørende personer, som begår eller forsøger at begå terrorhandlinger, og forbyder det levering af tjenester til personer, som deltager i udførelsen af terrorhandlinger?
- Afholder det pågældende land sig fra at yde nogen form for aktiv eller passiv støtte til enheder eller personer, som er involveret i terrorhandlinger?
- Advarer det pågældende land på et tidligt tidspunkt andre stater ved at udveksle oplysninger?
- Nægter det pågældende land at yde beskyttelse til personer, som finansierer, planlægger, støtter eller begår terrorhandlinger?
- Forhindrer det pågældende land personer, som finansierer, planlægger, letter eller begår terrorhandlinger, i at benytte dets territorium?
- Forhindrer det pågældende land fri bevægelighed for personer, som udfører handlinger, gennem effektiv grænsekontrol?

6.5. **Karakteren af køber- eller modtagerlandets alliancer.** Hvis man anlægger en snæver fortolkning, kan ordet "alliance" betyde en international traktat, som knytter en stat til en eller flere andre stater og fastsætter de betingelser, på hvilke de skal yde hinanden bistand. Da kun få af de mange forbindelser mellem stater i form af samarbejde på det økonomiske, militære og forsvarsmæssige område passer ind i en så snæver fortolkning af ordet "alliance", bør "alliance" under kriterium 6 fortolkes bredere og omfatte alle aftaler på det økonomiske, militære og forsvarsmæssige område, der på grund af deres karakter har til formål at skabe en betydningsfuld forbindelse (der også sigter mod fælles politiske mål) mellem to eller flere stater.

En bredere fortolkning af ordet "alliance" omfatter også en fælles vision med hensyn til internationale forbindelser (der bl.a. bygger på et fælles politisk syn, økonomiske interesser eller spørgsmål af relevans), som fører til betydelige bestræbelser på at nå et fælles mål. Dette kan f.eks. være enhver form for kombineret støtte til en part, som er involveret i en situation med krise, spændinger eller konflikt.

Da alliancernes karakter hovedsagelig er en politisk vurdering, bør ordet "alliance" derfor fortolkes med et gran salt på grundlag af medlemsstaternes nationale interesser.

Når medlemsstaterne overvejer at meddele en eksporttilladelse, kan de med ovenstående in mente bl.a. stille følgende spørgsmål:

- Tilhører køber- eller modtagerlandet en alliance, der er stiftet eller handler imod en medlemsstat eller imod et allieret eller venligtsindet land?
- Tilhører det pågældende land en alliance, der ikke respekterer eller fremmer respekten for De Forenede Nationers grundlæggende principper?
- Tilhører det pågældende land en alliance, der søger at destabilisere det internationale samfund?

6.6. ***Køber- eller modtagerlandets overholdelse af sine internationale tilsagn.*** Når

medlemsstaterne overvejer at meddele en eksporttilladelse, kan de også overveje, om køber- eller modtagerlandet (dvs. det pågældende lands regering) overholder sine internationale tilsagn eller ikke.

Opmærksomheden bør rettes mod de tilsagn, som er retligt bindende for alle stater både som folkeretlige normer og traktatretlige normer, der er universelt accepteret af alle stater, herunder især tilsagn, som på grund af deres karakter kan blive krænket (f.eks. ikkeanvendelse af magt (artikel 41 i De Forenede Nationers pagt) eller overholdelse af folkeretten under en konflikt), i de fleste tilfælde ved hjælp af militærteknologi eller -udstyr.

Medlemsstaterne bør også overveje følgende:

- Overholder køber- eller modtagerlandet sine tilsagn om at håndhæve FN's, OSCE's og EU's våbenembargoer?
- Anvender det pågældende land, har det anvendt, eller truer det med at anvende magt i strid med artikel 41 i De Forenede Nationers pagt for at løse en international krise?
- Overtræder det pågældende land normalt internationale sædvaneretlige tilsagn eller traktater, som det har undertegnet af egen fri vilje?
- Udviser det pågældende land en sådan adfærd, at det udelukker sig selv fra det internationale samfund?

Med hensyn til den humanitære folkeret kan følgende indikatorer indgå i vurderingen af risikoen:

- om køberlandet formelt har givet tilsagn om at anvende reglerne i den humanitære folkeret og truffet passende foranstaltninger til at gennemføre dem
- om det pågældende land har gennemført de retlige og administrative foranstaltninger, der er nødvendige for at bekæmpe alvorlige krænkelser af den humanitære folkeret
- om det pågældende land, der er eller har været involveret i en væbnet konflikt, har begået alvorlige overtrædelser af den humanitære folkeret
- om det pågældende land, der er eller har været involveret i en væbnet konflikt, har undladt at træffe alle praktisk mulige foranstaltninger til at forhindre alvorlige krænkelser af den humanitære folkeret.

Som nævnt i det foregående synes analysen ikke i første række at fokusere på typen af udstyr, der skal eksporteres, og heller ikke på slutbrugeren af dette udstyr, eftersom formålet med kriterium 6 er at undgå enhver form for eksport af militærudstyr og -teknologi til lande, hvis regeringer ikke overholder internationale tilsagn.

I den forbindelse er kriterium 1 i den fælles holdning (kriteriet vedrørende "internationale tilsagn") af særlig betydning. Medlemsstaterne bør derfor også henvise til det.

I bilag II findes en ikkeudtømmende liste over internationale traktater.

6.7. *Køber- eller modtagerlandets tilsagn inden for ikkespredning og andre områder af våbenkontrol og nedrustning.*

Kriterium 6 kræver også, at man ved vurderingen ser nærmere på, om køber- eller modtagerlandet hidtil har overholdt sine tilsagn inden for nedrustning og våbenkontrol. Medlemsstaterne vil især undersøge såvel det pågældende lands nationale lovgivning som dets internationale tilsagn. Opmærksomheden bør hovedsagelig rettes mod de konventioner, der er medtaget i kriterium 1.

Der kunne stilles følgende spørgsmål:

- Har køber- eller modtagerlandet undertegnet/ratificeret/tiltrådt traktaten om ikkespredning af kernevåben, konventionen om forbud mod biologiske våben og toksinvåben, konventionen om forbud mod kemiske våben og traktaten om våbenhandel, og har det tilsluttet sig forpligtelserne i disse traktater? I benægtende fald, hvorfor ikke?
- Overholder det pågældende land forpligtelsen til ikke at eksportere nogen form for personelminer på grundlag af konventionen om forbud mod brug, oplagring, produktion og overførsel af personelminer samt om deres destruktion?
- Er det pågældende land medlem af /deltager i eller overholder det tilsagnene i henhold til internationale arrangementer eller ordninger, navnlig Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale, Australiengruppen, missilteknologikontrolregimet, Wassenaararrangementet og Haagadfærdskodeksen mod spredning af ballistiske missiler?

Selv om det fremgår af kriterium 6, at ovennævnte spørgsmål er mere relevante i forbindelse med vurderingen, kunne medlemsstaterne også stille nogle af de spørgsmål, som de skal stille i forbindelse med vurderingen under kriterium 7, og andre:

- Aflægger landet rapport til FN's register over konventionelle våben, og i benægtende fald, hvorfor ikke?
- Har landet tilsluttet sig principperne i fælles holdning 2008/944/FUSP eller lignende regionale ordninger?
- Er landet involveret i nedrustningskonferencen?
- Foretager landet effektiv eksport- og overførselskontrol, som bl.a. bygger på egentlig kontrollovgivning og tilladelsesordninger, der svarer til internationale normer?

Medlemsstaterne bør endnu engang notere sig, at det, når de foretager vurderinger under kriterium 7 (risiko for omdirigering), er muligt at sondre mellem kvaliteter af militærteknologi eller -udstyr eller mellem slutbrugere; når de samme spørgsmål stilles i forbindelse med vurderingen under kriterium 6, skal medlemsstaterne beslutte, om de vil sende nogen form for materiel til det pågældende land, på grundlag af deres mening om landets regering.

I bilag III findes en ikkeudtømmende liste over ordninger og organisationer inden for kontrol med våbeneksport.

- 6.8. ***Den endelige vurdering.*** På grundlag af oplysninger og den samlede landegennemgang som foreslået ovenfor vil medlemsstaterne kunne nå frem til en vurdering af, om der bør gives afslag på den påtænkte eksport på grundlag af kriterium 6.

Medlemsstaterne vil ikke udstede en tilladelse, hvis den generelle vurdering af køber- eller modtagerlandets hidtidige adfærd med hensyn til kriterium 6 ikke er positiv.

Selv hvis en sådan vurdering er positiv, kan den under alle omstændigheder aldrig benyttes som begrundelse for våbenoverførsler, som ellers ville blive afslået efter andre kriterier i den fælles holdning.

RELEVANTE OPLYSNINGSKILDER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

- De Forenede Nationer/konventionelle våben (<http://disarmament.un.org>)
- Sikkerhedsrådets sanktionskomitéer (<https://main.un.org/securitycouncil/en>)
- Sikkerhedsrådets rapport (<http://www.securitycouncilreport.org>)
- Sikkerhedsrådets Komité for Bekæmpelse af Terrorisme
- 1540-Komitéen (<http://www.un.org/en/sc/1540/>)
- Det globale program for korruptionsbekæmpelse, FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse (<http://www.unodc.org/>)
- FN's Institut for Nedrustningsforskning/UNIDIR (<http://www.unidir.org>)
- OSCE/våbenkontrol (<http://www.osce.org>)
- Den Europæiske Union (https://european-union.europa.eu/index_da)
- CIA World Fact Book (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>)
- Jane's Defence og Jane's foreign report (<http://www.janes.com/>)
- SIPRI (<http://www.sipri.org>)
- International Action Network on Small Arms (<http://www.iansa.org>)
- Small Arms Survey (<http://www.smallarmssurvey.org/>)
- Den Internationale Røde Kors Komité (<http://www.icrc.org>)

RELEVANTE INTERNATIONALE TRAKTATER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

- De Forenede Nationers pagt
- Konventionen om forbud mod biologiske våben og toksinvåben
- Konventioner om kemiske våben
- Traktaten om ikkespredning af kernevåben (NPT)
- Traktaten om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger (CTBT)
- Konventionen om forbud mod brug, oplagring, produktion og overførsel af personelminer samt om deres destruktion
- Raratongatraktaten
- Pelindabatraktaten
- Tlatelolcotraktaten
- Bangkoktraktaten
- Traktaten om en atomvåbenfri zone i Centralasien
- Antarktistraktaten
- Traktaten om havbunden
- Traktaten om det ydre rum
- Forhandlinger om begrænsning af strategiske våben (SALT)
- Genèvekonventionerne
- Konventionen om forbud mod militær eller enhver anden fjendtlig anvendelse af miljøpåvirkningsteknik
- Konventionen om visse konventionelle våben (CCW)
- De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet
- Traktaten om våbenhandel

Teksten til disse og andre internationale traktater findes på <https://treaties.un.org/>

**RELEVANTE INTERNATIONALE ORDNINGER OG ORGANISATIONER INDEN FOR
KONTROL MED VÅBENEKSPORT (IKKEUDTØMMENDE LISTE)**

- Wassenaararrangementet (<http://www.wassenaar.org>)
- Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale (<http://www.nuclearsuppliersgroup.org>)
- Australiengruppen (<http://www.australiagroup.net>)
- Zanggerkomitéen (www.zanggercommittee.org)
- Missilteknologikontrolregimet (<http://www.mtcr.info>)
- Haagadfærdskodeksen mod spredning af ballistiske missiler (<http://www.hcoc.at/>)

Anvendelsen af kriterium 7

7.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport af militærteknologi og -udstyr fra medlemsstaterne og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning. Dette indebærer, at kriterium 7 i princippet finder anvendelse på eksport til alle modtagerlande uden forskel. Denne praksis følger princippet om, at sager, hvor der er en større potentiel risiko, bør undersøges grundigere end sager med mindre risiko. Vurderingen af individuelle ansøgninger om eksporttilladelser bør ske sag for sag og omfatte en samlet risikoanalyse, der bygger på det potentielle risikoniveau i modtagerlandet, pålideligheden af dem, der er involveret i transaktionerne, arten af de varer, der skal overføres, og den påtænkte endelige brug.

For bedre at forstå og forebygge omdirigering af militærteknologi og -udstyr opfordres medlemsstaterne til sag for sag gennem samarbejde i COARM eller ad andre kanaler at udveksle oplysninger om lande, aktiviteter og enheder, som giver anledning til bekymring.

I overensstemmelse med våbenhandelstraktatens artikel 11 og i henhold til de nationale love kan sådanne oplysninger omfatte information om illegal aktivitet, herunder korruption, internationale smuglerveje, illegale formidlere, illegale leveringskilder, sløringsmetoder samt almindelige afsendelsessteder eller bestemmelsessteder, der anvendes af organiserede grupper, der er del af den illegale handel. ATT-deltagerstaterne forpligter sig til at træffe egnede foranstaltninger, hvis de opdager omdirigering. Sådanne foranstaltninger kan omfatte varslings af potentielt berørte ATT-deltagerstater, undersøgelse af omdirigerede forsendelser og opfølgning ved efterforskning og retshåndhævende foranstaltninger. Hvis en medlemsstat f.eks. konstaterer en omdirigering forårsaget af en bestemt aktivitet eller enhed, bør den overveje at underrette de andre medlemsstater (og berørte ATT-deltagerstater) for at mindske risikoen for omdirigering af enhver efterfølgende transaktion vedrørende samme aktivitet eller enhed. Det samme bør gælde, hvis en medlemsstat opdager et tilfælde af korruption vedrørende eksport af militærudstyr. Den eksporterende medlemsstat kan ved vurderingen af en eksport af konventionelle våben tage hensyn til OECD's konvention om bekæmpelse af bestikkelse af udenlandske tjenestemænd i forbindelse med internationale forretningstransaktioner. Konventionen fastsætter, at det betragtes som en strafbar handling, hvis en person med forsæt tilbyder, lover eller giver en uberettiget pengemæssig eller anden fordel, enten direkte eller gennem mellemænd, til en udenlandsk tjenestemand, også under indkøbsprocesser.

Også artikel 13, stk. 2, i ATT opfordrer deltagerstaterne til via sekretariatet at underrette de øvrige deltagerstater om foranstaltninger, de har truffet, som har vist sig effektive til at imødegå omdirigering af overførte konventionelle våben, og artikel 15, stk. 4, opfordrer deltagerstaterne til at samarbejde, bl.a. ved udveksling af oplysninger om ulovlige aktiviteter og aktører for at forhindre og afværge, at der sker en omdirigering af konventionelle våben. Under alle omstændigheder har alle ATT-deltagerstaterne forpligtet sig til at samarbejde og udveksle oplysninger, hvor det er relevant og muligt, for at mindske risikoen for omdirigering. I øjeblikket gennemføres det gennem ATT's forum for udveksling af oplysninger om omdirigering (DIEF). Med henvisning til ovennævnte udveksling af oplysninger bliver der taget hensyn til alle restriktioner for anvendelse af følsomme oplysninger.

Desuden vil en forbedret dokumentation (såsom kontrakter eller aftaler, slutbrugercertifikater og forskellige garantier) i forbindelse med vurderingen af risikoen for omdirigering til andre formål end det angivne på tilladelsesstadiet gøre det vanskeligere at anvende udstyr til andre formål end det angivne. Effektive systemer til slutbrugerkontrol vil bidrage til at forebygge uønsket omdirigering eller genudførsel af militært udstyr og teknologi. Slutbrugerattester og deres legalisering på tilladelsesstadiet bør spille en central rolle i politikken til forebyggelse af omdirigering (jf. også kapitel 1 – Praksis med hensyn til eksporttilladelser). Anvendelse af slutbrugerattester kan dog ikke træde i stedet for en fuldstændig risikovurdering af situationen i hver enkelt sag. I overensstemmelse med våbenhandelstraktatens artikel 11 skal deltagerstaterne også søge at forhindre omdirigering ved at overveje etablering af foranstaltninger til imødegåelse af en sådan omdirigering såsom tillidsskabende initiativer eller ordninger, der er udviklet og aftalt i fællesskab mellem den eksporterende og importerende stat¹. Øvrige forebyggende foranstaltninger kan, hvor det er hensigtsmæssigt, omfatte: undersøgelse af de parter, der er involveret i en eksport, krav om supplerende dokumentation, attester, garantier, nægtelse af tilladelse til eksporten eller andre hensigtsmæssige foranstaltninger.

- 7.2. **Oplysningskilder.** Der bør søges oplysninger om risici for omdirigering i en lang række kilder: nationale, regionale og internationale kilder, offentlige og ikkeoffentlige kilder, officielle og ikkestatslige kilder osv.

I første omgang bør en tilladelsesudstedende myndighed på nationalt niveau tage forbindelse med statslige instanser, der beskæftiger sig med bekæmpelse af ulovlig handel og omdirigering, som f.eks. toldvæsenet, retshåndhævende myndigheder, retsvæsenet, efterretningstjenester, finansielle efterretningsenheder og forsvaret. Disse organer kan have oplysninger om tidligere adfærd med hensyn til omdirigerings for enheder, som er involveret i en transaktion. En tilladelsesudstedende myndighed kan overveje at anvende det europæiske informationssystem vedrørende strafferegistre (ECRIS) og det fremtidige ECRIS-TCN-system (tredjelandstatsborgere) for at få adgang til strafferegisteroplysninger om enheder/personer, der er dømt for ulovlig våbenhandel, til brug for sin risikovurdering af ansøgninger om tilladelse til eksport af militærteknologi og -udstyr. Nogle lande såsom USA offentliggør lister over enheder, som er blevet dømt for at overtræde den nationale våbeneksportlovgivning. Yderligere oplysninger kan, hvis det er relevant, skaffes fra medlemsstaternes diplomatiske missioner. På EU-plan er der systemet til meddelelse om afslag og anden informationsudveksling inden for rammerne af COARM og forordning (EU) 2025/41.

¹ Systemet til validering af våben- og ammunitionsforvaltning er et eksempel på et værktøj, der kan bidrage til at fremme denne tillidsskabende dialog mellem importører og eksportører.

Desuden forpligter medlemmerne af Wassenaararrangementet sig til at udveksle bedste praksis og oplysninger om slutbrugere, der anses for en høj risiko med hensyn til omdirigering. OSCE-medlemsstaterne deler bedste praksis om eksportkontrol, herunder dokumentation om endelig brug. Regionale organisationer i andre dele af verden kan også give oplysninger om omdirigering. På internationalt plan er en nyttig kilde rapporterne fra ekspertpaneler, der støtter FN's sanktionskomitéer. Disse rapporter indeholder detaljerede oplysninger om overtrædelser af UNSC's våbenembargoer. Også informationsudvekslingen i forbindelse med FN's Sikkerhedsråds komité vedrørende resolution 1540 (2004) og publikationer og rapporter på UNODA's og UNODC's websteder kan være nyttige. Interpols EU-finansierede onlinesystem til registrering og sporing af ulovlige skydevåben (iARMS) indeholder et separat modul om statistikker og rapporter med hensyn til ulovlige våben. Dette modul kan generere skræddersyede rapporter og gør det muligt at analysere nationale data om våbenrelateret kriminalitet og sporing. Tilladelsesudstedende myndigheder i EU-medlemsstaterne kunne overveje at anmode om adgang til dette modul direkte via deres nationale centralbureauer (kontaktpunktet mellem det nationale politi og Interpol) eller indirekte via de nationale retshåndhævende myndigheder. Medlemsstaterne kan anvende det EU-finansierede systemværktøj til validering af våben- og ammunitionsforvaltning til at indsamle og udveksle oplysninger om slutbrugerens våben- og ammunitionsforvaltningskapacitet og -praksis og til at vurdere potentielle risici for omdirigering i forbindelse hermed. På ikkestatsligt plan tilbyder flere forskningsinstitutioner, virksomheder og publikationer onlineinformation, databaser og indekser, herunder den EU-finansierede iTrace-database, der er relevante for vurderingen af en risiko for omdirigering og anvendelsen af kriterium 7 i almindelighed.

Der findes en ikkeudtømmende liste over relevante internetwebsteder i bilag I.

Elementer, der bør indgå i vurderingen

7.3. Nøglebegreber. Kriterium 7 henviser til en række brede overordnede spørgsmål, der bør indgå i enhver vurdering. Der erindres om, at omdirigering kan startes på forskellige niveauer, kan finde sted under overførsel til et land og inden for et land eller kan involvere en omvej eller videreoverførsel til et tredje land og/eller en enhed, der er "uautoriseret". Det kan være på besiddelsesniveau (slutbruger) og/eller funktionsniveau (endelig brug). Det generelle spørgsmål kan stilles, om der er risiko for, at slutbrugeren deltager i aktiviteter, der er i strid med det lovlige formål med de eksporterede varer, f.eks. i kriminelle aktiviteter, blandt andet krybskytteri.

Ad a): Modtagerlandets legitime forsvarsmæssige interesser og nationale sikkerhedsinteresser, herunder eventuel medvirken i FN's eller andre fredsbevarende aktiviteter

I henhold til De Forenede Nationers pagt har alle lande ret til at forsvare sig. Det bør dog vurderes, om importen er et hensigtsmæssigt svar, der er afpasset efter forholdene, på modtagerlandets behov for at forsvare sig, garantere den nationale sikkerhed og deltage i FN's eller andre fredsbevarende aktiviteter. I denne forbindelse kunne der tages hensyn til modtagerlandets sædvanlige militære behov og tekniske kapacitet, som de fremgår af forskellige internationale kilder, såsom FN's register over konventionelle våben (UNROCA), SIPRI's årbog den årlige militære balance fra Det Internationale Institut for Strategiske Studier (IISS).

Der kunne stilles følgende spørgsmål:

- Er det rimeligt at antage, at der foreligger en sikkerhedstrussel, som den planlagte import af militærteknologi eller -udstyr vil kunne imødegå?
- Er de væbnede styrker udstyret til at imødegå en sådan trussel?
- Hvor ender det importerede udstyr efter endt deltagelse i FN's eller andre fredsbevarende aktiviteter?
- Er der risiko for, at indkøbet er styret af andre faktorer end legitime forsvarsmæssige interesser og nationale sikkerhedsinteresser?

Ad b): Modtagerlandets tekniske evne til at anvende og beskytte militærteknologien eller -udstyret

Teknisk formåen henviser til modtagerlandets evne til at anvende det pågældende udstyr effektivt, både i materiel og menneskelig forstand. Det henviser også til modtagerlandets teknologiske niveau og dets operationelle kapacitet og generelt til udstyrets performansstandard.

Undersøgelsen af, om en eksport af militærteknologi eller -udstyr er kompatibel med hensyn til denne tekniske kapacitet bør derfor omfatte overvejelser om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at levere modtageren udstyr, der er følsommere eller mere sofistikeret end modtagerlandets teknologiske midler og operationelle behov.

"Modtagerlandets tekniske evne til at anvende udstyret" kan være en vigtig indikator for, om der er risiko for, at udstyret vil blive omdirigeret. En påtænkt eksport, der ser ud til teknisk eller kvantitativt at gå ud over, hvad man normalt vil forvente i forbindelse med modtagerlandet, kan være en indikation af, at udstyret rent faktisk er tiltænkt en tredjelandsslutbruger. Dette gælder både for hele varer og systemer samt komponenter og reservedele. Eksport af komponenter og reservedele i tilfælde, hvor det ikke er klart, at modtagerlandet anvender hele det pågældende system, kan være en klar indikator af, at hensigten er en anden.

Der kunne stilles følgende spørgsmål:

- Er den påtænkte eksport af højteknologisk art? Hvis den er det, har modtagerne så adgang til, eller investerer de i passende teknisk backup til støtte for salget?
- Passer den påtænkte eksport til modtagerlandets forsvarsprofil?
- Svarer den påtænkte eksport kvantitativt og kvalitativt til den operationelle struktur og tekniske kapacitet i de væbnede styrker eller politistyrkerne i modtagerlandet? Hvis der anmodes om komponenter eller reservedele, er det da bekendt, at modtagerlandet anvender det system, hvori dette udstyr indgår?

Ad c): Modtagerlandets evne til at foretage effektiv eksportkontrol, herunder hvis den militærteknologi eller det militærudstyr, der skal eksporteres, er varer, der skal indgå i produkter til efterfølgende eksport fra modtagerlandet

Modtagerlandes tilslutning til internationale eksportkontrollnormer kan være en positiv indikator for, at de hverken bevidst eller ubevidst ønsker at anvende udstyr til andre formål end det angivne. Der kunne stilles følgende spørgsmål:

- Er modtagerlandet underskriver af eller part i centrale internationale eksportkontroltraktater eller -ordninger (f.eks. Wassenaararrangementet og traktaten om våbenhandel)?

- Aflægger modtagerlandet rapport til FN's register over konventionelle våben, og i benægtende fald, hvorfor ikke?
- Har modtagerlandet tilsluttet sig principperne i fælles holdning 2008/944/FUSP eller lignende regionale ordninger?
- Foretager modtagerlandet effektiv eksport- og overførselskontrol, som bl.a. bygger på egentlig kontrollovgivning og tilladelsesordninger, der svarer til internationale normer?
- Er lagerforvaltning og sikkerhed af tilstrækkelig standard (jf. STANAG, Modular Small-arms-control Implementation Compendium (Mosaic-modulerne) og de internationale tekniske retningslinjer for ammunition (IATG)? Er der kendte tilfælde af problemer med utætte lagre i slutbrugerens land?
- Hvor alvorlig anses korruptionen for at være i modtagerlandet? Er der effektive retlige instrumenter og administrative foranstaltninger til at forebygge og bekæmpe korruption?
- Har de væbnede styrker, de interne sikkerhedsstyrker eller lignende enheder eller andre enkeltpersoner eller enheder, som er involveret i transaktionen, nærmere bestemt haft tilfælde af korruption? Er der i bekræftende fald risiko for, at en sådan korruption kan bidrage til omdirigering af militærudstyr?
- Er landet part i FN's konvention mod korruption, og har det opnået gode resultater med hensyn til at opfylde sine forpligtelser i henhold til gennemførelsesrevisionsmekanismen?
- Ligger modtagerlandet i nærheden af konfliktzoner, eller er der igangværende spændinger eller andre faktorer i modtagerlandet, der kunne gøre det vanskeligt for det på pålidelig vis at håndhæve sine eksportkontrolbestemmelser?
- Har det angivne endelige bestemmelsesland en forhistorie med omdirigering af våben, f.eks. uautoriseret genudførsel af overskydende udstyr til problemlande?

Der findes en ikkeudtømmende liste over relevante internetwebsteder i bilag I.

Ad d): Risikoen for, at teknologien eller udstyret genudføres til uønskede bestemmelsessteder, og modtagerlandets hidtidige adfærd for så vidt angår overholdelse af eventuelle bestemmelser om genudførsel eller samtykke inden genudførsel, som den eksporterende medlemsstat måtte finde det passende at fastsætte

Den kompetente myndighed bør vurdere den specifikke modtagers pålidelighed og se på, hvor troværdig og pålidelig den påtænkte transportrute og det kommercielle arrangement for transaktionen er, hvis der er kendskab hertil på tilladelsesstadiet. Ud over slutbrugeren omfatter andre mulige aktører, der er involveret i en transaktion: mæglere, mægleres underleverandører, speditører (fly, skib, jernbane, landevej, flodpram), investorer, forsikringsselskaber. Nogle af disse enheders tidligere medvirken i ulovlig handel er et element, der skal tages i betragtning ved risikovurderingen.

Selv om specifikke varer ikke omdirigeres, kan de lette omdirigeringen ved at give mulighed for uautoriseret videreoverførsel af våben fra eksisterende lagre. Specielt når modtagerlandet eller slutbrugeren tidligere har været involveret i omdirigering, kunne leverandører overveje foranstaltninger til at reducere denne risiko.

Der kunne stilles følgende spørgsmål:

- Er udstyret bestemt til regeringen eller til et individuelt selskab?
- Hvis transportruten er kendt eller skal angives på tilladelsesstadiet, giver den anledning til bekymring?
- Hvis det kommercielle arrangement er kendt eller ska angives på tilladelsesstadiet, giver det da anledning til bekymring (mulig inddragelse af mæglere, forhandlere osv.)?
- Er en aktør involveret i det kommercielle arrangement eller transportruten tidligere dømt for ulovlig handel med våben eller overtrædelser af våbeneksportlovgivningen?

Hvis importøren er regeringen:

- Er regeringen/det specifikke regeringsorgan pålidelig(t) i den forbindelse?
- Har regeringen/det specifikke regeringsorgan respekteret tidligere slutbrugerattester eller andre bestemmelser vedrørende tilladelse til genudførsel?
- Er der nogen grund til at nære mistanke om, at regeringen/det specifikke regeringsorgan ikke er pålidelig(t)?

Hvis importøren er et selskab:

- Er selskabet kendt?
- Er selskabet autoriseret af regeringen i modtagerlandet?
- Har selskabet tidligere været involveret i uønskede transaktioner? Er selskabet tidligere dømt for ulovlig våbenhandel?

Ad e): Risikoen for, at teknologien eller udstyret omdirigeres til terrororganisationer eller til individuelle terrorister (antiterrorudstyr vil skulle overvejes ganske specielt i denne sammenhæng)

Ved vurderingen af den potentielle risiko i modtagerlandet kunne den kompetente myndighed stille sig følgende spørgsmål:

- Har modtagerlandet tidligere været eller er det kendt for terroraktivitet?
- Er der kendskab til eller mistanke om nogen forbindelser til terrororganisationer (eller selv individuelle terrorister) eller grund til at nære mistanke om, at enheder inden for modtagerlandet deltager i finansieringen af terrorisme?
- Er der nogen anden grund til at nære mistanke om, at udstyret kunne blive genudført eller omdirigeret til terrororganisationer?

Hvis svaret er "ja" på et eller flere af de stillede spørgsmål, er der behov for en mere omfattende undersøgelse. Den kompetente myndighed bør konsultere åbne og andre kilder, når den fortsætter sin risikovurdering.

Ad f): Risikoen for "reverse engineering" eller utilsigtet teknologioverførsel.

Når medlemsstaterne tager stilling til en ansøgning om eksporttilladelse, skal de tage hensyn til, i hvilket omfang modtageren, uanset om denne er offentlig eller privat, er i stand til at analysere den teknologi, der er indeholdt i det erhvervede militærudstyr, og anvende den til andre formål end det angivne.

Medlemsstaterne vil kunne udveksle de relevante oplysninger med henblik på at fastslå, hvilke kapaciteter en potentiel køber af europæisk militærudstyr er i besiddelse af.

I denne forbindelse og navnlig for så vidt angår udstyr, hvori der indgår følsom teknologi, skal der tages hensyn til følgende faktorer:

- Hvor følsomme er de teknologier, der indgår i systemet, og hvor godt er de beskyttet, sammenholdt med modtagerens anslåede ekspertviden og modtagerens åbenlyse ønske om at erhverve nogle af disse teknologier?
- Hvor nemt lader de pågældende teknologier sig analysere og anvende til andre formål end det angivne, enten med henblik på at udvikle lignende udstyr eller forbedre andre systemer, hvori den erhvervede teknologi indgår?
- De mængder, der skal eksporteres: køb af et antal delsystemer eller produkter, der forekommer at være under- (eller over-) vurderet, er et tegn på forsøg på at tilegne sig teknologier
- modtagerens tidligere adfærd, hvis den pågældende modtager tidligere har anskaffet sig systemer, som denne har været i stand til at undersøge med henblik på at opnå viden om de teknologier, der anvendes i de pågældende systemer. I denne forbindelse kan medlemsstaterne orientere hinanden om tilfælde af teknologityveri, som de har været udsat for.

Med henblik på at fastslå denne kompatibilitet kunne medlemsstaterne overveje følgende spørgsmål:

- Har modtagerlandet en militær infrastruktur, der gør det muligt at anvende udstyret effektivt?
- Står det teknologiske niveau af det udstyr, der anmodes om, i et rimeligt forhold til de behov, modtagerlandet har givet udtryk for, og til dets operationelle kapacitet?
- Vedligeholdes det udstyr, der allerede er i drift, forskriftsmæssigt?
- Er der tilstrækkeligt med kvalificeret personel til rådighed, der kan anvende og vedligeholde udstyret?¹

¹ Arbejder en stor del af landets ingeniører og teknikere f.eks. allerede inden for militærsektoren? Er der mangel på ingeniører og teknikere i den civile sektor, og kunne denne situation blive forværret ved yderligere ansættelser inden for militærsektoren? Medlemsstaterne kan ved hjælp af systemet til validering af våben- og ammunitionsforvaltning udlede oplysninger om slutbrugernes evne til at forvalte våben og ammunition, herunder om lovgivning og forskrifter, sikkerhed, organisation, personel, uddannelse, infrastruktur, finansiering og erhvervelse af materiel.

Ad g) Risikoen for at forværre konflikter, vold og ulovlige aktiviteter på grund af den specifikke art af den teknologi eller det udstyr, der skal eksporteres, hvilket navnlig sker i forbindelse med omdirigering af håndvåben og lette våben.

Ved vurderingen af denne risiko kan myndigheden stille følgende spørgsmål:

- Hvilke enheder vil være involveret i håndteringen og brugen af håndvåben og lette våben? Hvis de er private enheder (f.eks. virksomheder), kan det være nyttigt at søge om statslige importtilladelser.
- Er der tegn på, at håndvåben og lette våben kunne blive omdirigeret?
- Er modtagerlandet kendt for ulovlige aktiviteter, der involverer håndvåben og lette våben?
- Er håndvåben og lette våben mærket i overensstemmelse med internationale retlige standarder?
- Det kan tages i betragtning, om håndvåbens og lette våbens serienumre vil blive dokumenteret af den tilladelsesudstedende myndighed eller virksomheden.
- Oplagrer modtageren håndvåben og lette våben i overensstemmelse med internationale retningslinjer?

Medlemsstaterne kan overveje yderligere garantier fra modtageren, f.eks. at modtageren indvilliger i at destruere håndvåben og lette våben, når de frasorteres, eller at tillade specifikke overvågningsforanstaltninger vedrørende den endelige brug.

7.4. Den endelige vurdering. På grundlag af oplysningerne og den samlede risikovurdering som foreslået ovenfor og efter indførelsen af afbødende foranstaltninger vil medlemsstaterne kunne nå frem til en vurdering af, om der bør gives afslag på den påtænkte eksport på grundlag af kriterium syv.

RELEVANTE OPLYSNINGSKILDER (IKKEUDTØMMENDE LISTE)

Global våbenhandel

- FN's register over konventionelle våben (UNROCA) (<https://www.unroca.org/>)
- FN's Comtradedatabase (<http://comtrade.un.org/data/>)

Ikkestatslig kilde:

- SIPRI-database over våbenoverførsler (<http://www.sipri.org/databases/armstransfers>)

Våbenembargoer

- Den Europæiske Union – gældende restriktive foranstaltninger (sanktioner) (<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>)
- FN's Sikkerhedsråds sanktionskomitéer – rapporter fra ekspertgrupper (<http://www.un.org/sc/committees/>)

Ikkestatslig kilde:

- SIPRI-database over våbenembargoer (<http://www.sipri.org/databases/embargoes>)

Terrorisme

- EU's bekæmpelse af terrorisme (<http://www.consilium.europa.eu/policies/fight-against-terrorism?lang=en>)
- FN's Sikkerhedsråds Komité for Bekæmpelse af Terrorismen

Bedste praksis og standarder

- Internationale tekniske retningslinjer for ammunition (<http://www.un.org/disarmament/convarms/ammunition/IATG/>)
- Undersøgelse vedrørende udviklingen af en ramme for forbedring af endelig brug og kontrolsystemerne for endelig brug (<https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789210552837/read>)

- Modular Small-arms-control Implementation Compendium (Mosaic-modulerne) (<https://disarmament.unoda.org/convarms/mosaic/>)
- Håndbog om bedste praksis vedrørende håndvåben og lette våben (<http://www.osce.org/fsc/13616>)
- Wassenaararrangementet (<http://www.wassenaar.org/>)
- Traktaten om våbenhandel (<https://thearmstradetreaty.org/>)
 - Artikel 11 – Liste over mulige referencedokumenter, som de deltagende stater skal tage i betragtning for at forebygge og håndtere omdirigering
 - Artikel 11 – Mulige foranstaltninger til forebyggelse og håndtering af omdirigering, herunder operationelle skridt med henblik på indførelse og gennemførelse af kontrol efter afsendelse (juli 2018 og august 2023)
 - Artikel 11 – Frivilligt dokument, der skitserer elementerne i en proces til vurdering af risikoen for omdirigering (september 2021)

Omdirigering og ulovlig handel

- Europa-Kommissionens GD for Migration og Indre Anliggender – initiativ vedrørende ulovlig handel med skydevåben (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/trafficking-firearms/eu-action-plan-and-international-policy_en)
- FN's Sikkerhedsråds sanktionskomitéer – rapporter fra ekspertgrupper (<http://www.un.org/sc/committees/>)
- Interpols iARMS-database – adgang til modulet om statistik og rapporter, der skal anmodes om via det nationale centralbureau (<https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms/INTERPOL-Illlicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>)

- USA – liste over enheder, der er dømt for overtrædelser af våbeneksportlovgivningen (https://www.pmddtc.state.gov/ddtc_public/ddtc_public?id=ddtc_kb_article_page&sys_id=c22d1833dbb8d300d0a370131f9619f0)
- FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse – undersøgelse om ulovlig handel med skydevåben (<http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/global-firearms-trafficking-study.html>)
- Komponenter i aggressorens våben: database over udenlandsk producerede våbenkomponenter (<https://war-sanctions.gur.gov.ua/en/components>)

Ikkestatslige kilder:

- Conflict Armament Research (<http://www.conflictarm.com/>)
- Systemværktøj til validering af våben- og ammunitionsforvaltning (<https://aamvs-amat.gichd.org/>)
- iTrace – database over omdirigerede våben og ammunition (<https://itrace.conflictarm.com/>)
- Fredsforskningsinstituttet i Oslo (PRIO) – NISAT (<http://nisat.prio.org/Document-Library/Region/>)
- Indsigt i kriminalitet (<http://www.insightcrime.org/investigations/gunrunners>)

Korruption

- FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse (<https://www.unodc.org/corruption/en/index.html>)
- OECD's konvention om bekæmpelse af bestikkelse (<https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0293>)

Ikkestatslige kilder:

- Projekt vedrørende rapportering om organiseret kriminalitet og korruption (<https://www.occrp.org/en>)
- Transparency International – indeks for iagttaget korruption (<https://www.transparency.org/en/cpi/2024>)
- Transparency International – regeringens antikorrupsionsindeks vedrørende forsvar (<http://government.defenceindex.org/>)
- Transparency International (<http://www.ti-defence.org/>)
- U4 Anti-Corruption Resource Centre (<http://www.u4.no/>)

Generelt

- Traktaten om våbenhandel (<http://www.un.org/disarmament/ATT>)
- Australiengruppen (<http://www.australiagroup.net/en/index.html>)
- EU's våbeneksportkontrol (https://www.eeas.europa.eu/eeas/disarmament-non-proliferation-and-arms-export-control-0_en)
- Global ramme for livscyklusforvaltning af konventionel ammunition – (<https://disarmament.unoda.org/global-framework-for-through-life-conventional-ammunition-management/>)
- Haagadfærdskodeksen mod spredning af ballistiske missiler (<http://www.hcoc.at/>)
- Missilteknologikontrolregimet (MTCR) (<http://www.mtc.info>)
- OSCE/våbenkontrol (<http://www.osce.org/what/arms-control>)
- Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale (<http://www.nuclearsuppliersgroup.org/>)
- FN's Kontor for Nedrustningsanliggender (<http://www.un.org/disarmament/>)
- FN's handlingsprogram om ulovlig handel med håndvåben og lette våben (<https://disarmament.unoda.org/convarms/salw/programme-of-action/>)
- FN's Institut for Nedrustningsforskning/UNIDIR (www.unidir.org)
- Wassenaararrangementet (<http://www.wassenaar.org/>)

Ikkestatslige kilder:

- SEESAC's platform til overvågning af væbnet vold (<https://www.seesac.org/AVMP/>)
- Systemværktøj til validering af våben- og ammunitionsforvaltning (<https://aamvs-amat.gichd.org/>)
- Sammenslutningen af rum- og forsvarsindustrier i Europa (<http://www.asd-europe.org/>)
- Bonn International Center for Conversion (BICC) – database over våbeneksportevaluering (<http://www.ruestungsexport.info/>)
- Defence Industry Daily (<http://www.defenseindustrydaily.com/>)
- EU's konsortium for ikkespredning (<http://www.nonproliferation.eu/>)

- Føderationen af europæiske forsvarsteknologisammenslutninger (<http://www.fedta.eu/home>)
- Fondation pour la Recherche Stratégique (<http://www.frstrategie.org/>)
- Groupe de Recherche et d'Information sur la Paix et la Securite (GRIP) (<http://www.grip.org>)
- Gunviolence.eu (<https://gunviolence.eu/>)
- International Action Network on Small Arms (IANSA) (<http://www.iansa.org>)
- Det Internationale Institut for Strategiske Studier (IISS) (<http://www.iiss.org/>)
- International Peace Information Service (IPIS) (<http://www.ipisresearch.be/?&lang=en>)
- Jane's Defence (<http://www.janes.com>)
- Small Arms Survey (www.smallarmssurvey.org)
- Saferworld (www.saferworld.org.uk)
- Det Internationale Fredsforskningsinstitut i Stockholm (SIPRI) (<https://www.sipri.org/>)
- Clearinginstitutionen for Kontrol med Håndvåben og Lette Våben i Sydøst- og Østeuropa (SEESAC) (<http://www.seesac.org/>)

Anvendelsen af kriterium 8

- 8.1. Fælles holdning 2008/944/FUSP finder anvendelse på al eksport fra medlemsstaterne af militærteknologi og -udstyr, der er opført på EU's fælles liste over militært udstyr, og på produkter med dobbelt anvendelse som anført i artikel 6 i den fælles holdning. Dette indebærer, at kriterium 8 i princippet finder anvendelse på eksport til alle modtagerlande uden forskel. Da kriterium 8 etablerer en forbindelse til bæredygtig udvikling¹ i det endelige bestemmelsesland, bør opmærksomheden dog skærpes i forbindelse med våbeneksport til udviklingslande. Dette gælder formentlig kun, hvis den angivne slutbruger er en regering eller en anden enhed i den offentlige sektor, fordi det kun er i forbindelse med disse slutbrugere, at der er mulighed for at omdirigere knappe ressourcer fra det sociale område og andre udgiftsområder. I **bilag A** skitseres et totrins-"filter"-system, der skal hjælpe medlemsstaterne med at identificere ansøgninger om eksporttilladelser, som kan kræve en vurdering i forhold til kriterium 8. På første trin lægges der vægt på udviklingsproblemer i det pågældende land, mens der på andet trin fokuseres på, om den økonomiske værdi af ansøgningen om eksporttilladelse er betragtelig for landet.
- 8.2. **Oplysningskilder.** Hvis det filtersystem, der er skitseret i punkt 8.1, viser, at der er behov for yderligere analyse, findes der i **bilag B** en liste over sociale og økonomiske indikatorer, som medlemsstaterne kan tage hensyn til. For hver indikator er der angivet en oplysningskilde. Modtagerlandets resultater set i forhold til en eller flere af disse indikatorer bør ikke i sig selv være afgørende for medlemsstaternes afgørelser om tilladelser². Disse oplysninger bør snarere anvendes til at etablere en videnbase, som kan bidrage til beslutningsprocessen. I punkt 8.3-8.10 skitseres de elementer i kriterium 8, hvor der er behov for en yderligere vurdering.

Elementer, der bør indgå i vurderingen

- 8.3. Kriterium 8 henviser til en række brede overordnede spørgsmål, der bør indgå i enhver vurdering, og som er fremhævet i følgende tekst.

¹ Målene for bæredygtig udvikling sammenfatter bæredygtig udvikling og omfatter fremskridt i forbindelse med mål vedrørende blandt andet fattigdom, sult, sundhed, uddannelse, ligestilling mellem kønnene, vand, energi, klima og miljø.

² COARM drøfter mindst en gang om året afgørelser om tilladelser vedrørende kriterium 8 for at få en bedre kollektiv viden om anvendelsen af kriteriet.

*Foreneligheden af eksport af militærteknologi eller -udstyr med det endelige bestemmelseslands **tekniske og økonomiske formåen** under hensyn til det ønskværdige i, at lande får deres **legitime sikkerheds- og forsvarsmæssige behov** dækket med **mindst mulig anvendelse af menneskelige og økonomiske ressourcer til militær udrustning**.*

*Medlemsstaterne vurderer på grundlag af oplysninger i rapporter fra relevante kilder såsom De Forenede Nationers Udviklingsprogram, Verdensbanken, Den Internationale Valutafond og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling, om den påtænkte eksport i alvorlig grad vil hæmme en bæredygtig udvikling i det endelige bestemmelsesland. De vurderer i den forbindelse den relative størrelse af dette lands **militære og sociale udgifter**, også under hensyntagen til eventuel **EU-bistand eller bilateral bistand**.*

Teknisk og økonomisk formåen

8.4a. **Økonomisk formåen** henviser til de følger, som importen af militærteknologi eller -udstyr får for de finansielle og økonomiske ressourcer, som det endelige bestemmelsesland har til rådighed til andre formål, på kort, mellemlang og lang sigt. Medlemsstaterne kan i den forbindelse tage hensyn til følgende:

- såvel kapitalomkostninger i forbindelse med indkøbet af militærteknologi eller -udstyr som de sandsynlige efterfølgende livscyklusomkostninger ved driften (f.eks. tilhørende systemer og ekstraudstyr), uddannelse og vedligeholdelse
- spørgsmålet om, hvorvidt de pågældende våben er et supplement til eksisterende kapaciteter, eller om de erstatter dem, og i de relevante tilfælde de sandsynlige besparelser ved at anvende ældre systemer
- spørgsmålet om, hvordan importen finansieres af det endelige bestemmelsesland¹, og hvilken indflydelse dette kan få på dets udlandsgæld og betalingsbalancesituation.

¹ Dette skal indgå i overvejelserne, fordi betalingsformen kan skade den makroøkonomiske situation og hæmme den bæredygtige udvikling. Hvis indkøbet f.eks. betales kontant, kan det medføre en alvorlig udhuling af et lands valutareserver og gøre det umuligt at operere med nogen form for sikkerhedsnet i forbindelse med valutakursstyring samt desuden få kortsigtede negative virkninger på betalingsbalancen. Hvis der indkøbes på kredit (i en eller anden form), vil det øge modtagerlandets samlede gældsbyrde – og denne kan allerede have nået et uholdbart niveau.

8.4b. *Teknisk formåen* henviser til det endelige bestemmelseslands evne til at anvende det pågældende udstyr effektivt, både i materiel og menneskelig forstand. Medlemsstaterne bør i den forbindelse overveje følgende spørgsmål:

- Har landet en militær infrastruktur, der gør det muligt at anvende udstyret effektivt?
- Vedligeholdes det udstyr, der allerede er i drift, forskriftsmæssigt?
- Er der tilstrækkeligt med kvalificeret personel til rådighed, der kan anvende og vedligeholde udstyret?¹

Legitime sikkerheds- og forsvarsmæssige behov

8.5. I henhold til FN-pagten har alle lande ret til at forsvare sig. Det bør dog vurderes, om importen er et hensigtsmæssigt svar, der er afpasset efter forholdene, på det endelige bestemmelseslands behov for at forsvare sig, garantere den nationale sikkerhed og deltage i internationale fredsbevarende og humanitære operationer. Følgende spørgsmål bør overvejes:

- Er det rimeligt at antage, at der foreligger en sikkerhedstrussel, som den planlagte import af militærteknologi eller -udstyr vil kunne imødegå?
- Er de væbnede styrker udstyret til at imødegå en sådan trussel?
- Er den planlagte import en rimelig prioritet i betragtning af den samlede trussel?

¹ Arbejder en stor del af landets ingeniører og teknikere f.eks. allerede inden for militærsektoren? Er der mangel på ingeniører og teknikere i den civile sektor, og kunne denne situation blive forværret ved yderligere ansættelser inden for militærsektoren? Medlemsstaterne kan ved hjælp af systemet til validering af våben- og ammunitionsforvaltning udlede oplysninger om slutbrugernes evne til at forvalte våben og ammunition, herunder om lovgivning og forskrifter, sikkerhed, organisation, personel, uddannelse, infrastruktur, finansiering og erhvervelse af materiel.

Mindst mulig anvendelse af menneskelige og økonomiske ressourcer til militær udrustning

8.6. Det er en skønssag, hvad udtrykket "mindst mulig anvendelse" dækker, og alle relevante faktorer bør indgå i overvejelserne. Medlemsstaterne bør bl.a. overveje følgende spørgsmål:

- Er udgifterne i overensstemmelse med landets fattigdomsreduktionsstrategi eller programmer, der støttes af de internationale finansielle institutioner (IFI)?
- Hvilket niveau ligger militærudgifterne på i landet? Har det været stigende i de seneste fem år?
- Hvor megen åbenhed hersker der omkring militærudgifter og indkøb af forsvarsmateriel? Hvilke muligheder er der for demokratisk eller offentlig deltagelse i statens budgetprocedure? Er andre forvaltningsspørgsmål relevante?
- Er der en klar og konsekvent tilgang til militærbudgetter? Findes der en veldefineret forsvarspolitik og en klar redegørelse for et lands legitime sikkerhedsbehov?
- Findes der mere omkostningseffektive militærsystemer?
- Er indkøb af forsvarsmateriel omfattet af regeringens antikorrupsionspraksis og/eller -programmer? Findes der tegn på korruption vedrørende den påtænkte eksport?

Den relative størrelse af de militære og de sociale udgifter

8.7. Medlemsstaterne bør overveje følgende spørgsmål, når de vurderer, om indkøbet i betydeligt omfang vil skævvride forholdet mellem militærudgifter og sociale udgifter:

- Hvordan er forholdet i landet mellem militærudgifter og udgifter til sundhed og uddannelse?
- Hvor stor en procentdel udgør militærudgifterne af bruttonationalproduktet (BNP) i landet?
- Har militærudgifterne i de seneste fem år udvist en stigende tendens i forhold til sundheds- og uddannelsesudgifterne og BNP?
- Hvis landet har store militærudgifter, dækker nogle af disse så sociale udgifter (i stærkt militariserede samfund kan militæret f.eks. drive hospitaler, udbetale sociale ydelser osv.)?

- Har landet betydelige militærudgifter, der ikke figurerer på budgettet (dvs. er der betydelige militærudgifter, der ikke er omfattet af den normale procedure med regnskabspligt og budgetkontrol)?

Bistandsstrømme

8.8. Medlemsstaterne bør tage hensyn til omfanget af bistandsstrømme til importlandet og deres mulige fungibilitet¹.

- Er landet stærkt afhængigt af multilateral og bilateral bistand samt bistand fra EU?
- Hvor stor er landets bistandsafhængighed målt som andel af bruttonationalindkomsten?

Kumulativ virkning

8.9. Der kan kun foretages en vurdering af den kumulative virkning af våbenimporten på det endelige bestemmelseslands økonomi, hvis der tages hensyn til eksport fra alle kilder, men det er normalt ikke muligt at få adgang til præcise tal. De enkelte medlemsstater vil muligvis tage hensyn til den kumulative virkning af deres egen våbeneksport til dette land, herunder nylige og planlagte anmodninger om tilladelse. De vil muligvis også ønske at tage hensyn til tilgængelige oplysninger om igangværende og planlagt eksport fra andre EU-medlemsstater samt fra andre leverandørstater. Blandt oplysningskilderne kan nævnes EU's årsberetning, medlemsstaternes nationale årsberetninger, Wassenaararrangementet, FN's våbenregister og årsberetningerne fra Det Internationale Fredsforskningsinstitut i Stockholm.

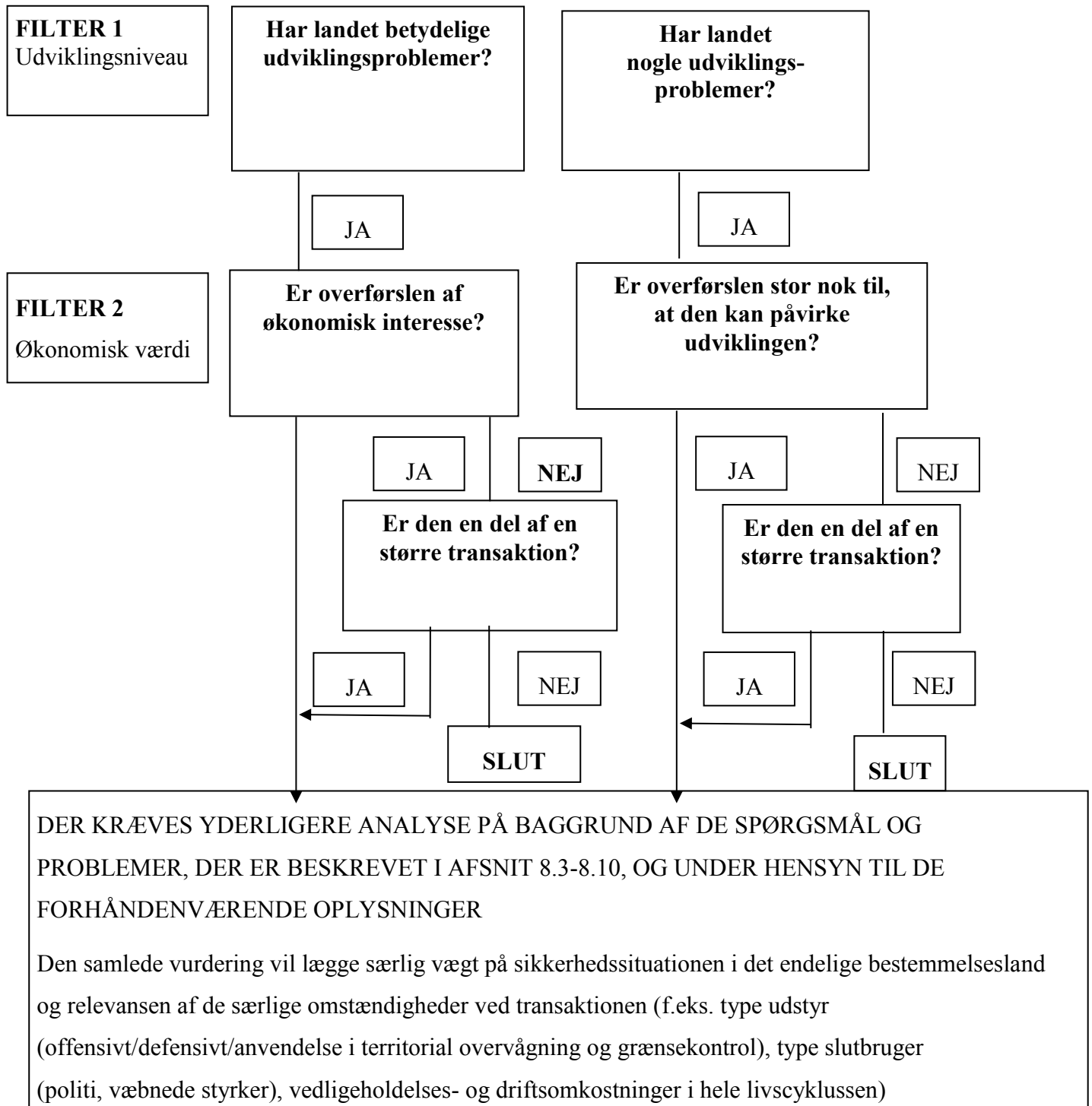
8.10. Oplysninger vedrørende kumulativ våbeneksport kan anvendes med henblik på en mere præcis vurdering af:

- tidligere, igangværende og projekterede udviklingstendenser i landets militærudgifter og den påtænkte eksports indvirkning herpå
- udviklingen i militærudgifter som en procentdel af landets indkomst og som procentdel af dets sociale udgifter.

¹ Fungibilitet henviser til muligheden af, at bistandsstrømme kan komme til at finansiere uhensigtsmæssige militærudgifter.

8.11. ***Den endelige vurdering:*** På grundlag af oplysninger og en vurdering af de kritiske elementer, der er omhandlet i punkt 8.3-8.10, vil medlemsstaterne kunne nå frem til en vurdering af, om den påtænkte eksport vil lægge alvorlige hindringer i vejen for en bæredygtig udvikling i det endelige bestemmelsesland.

Med henblik på en foreløbig afgørelse om, hvorvidt en ansøgning om eksporttilladelse kan behandles i henhold til kriterium 8, skal medlemsstaterne tage stilling til udviklingsniveauet i det endelige bestemmelsesland og den økonomiske værdi af den eksport, der påtænkes. Hensigten med nedenstående skema er at hjælpe medlemsstaterne med deres beslutningstagning:

Medlemsstaterne kan få behov for at undersøge en række sociale og økonomiske indikatorer vedrørende de endelige bestemmelseslande og udviklingstendenserne inden for de seneste år; indikatorerne er opført på listen nedenfor sammen med oplysningskilderne.

Indikator	Oplysningskilde
Militærudgifter i forhold til offentlige udgifter til sundhed og uddannelse	IISS' rapport om militær balance, SIPRI, WB-/IMF-landerapporter, WDI
Militærudgifter som procentdel af bruttonationalproduktet (BNP)	IISS' rapport om militær balance, SIPRI, WB-/IMF-landerapporter, WDI
Bistandsafhængighed målt som andel af BNI	WDI:
Finanspolitisk holdbarhed	WDI, WDR, IFI-landerapporter
Gældsberedygtighed	WB/IMF, herunder landerapporter
Resultater i forhold til millenniumsudviklingsmålene (post-2005)	UNDP's rapport om den menneskelige udvikling
Forvaltningsspørgsmål	WB (navnlig Worldwide Governance Indicators, Country Policy and Institutional Assessment (CPIA) og Revenue Data)

LISTE OVER FORKORTELSER OG KILDER

- IISS: Det Internationale Institut for Strategiske Studier (<http://www.iiss.org>)
- IMF: Den Internationale Valutafond (<http://www.imf.org>)
- SIPRI: Det Internationale Fredsforskningsinstitut i Stockholm (<http://www.sipri.org>)

- UNDP: De Forenede Nationers Udviklingsprogram (<https://www.undp.org/>)
- WB: Verdensbanken (<http://www.worldbank.org>)
- WDI: indikatorer for verdens udvikling (<http://data.worldbank.org/products/wdi>)
- WDR: rapporter om verdens udvikling (<https://www.worldbank.org/en/publication/wdr/wdr-archive>)

KAPITEL 3 – GENNEMSIGTIGHED

Afsnit 1: Krav til forelæggelsen af oplysninger med henblik på EU's årsberetning

- 1.1. Ved gennemførelsen af artikel 8 via COARM's onlinesystem giver hver medlemsstat årligt EU-Udenrigstjenesten oplysninger om al sin eksport i det foregående år, uanset bestemmelsessted, type slutbruger og type tilladelse, på grundlag af hvilken eksporten blev foretaget.

I forbindelse med artikel 8 forstås ved "eksport":

- permanent fysisk eksport, herunder med henblik på autoriseret produktion af militært udstyr i tredjelande, og
- immaterielle overførsler af software og teknologi, der sker ved hjælp af elektroniske medier, fax eller telefon.

- 1.2. Hver medlemsstat forelægger EU-Udenrigstjenesten følgende oplysninger om sin eksport via COARM's onlinesystem:

- a) antallet af eksporttilladelser, der er udstedt for hvert bestemmelsessted, opdelt efter kategorierne på listen over militært udstyr
- b) værdien af de eksporttilladelser, der er udstedt for hvert bestemmelsessted, opdelt efter kategorierne på listen over militært udstyr og
- c) værdien af den egentlige eksport til hvert bestemmelsessted opdelt efter kategorierne på listen over militært udstyr (hvis oplysningerne foreligger).

I forbindelse med artikel 8 forstås ved "eksporttilladelse" beslutning om at give tilladelse til egentligt salg eller egentlig eksport af den pågældende militærteknologi eller det pågældende militærudstyr eller indgåelse af den pågældende kontrakt. "Egentlig eksport" er eksport, der faktisk har fundet sted.

1.3. Følgende supplerende oplysninger genereres automatisk i COARM's onlinesystem:

- a) antallet af afslag, der er meddelt for hvert bestemmelsessted, opdelt efter kategorierne på listen over militært udstyr
- b) antallet af gange, hvert kriterium i den fælles holdning har været anvendt for hvert bestemmelsessted, opdelt efter kategorierne på listen over militært udstyr
- c) antallet af indledte konsultationer
- d) antallet af modtagne konsultationer.

De oplysninger, der er nævnt i litra a) og b), offentliggøres ikke særskilt for hver medlemsstat i EU's årsberetning, men i aggregeret form.

- 1.4. En medlemsstat, der ikke er i stand til at give bestemte oplysninger, som er nævnt i punkt 1.2, giver en nærmere begrundelse herfor. Medlemsstaterne skal også give enhver anden forklaring, der menes at være værdifuld i forbindelse med de oplysninger, som de indgiver. Sådanne forklaringer medtages i EU's årsberetning.
- 1.5. Ud over ovennævnte oplysninger om eksport giver hver medlemsstat særskilte oplysninger til EU-Udenrigstjenesten om eksport til missioner under FN-mandat og andre internationale missioner og om tilladelser, der er givet og nægtet til mæglervirksomhed.
- 1.6. Medlemsstaterne giver hvert år senest den 30. juni ovennævnte oplysninger. Medlemsstaterne og EU-Udenrigstjenesten sigter mod senest den 31. oktober at offentliggøre EU's årsberetning på EU-Udenrigstjenestens websted efter Rådets vedtagelse af den.
- 1.7. Yderligere vejledning om indberetning samt retningslinjer for brug af COARM's onlinesystem hertil vil blive stillet til rådighed i COARM's onlinesystem.

Afsnit 2: Søgbar onlinedatabase

De oplysninger, der er nævnt i punkt 1.2, litra a)-c), og punkt 1.3, litra a) og b), gøres offentligt tilgængelige i en søgbar onlinedatabase på EU-Udenrigstjenestens websted¹.

¹ <https://webgate.ec.europa.eu/eeasqap/sense/app/75fd8e6e-68ac-42dd-a078-f616633118bb/sheet/74299ecd-7a90-4b89-a509-92c9b96b86ba/state/analysis>

Afsnit 3: Nationale beretninger og offentlige oplysninger om eksport af militærteknologi og -udstyr

- 3.1. Medlemsstaternes nationale beretninger samt offentligt tilgængelige oplysninger om deres tilladelsessystemer, -politikker og -procedurer vil blive stillet til rådighed i den søgbare onlinedatabase, der er omhandlet i afsnit 2, via link til beretningerne på de nationale websteder. Med henblik herpå giver medlemsstaterne EU-Udenrigstjenesten adressen på deres relevante websteder.
- 3.2. Medlemsstaterne bestræber sig på at øge vidensniveauet om deres respektive eksportkontrollmekanismer og deres regler, metoder og procedurer blandt de relevante interessenter (forsvarsindustrien, den finansielle sektor, repræsentanter for civilsamfundet). Medlemsstaterne opfordres til at dele eksisterende offentligt tilgængelige oplysninger om, hvordan deres respektive eksportkontrollmekanismer fungerer, med en bred vifte af interessenter.

Sådanne foranstaltninger, der har til formål at forbedre forståelsen af de regler og procedurer, der gennemføres af de nationale eksportkontrolmyndigheder, har en positiv indvirkning på mange sektorer, herunder forsvarsindustrien og dens adgang til privat finansiering. Den finansielle sektors øgede viden om medlemsstaternes eksportkontrollsystemer kan øge private enheders tillid til og tryghed ved at investere i forsvarsindustrien, hvilket fører til større kapitalstrømme og i sidste ende styrker forsvarsindustriens kapacitet til både indenlandsk produktion og eksport.

En samling af de offentligt tilgængelige oplysninger, der er omhandlet i dette underafsnit, er i øjeblikket tilgængelig i årsberetningerne i henhold til artikel 8, stk. 2, i Rådets fælles holdning 2008/944/FUSP om fælles regler for kontrol med eksport af militærteknologi og -udstyr i en tabel: *"Medlemsstaternes gennemførelseslovgivning eller administrative regler for fælles holdning 2003/468/FUSP og fælles holdning 2008/944/FUSP"*. Sådanne oplysninger vil også være tilgængelige på Kommissionens websted.

KAPITEL 4 – EU'S FÆLLES LISTE OVER MILITÆRT UDSTYR

- 1.1. EU's fælles liste over militært udstyr har status som et politisk tilsagn inden for rammerne af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den seneste udgave af EU's fælles liste over militært udstyr kan findes på EU-Udenrigstjenestens websted.
(https://www.eeas.europa.eu/eeas/disarmament-non-proliferation-and-arms-export-control-0_en#43551)
- 1.2. Listen vil blive ajourført for at afspejle ændringer på de relevante internationale lister og for at inkorporere eventuelle andre ændringer, som medlemsstaterne har vedtaget.

Afsnit 1: Meddelelser om afslag og konsultationer

Krav og frister

- 1.1. Ved gennemførelsen af artikel 4 i den fælles holdning indgiver en medlemsstat, når den giver afslag på tilladelse til våbeneksport eller mæglervirksomhed, en meddelelse om afslag i COARM's onlinesystem uden unødigt forsinkelse, efter at afslaget på tilladelse er givet.

Konsultationer om i det væsentlige identiske transaktioner, der er givet afslag på, registreres også i COARM's onlinesystem og besvares senest tre uger efter meddelelsen om konsultationen. Hvis der kræves mere end tre uger, underretter den konsulterede medlemsstat den konsulterende medlemsstat herom. Hvis den konsulterende medlemsstat ikke modtager svar eller meddelelse efter tre uger, kan den konstatere, at der ikke er nogen indvendinger mod, at den giver tilladelse. Den konsulterende medlemsstat underretter de øvrige medlemsstater om sin endelige beslutning senest en måned efter, at den er truffet.

Definition af "afslag" og "i det væsentlige identisk transaktion"

- 1.2. I artikel 4, stk. 2, i den fælles holdning hedder det: *"En tilladelse er nægtet, hvis medlemsstaten har afslået at tillade det egentlige salg eller den egentlige eksport af den pågældende militærteknologi eller det pågældende militærudstyr, hvis der ellers ville have fundet et salg sted, eller hvis den relevante kontrakt ellers ville være blevet indgået. Et anmeldelsespligtigt afslag kan i overensstemmelse med nationale procedurer også omfatte et afslag på tilladelse til at indlede forhandlinger eller et negativt svar på at foretage en formel indledende undersøgelse angående en konkret ordre."*

Ved anvendelsen af denne bestemmelse udsteder medlemsstaterne en meddelelse om afslag, når en offentlig myndighed har afvist en ansøgning om eksporttilladelse, der er indgivet skriftligt med en vis præcision, som giver den kompetente myndighed tilstrækkelige oplysninger til at kunne træffe en beslutning. Sådanne skriftlige anmodninger kan være ansøgninger om tilladelse, men også ansøgninger om tilladelse til at indlede forhandlinger, formelle forespørgsler mv. Mindsteniveauet af oplysninger, som en skriftlig anmodning skal indeholde, er:

- a) bestemmelsesland
- b) fuldstændig beskrivelse af de pågældende varer, herunder mængde og, hvis det er relevant, tekniske specifikationer
- c) modtager (med angivelse af, om modtageren er en offentlig instans, en afdeling i de væbnede styrker, en paramilitær styrke eller en fysisk eller juridisk privatperson)
- d) påtænkt slutbruger.

Der bør også gives meddelelse om afslag, når:

- a) en medlemsstat tilbagekalder en gældende eksporttilladelse
- b) en medlemsstat nægter en eksporttilladelse, der falder inden for den fælles holdnings anvendelsesområde, og allerede har rundsendt en meddelelse om dette afslag som led i andre internationale eksportkontrolordninger
- c) en medlemsstat har nægtet en eksporttransaktion, som skønnes i det væsentlige identisk med en transaktion, der tidligere er nægtet af en anden medlemsstat og meddelt afslag for.

- 1.3. Hvis tilladelse nægtes udelukkende på grundlag af en national politik, som er strengere end den, der kræves i henhold til den fælles holdning, udstedes en meddelelse om afslag, som henviser til fremhævede nationale politik hensyn.

Et sådant afslag registreres i COARM's onlinesystem, men vil ikke være omfattet af den sædvanlige konsultationsprocedure, hvis en anden medlemsstat har til hensigt at tillade en i det væsentlige identisk transaktion, og der bør ikke gives en nærmere forklaring i tilfælde af "undercut".

- 1.4. Blandt de øvrige punkter, som skal vurderes nærmere med henblik på at afgøre, om en transaktion er "i det væsentlige identisk", er de tekniske specifikationer, mængderne og volumenangivelserne samt kunderne og slutbrugerne af de pågældende varer.

Oplysninger om afslag, der skal meddeles

- 1.5. Medlemsstaterne giver mindst følgende væsentlige oplysninger i deres meddelelser om afslag:
- a) endeligt bestemmelsesland
 - b) varemottager og slutbruger
 - c) detaljeret beskrivelse af varerne (om muligt)
 - d) nummer på kontrollisten
 - e) angiven endelig brug
 - f) grund til afslag (gældende kriterier i den fælles holdning)
 - g) oplysninger om de konkrete elementer, der ligger til grund for beslutningen om afslag.
- 1.6. Yderligere vejledning om meddelelser om afslag og konsultationer samt retningslinjer for brug af COARM's onlinesystem hertil vil blive stillet til rådighed i COARM's onlinesystem.

Afsnit 2: Yderligere udveksling af oplysninger

COARM er det centrale punkt for drøftelse af alle aspekter af medlemsstaternes våbeneksportkontrol med særligt fokus på indholdet og processen i forbindelse med denne kontrol.

- 2.1. I forbindelse med gennemførelsen af artikel 7 og 9 i den fælles holdning opfordres medlemsstaterne til at udveksle yderligere oplysninger om deres våbeneksportpolitikker. Medlemsstater, der er villige til at dele sådanne oplysninger, skal anvende COARM-møder, COARM's onlinesystem eller, hvis klassifikationen "RESTREINT/RESTRICTED" anses for at være hensigtsmæssig, Coreummeddelelser.
- 2.2. For at fremme konvergensen inden for eksport af militærteknologi og -udstyr og med henvisning til artikel 9 i den fælles holdning inden for rammerne af FUSP opfordres medlemsstaterne til at høre hinanden (bilateralt eller via COARM's onlinesystem) om deres nationale orientering vedrørende (typen af transaktioner til) visse bestemmelsessteder.
- 2.3. COARM's onlinesystem letter mindst følgende yderligere deling og udveksling af oplysninger på en fortrolig måde:
 - a) deling af specifikke eksportrelaterede oplysninger såsom oplysninger om problematiske slutbrugere og mellemmand, dømte eksportører, risikoanalyser, der menes at være værdifulde for andre medlemsstater, opdagede omdirigeringsruter osv.
 - b) deling af generelle nationale oplysninger og politikker, der menes at være værdifulde for andre medlemsstater, såsom ajourføring af eksportpolitikker eller det nationale kontrolsystem, nationale politikdokumenter, væsentlige oplysninger om retssager osv.
 - c) udveksling af oplysninger og politikker vedrørende specifikke bestemmelsessteder eller modtagere eller om spørgsmål, der giver anledning til bekymring ("bordrunde"). Dette kan også omfatte: i) frivillige og midlertidige reeltidsudvekslinger af oplysninger om meddelte tilladelser vedrørende lande, som medlemsstaterne almindeligvis har klassificeret som bestemmelsessteder, der giver anledning til bekymring med hensyn til dette specifikke formål, ii) hastende anmodninger om oplysninger om meddelte tilladelser og eventuel suspension af tilladelser vedrørende lande, der befinder sig i en situation, som giver anledning til umiddelbar bekymring (med angivelse af en kort frist for fremsættelse af bemærkninger), iii) frivillige udvekslinger af konkrete anonymiserede sager og iv) kontaktoplysninger på slutbrugere, der har udarbejdet et AAMVS-værktøj, og, hvis det er aftalt med slutbrugerne, anonymiserede oplysninger om slutbrugernes praksis for våben- og ammunitionsforvaltning, der kan udledes af AAMVS-værktøjet.

Retningslinjer for brug af COARM's onlinesystem hertil findes i onlinesystemet.

- 2.4. Medlemsstaterne meddeler, når det er relevant, andre medlemsstater relevante ændringer af deres nationale eksportpolitikker eller deres nationale kontrolsystem på et COARM-møde, via COARM's onlinesystem eller, hvis klassifikationen "RESTREINT/RESTRICTED" anses for at være hensigtsmæssig, gennem Coreummeddelelser.
- 2.5. Databasen over embedsmænd, der udsteder eksporttilladelser, udgør en del af COARM's onlinesystem med oplysninger om bestemmelseslande: EU's offentlige og, hvor det er relevant, interne ressourcer, oplysninger fra eller relateret til internationale organisationer og civilsamfundet, oplysninger om medlemsstaternes eksportpolitikker samt status for bestemmelseslandenes deltagelse i traktater og andre internationale instrumenter, der er relevante for anvendelsen af den fælles holdning. Registreringer i databasen kan foretages af medlemsstaterne på frivillig basis eller af Tjenesten for EU's Optræden Udadtil.

KAPITEL 6 – PRINCIPPER OG MEKANISMER TIL FREMME AF EKSPORT AF MILITÆRUDSTYR OG -TEKNOLOGI PRODUCERET I EU

Indledning

I henhold til artikel 7, stk. 2, i fælles holdning 2008/944/FUSP kan EU-medlemsstater, der deltager i et fælles forsvarsprojekt, anvende faciliteringsmekanismer til at fremme konvergensen og lette beslutningstagningen i forbindelse med eksport af militærudstyr og -teknologi, der er finansieret og produceret i fællesskab. Med forbehold af de forskellige nationale love, regler og bestemmelser, der gælder for tilladelsespraksisser og -procedurer, udgør de nedenfor beskrevne mekanismer en ikkeudtømmende liste over valgfrie foranstaltninger med henblik på at forfølge de mål, der er omhandlet i artikel 7, stk. 2, i fælles holdning 2008/944/FUSP. De anførte mekanismer er et sæt frivillige faciliteringsforanstaltninger og bør revideres og ajourføres regelmæssigt på grundlag af EU-medlemsstaternes praktiske erfaringer med gennemførelsen af disse mekanismer.

- 1.1 For at styrke samarbejdet inden for eksport af militærudstyr og -teknologi, der er et resultat af mellemstatsligt og/eller industrielt samarbejde, som medfinansieres af de deltagende EU-medlemsstater og/eller støttes med EU-midler, anvender EU-medlemsstaterne et sæt fælles principper for overførsel af dette militærudstyr eller denne militærteknologi til andre EU-medlemsstater og deres industri, som ikke har deltaget i udviklingen heraf, eller eksport til NATO-medlemmer, der ikke er medlemmer af EU, og deres industri samt til andre tredjelande.
- 1.2 Det overordnede vejledende princip bør være, at medmindre de træffer anden afgørelse ved hjælp af en specifik eksportklausul i en allerede eksisterende samarbejdsaftale, vil de EU-medlemsstater, der samarbejder om i fællesskab at udvikle militærudstyr eller -teknologi (i det følgende benævnt fælles produkter), på grundlag af risikovurderinger i overensstemmelse med kriterierne i den fælles holdning og gensidig tillid lette eksporten af dette udstyr eller denne teknologi uden for EU, forudsat at eksporten ikke underminerer deres direkte eller nationale sikkerhedsinteresser og deres internationale forpligtelser (med hensyn til handel med militærudstyr og -teknologi). For at fremme konvergensen og lette beslutningstagningen i forbindelse med eksport af udstyr og teknologi, der er finansieret og produceret i fællesskab, opfordres de deltagende medlemsstater til at høre hinanden om deres risikovurdering af potentielle eksportbestemmelsessteder og slutbrugere for at sikre en vellykket gennemførelse af det fælles projekt. Når de tilslutter sig dette fælles princip, planlægger de at etablere en ramme for gennemførelsen af høringer, hvis det er nødvendigt.
- Ved fælles produkter forstås de forsvarsrelaterede produkter ML1-ML22, der udvikles og/eller produceres i fællesskab med i) finansiering fra mindst to EU-medlemsstater eller ii) finansiering fra EU med offentlig støtte fra mindst to EU-medlemsstater eller iii) finansiering fra EU og mindst to EU-medlemsstater.
- 1.3 De forskellige faser af den proces, der fører til eksport af et fælles produkt til lande uden for EU, er som følger: Først bliver EU-medlemsstater eller EU-virksomheder med oprindelse i mindst to EU-medlemsstater enige om udviklingen af et fælles produkt (på grundlag af et forslag fra et konsortium af virksomheder fra EU's forsvarsindustri).

Derefter kan EU-medlemsstater eller virksomheder, der er involveret i projektet, eventuelt drøfte, til hvilke lande og brugere de ønsker at sælge produktet. Det er sandsynligt, at et konsortium skal definere et projekts kommercielle værdi i en tidlig fase forud for produktionen. EU-medlemsstaterne har derfor mulighed for at beslutte, hvilke slutbrugere i hvilke lande, der er potentielle købere af det fælles produkt, og dermed hvilke lande der kan være mulige eksportlande. De har også mulighed for at udsætte denne drøftelse til et senere tidspunkt.

Endelig skal EU-medlemsstaterne udstede en eksporttilladelse for at muliggøre eksport af det fælles produkt til slutbrugeren i landet uden for EU. Denne afgørelse om at udstede eksporttilladelsen træffes efter produktionen af det fælles produkt og forud for den egentlige eksport til landet uden for EU.

Afsnit 2: Værktøjskasse til fremme af eksportkontrol af fælles produkter

EU-medlemsstaterne har ansvaret for at træffe afgørelse om overførsel af militærudstyr og -teknologi i og uden for EU. EU-medlemsstaterne vedtog at overholde de otte kriterier i fælles holdning 2008/944/FUSP. For at lette skræddersyet eksportkontrol af fælles produkter kan deltagende EU-medlemsstater, medmindre andet er fastsat i gældende nationale love eller bestemmelser, anvende følgende faciliteringsmekanismer:

Mekanisme 1. Militærudstyr og -teknologi til integration i fælles produkter kan eksporteres til andre EU-medlemsstater, selv om slutprodukternes endelige bestemmelsessted stadig er ukendt. Af hensyn til eksporttilladelsen, som bør muliggøre overførsel inden for EU af disse komponenter/teknologier, kan den EU-medlemsstat, hvor integrationen finder sted, betragtes som det endelige bestemmelsessted. EU-medlemsstaterne anmoder ikke om genudførselsgarantier for de overførte komponenter eller teknologier.

2.1 Fælles produkter kan integreres som komponenter i produkter i større skala. Disse komponenter kan være produceret i én EU-medlemsstat, og integrationen i et produkt i større skala kan finde sted i en anden EU-medlemsstat. For at muliggøre overførsel af disse komponenter inden for EU kræves der en overførselstilladelse. Overførsel af strategiske varer inden for EU er delvis omfattet af artikel 4, stk. 8, i direktiv 2009/43/EF, hvori det fastsættes, at EU-medlemsstaterne ikke pålægger den modtagende EU-medlemsstat eksportbegrænsninger for komponenter til integration i forsvarsrelaterede produkter, hvis overførslen af komponenten ikke anses for at være kritisk, og hvis det er tilladt i henhold til de deltagende EU-medlemsstaters nationale ret.

EU-medlemsstaterne kan påbegynde udviklingen af et fælles produkt uden at have indgået en aftale om salg af dette fælles produkt til lande uden for EU. Slutbrugeren er derfor ikke altid kendt på tidspunktet for overførslen af komponenten inden for EU. I dette tilfælde kan den EU-medlemsstat, hvor integrationen finder sted, af hensyn til eksporttilladelsesprocessen for komponenten eller teknologien betragtes som bestemmelsesstedet. EU-medlemsstaterne anmoder ikke om genudførselsgarantier for de overførte komponenter eller teknologier. Formålet med denne politik er at forbedre EU's investeringsklima og dermed styrke EU's forsvarsteknologiske og -industrielle base.

Dette princip kan udvides og anvendes på alle overførsler inden for EU (også dem, der ikke modtog finansiering fra EU eller EU-medlemsstater), som finder sted i udviklings- og produktionsfasen for et komplet forsvarsprodukt med et ukendt endeligt bestemmelsessted på overførselstidspunktet.

Mekanisme 2. Fastlægge en beslutningsprocedure for at afgøre, hvilke lande og slutbrugere der er berettiget til eksport af fælles produkter.

2.2 Hvis (virksomheder i) EU-medlemsstater beslutter at udvikle og producere militærudstyr eller -teknologi i fællesskab, ser de måske eller måske ikke fordelene ved at definere det fælles produkts markedspotentiale. De kan derfor eventuelt være nødt til at blive enige om en liste over potentielle købere. Disse købere kan være etableret i og uden for EU. EU-medlemsstater, der deltager i projektet, kan derfor eventuelt være nødt til at beslutte, hvilke lande og slutbrugere der er berettiget til eksport.

Dette kræver en ad hoc-beslutningsproces mellem de EU-medlemsstater, der er involveret i projektet.

Mekanisme 3. Fastlægge det grundlag, hvorpå de enkelte medlemsstater kan håndtere potentielle uenigheder om eksport til (slutbrugere i) tredjelande.

2.3 Uanset EU-medlemsstaternes beslutningskompetence i forbindelse med projektet bør EU-medlemsstaterne altid have mulighed for at drøfte en eventuel uenighed vedrørende eksport til et bestemt land eller en bestemt slutbruger. Hvis en EU-medlemsstat giver udtryk for betænkelighed, skal de EU-medlemsstater, der er involveret i projektet, finde en løsning og træffe afgørelse ved hjælp af den metode, som de involverede parter anser for passende.

For at strømline beslutningsprocessen bør det grundlag, hvorpå EU-medlemsstaterne kan give udtryk for betænkelighed, begrænses til en ekstraordinær situation, der skader direkte eller nationale sikkerhedsinteresser og deres internationale forpligtelser (med hensyn til handel med militærudstyr og -teknologi). Medlemsstaterne kan f.eks. give udtryk for betænkelighed med hensyn til eksporten af det fælles produkt, fordi:

- det fælles produkt indeholder følsom teknologi, der, hvis den eksporteres, kan påvirke en medlemsstats sikkerhedsinteresser
- der er en sandsynlig risiko for, at det eksporterede system eller den eksporterede teknologi kan anvendes mod medlemsstatens eller dens allieredes væbnede styrker, borgere eller territorium
- de eksporterede varer eller den eksporterede teknologi udgør en risiko for medlemsstatens overholdelse af sine forpligtelser i henhold til national eller international ret.

Mekanisme 4. Når fælles produkter skal eksporteres til lande uden for EU, er det nødvendigt med en strømlinet national tilladelsesproces for at lette overførslen af de komponenter, der kræves i projektet. EU-medlemsstater, der fungerer som leverandør af komponenter, kan indføre generelle eller globale tilladelser med henblik på at give de EU-medlemsstater, hvori den endelige integration finder sted, mandat til at vurdere ansøgningen om eksporttilladelse ud fra kriterierne i den fælles holdning. Processen for udstedelse af en tilladelse bør i princippet afsluttes hurtigt og inden for et rimelig kort tidsrum.

2.4 En række af EU-medlemsstaternes industrier kan være involveret i produktionen af et fælles produkt. For at undgå yderligere administrative opgaver og langvarige procedurer, hvor alle deltagende EU-medlemsstater skal vurdere eksporten af slutproduktet til et land uden for EU ud fra kriterierne i den fælles holdning, og for at lette en fælles produktion af militærudstyr og -teknologi er der behov for en strømlinet og effektiv tilladelsesproces for overførsler af komponenter inden for EU. Processen med at udstede en tilladelse for at muliggøre overførsel inden for EU af komponenter, der er integreret i slutprodukter og eksporteres til lande uden for EU, bør i princippet afsluttes hurtigt og inden for et rimelig kort tidsrum.

For at lette processen med at udstede en tilladelse til overførsler af komponenter inden for EU kan EU-medlemsstater, der fungerer som leverandør af komponenter, indføre generelle eller globale tilladelser og give de EU-medlemsstater, hvori den endelige integration finder sted, mandat til på deres vegne at vurdere ansøgningen om eksporttilladelse ud fra kriterierne i den fælles holdning.

EU-medlemsstaterne bør altid kunne tilbagekalde en eksporttilladelse, hvis f.eks. situationen i et land, der er berettiget til eksport, er blevet forværret, og en vis eksport udgør en risiko for direkte eller nationale sikkerhedsinteresser og deres internationale forpligtelser (med hensyn til handel med militærudstyr og -teknologi).

Mekanisme 5. De nye procedurer vil styrke forståelsen blandt EU-medlemsstaterne af anvendelsen af den fælles holdning og gnidningsløs beslutningstagning i forbindelse med eksport af militærudstyr og -teknologi produceret i EU.

2.5 De ovenfor beskrevne mekanismer er baseret på alle EU-medlemsstaternes korrekte gennemførelse af den fælles holdning. Skulle der opstå uoverensstemmelser i risikovurderingen blandt de deltagende stater, kan der finde høringer sted mellem de relevante medlemsstater. Uoverensstemmelser kan forebygges gennem høringer om risikovurdering i begyndelsen af det fælles projekt og gennem alle dets stadier. Dette vil styrke den gensidige forståelse af anvendelsen af kriterierne i den fælles holdning. For at øge konvergensen mellem EU-medlemsstaternes praksisser inden for eksportkontrol yderligere kan sådanne høringer finde sted ved hjælp af enhver nyttig metode, som de deltagende stater anser for hensigtsmæssig.
